

308915

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 4.
సంపుటము. ౪.

చెన్న పట్టణము 1917 సం॥ జూలై నెల 14 వ తేది శనివారము
శింశ నామ సంవత్సరామాస బహుళ దశమి గం.

No. 89
సంచిక ౮౯

‘శాస్త్రోక్త మైన ఎరువు’.

662

రాజధాని రసాయన ఎరువుశాలా (లిమిటెడ్)

వై విచారణాధికారులు : మెసర్సు ప్యారి కంపెనీవారు, చెన్నపట్నం,

వరి, చోళు, ప్రత్తి, పొగాకు, చెజు, అరటి మొదలగు మాగాణి ఖిష్కి, పయిర్లకున్న, దంప, ఫలకృత్తు ములకున్న, మొక్క తీగనైరాలకున్న సంపూర్ణ ఎరువులు శాస్త్రోక్తముగా తయారుచేసి విక్రయించుచున్నారు. ఇవి యిన్నియు వీటిని ఉపయోగించు భూములకు తగినట్లు తయారుచేయబడుటచేత ఎరువులు కొనదలచిన వారి తాలూకు భూములపట్టిని రసాయన శోధనశాలలో ఉచితముగా పరీక్షించి అయాభూముల గుణాగుణములను అనుసరించి తయారుచేయుచున్నారు. “శాస్త్రోక్త ఎరువు” అను మాసాంతర పత్రికను ఇంగ్లీషు, తెలుగు, అరబిక్, కన్నడం, మళయాళం మొదలగు భాషలలో నెలనెలకు ప్రచురించి అందులో ఎరువు విషయముగా వ్యాసములు వ్రాసి, ఒక్కొక్క జిల్లాలోని జమీందార్లకు ఉచితముగా పంపించుచున్నారు. వైచేప్పిన పత్రికకున్న, ఇంకా ఎరువు విషయముగా ఇతర అంశములకున్న ఈక్రింద నుదహరించుచున్న వైవిలాసమునకు వ్రాసి తెలుసుకొనవచ్చును.

ప్యారి అండు కంపెనీ, పోస్టుబాక్సు నెం 12, మదరాస్.

Parry & Co., Post Box No. 12, Madras.

Oriental Soaps

ARE ALWAYS BEST
for

**ECONOMY &
COMPLEXION**

THE ORIENTAL SOAP FACTORY:—
GOABAGAN, CALCUTTA.

MADRAS AGENTS:—
Messrs. V. J. AYYER & Co,
Devaraj Mudali Street,
MADRAS.

ఇంగ్లీషు

మోటరు యంత్రవిద్యాశాల

3-24 పాటర్నరోడ్డు, మాంబురోడ్డు.

ఆంగ్లముచే ఆంగ్లములకు ప్రత్యేక పాఠ్యములు కలుగ
చేయబడును. 820

వైవారికి దరఖాస్తు చేసికొనవలయును.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయస్కోపులు - ఫిలములు - డేరాలు - గ్యాసుడిక
ములు - బొమ్మలకాడ్లు - గారడి పుస్తకములు విక్రయించె
కము. కాట్టలూగు కాకలేనా? (592)
బి. ఈశ్వరప్ప అండు నన్ను, విశాఖపట్టణము.

ఆంగ్లేయ వైద్యయోగ చంద్రిక.

తెనుగుభాషలో రచించబడినది.

గ్రంథకర్త: డాక్టరు బి. గోపాలకృష్ణగారు యం. డి.
ఇందు నాలుగువందల ప్రక్రియలు గలవు. శ్రీ పురుషాదులు
యా గ్రంథము చూచినచో వారంతట వారే వైద్యము చేసు
కొనగలరు. వెల రు 1-4-0

2. కైయిఫాయీదు ఫీవరు అను విషయ జ్వరము. ఇది
ఇంగ్లీషుభాషలో చక్కగా వ్రాయబడినది. గ్రంథకర్త
డాక్టరు బి. గోపాలకృష్ణగారు, యం. డి. వెల రు 1-0-0

3. సరస్వతి సమానలగు పులగుర్ల లక్ష్మీనరసమంబుగా
రిచే వ్రాయబడిన స్వరములుగల మంగళశాస్త్రము శతకము.
యా గ్రంథము ప్రతి శ్రీ చేతులో నుండవలసినది. ప్రతి శుభకా
ర్యమునకు దానిలో పాటలు ఆనవ్యము. వెల రు 0.8-0

ఇవి ప్రతి పుస్తక మపులూను దొరకును. 7
ఉ. లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రి, బి. ఎ., రువిహోమ్, కాకినాడ.

రసభస్మము	తులము 1-కి	రు 0.10-0
ఆదిపద్మికాన లేక జున్ను	తులం 1-కి	... 3-8-0
బాలామృతము	సీసా 1-కి	... 0.12-0
మందుకు నూనె	సీసా 1-కి	... 0.5-0

ఆమృతంజనం డిపో, 6, తంబుకెట్టిసిద్ది, మద్రాసు.

The Glory of Man is his
STRENGTH

NOT PHYSICAL ALONE, BUT FUNCTIONAL,
SEXUAL AND NERVOUS TOO.
Hence, one and all ought to try to pre-
serve it in the heyday of Youth, guard and
insure against its loss as a precautionary
measure, and obtain and regain it, at any
age and at any expense, if already lost,
through any cause whatsoever. How? By a
timely use of the world-renowned mechanical
device called "E" manufactured on Dr.
Bier's Principle of Hypoæmic Treatment
by Messrs. Huston Brothers Co., of Chicago
U. S. A. priced at Rs. 15 only (packing
postage &c, charged extra) Patented all
over, highly recommended by several leading
medical authorities of the East and the West and countless
numbers of gratified cured patients.
Why? because if other wise, the Man who does not possess
this necessary attribute of life is only a so called Man
Absolute secrecy guaranteed. Correspondence only in
English: write to-day, in all confidence if really interested of
free descriptive literature regarding this marvellous cure, especially mentioning the "Andhra Patrika"
to the—
ECTREUSS (A. P. DEPTT) SOLE AGENCY FOR THE EAST, BATALA.

**Wanted Agents
ALL OVER INDIA.**

Encourage Swadeshi Industries BY Buying Swadeshi Goods

ANDHRA KNITTING FACTORY,
220, China Bazaar Street, Madras

**Socks and Stock
ings in different
colours and
sizes can be had
at moderate
rates.**

**Trial orders
Solicited.**

పెద్ద పెద్ద బట్టలను జేయును.

చుండు, బోడి యగుట, వెండ్రుకలూడుట, పుర్రెపై జల, అన్నియు చుండుపురుగుల వలన గలుగును.

పాదకులారా! ఈ పురుగుల శ్రమించుచున్నది విధి విరామములేక మీరు పనిచేసినచో మీ మీ గృహములలోని నేలకొట్టెలు బంగారుతో నింపబడియుండును.

లీరిక లేకపనిలేయుచుండు ఈచుండు పురుగునకు, అతివ్యాప్తికయి శ్రేణిండి: తే నేటిగ సహకారిగా నుండగలబంటు. చుండు ఆరంభమయిన వెంటనే నిరోధక నిర్బంధద్రవ్యముల నుపయోగించక ఉపేక్షించిన అచిరకాలముననే బట్టలకు వారిలో సహధ్యాయి గావలసినట్లును.

కావున నిట్టి పరమభక్తువును

“కామినియా నూనె”

సహాయమున సంపాదించుచు, చుండును చోగొట్టెను కండువలను రాలనివచ్చును. పుర్రెచుండును చోగొట్టెను తలకట్టును పరిమళ నుగంధద్రవ్యము.

ఈరీతిని, నకలు నూనెలను తయారు చేయువారి మోక్షమున పడకుడు.

తల బుడ్డి 1-3 రు. 1-0-0 ని. పి. య. 0-4-0
,, 3-3 రు. 2-10-0 ని. పి. య. 0-7-0

ఉచితము.

ఈ నుగుణముల రుజువుపరచుటకయి, అర్థశాస్త్రీయ కంపుకొనువారికెల్ల ఒకసారి వాడుకొనుటకు శరీరాభివృద్ధికి నూనె గల సీసా ఉచితముగ బంపబడును.

సోలు ఏకెంట్లు:-

అంగ్లోయిండియన్ డ్రగ్స్ అండు కెమికల్ కంపెనీ.

నెం 155, జమ్మూనుపేట పిడి, బొంబాయి.

మద్రాసు రేణుజంట:- మెనాతాపురమోర్తంపూర్తి, 29, వైసాబజారురోడ్, మదరాసు.

పండితులవారి సిద్ధాంతములు.

లోకామయహర కస్తూరిమాత్రల నిష్పణ్డనను పరికింపుడు.

ప్రతి వత్సరమునను లక్షలకొలది సీసాలు విక్రయింపబడుచున్నవి.

ఇండియావారు మాత్రమే కాక; బర్మా, సింగ్, మలియూ, గోవా, ఫిజి, బెలండ్, ఈస్ట్రాక్యా, మున్నగు ప్రదేశములవారు కూడ నీ సిద్ధాంతమును, ఉపయోగించుచున్నారు.

మహాభాగము “ఒకేయొక లోకామయహర” కస్తూరి మాత్రల సీసా మీయింటు నున్నచుండల, మాటికి వైద్యుల గమనించును, నిరీక్షించి, మొరె కెట్టుకొనుట తప్పిపోవును.

శిలము, శీతవాతము, అతిర్లము, పాక్ష్యవాతము, జ్వరము, దాంధ్యము, మలబద్ధకము, దగ్గు, కెజునొప్పి, బలహీనత, అవాగోగ్యము, చెడ్డశీతీనుండి గలుగు వికారము, చిన్న బిడ్డలకు గలుగు జ్వరము, దగ్గు, వాయువు, మరియు ననేక రోగములను, ఈ సిద్ధాంతముతో నేవనచే నాశ్వర్యముగా పోయి గుణము గలుగును.

రిజన్డైన యీవ్యాపార గురువులు, ప్రతి సీసాయందును ఉంచును; చూచి తీసికొనవలెను.

వైద్యకాలలో ననేకవిధము లగునట్టియు నుపయోగకరములగు కిర్నాటక మాలికలనుండియు యావధములను తయారు చేయుచుండురు.”

అనుపానపత్రము, ప్రతిసీసాలో గూడి యుండును. 280మాత్రలున్న సీసా 4 అణాలు, మాత్రమే.

6 సీసాల నొకసారి త్రేప్పించికొనిన టపాల ఖర్చునోచేరి రూ 1-8-0
12. సీసాలొకసారి కొనిన 2-12-0
25. సీసా లొకసారి కొనిన 5-0-0
సమస్తకోగములకు చూపదగ్గ ఆయత్తే దీయ సిద్ధాంతముల దొరకును.

నిలాగము:- శ్రీ సీతారావు వైద్యశాల, మైసూరు.

గోదావరిజిల్లా సంఘము

1917 సంవత్సరము 30 జూలైతో సంవత్సరమైన మూడు మాసములలో నీ సంఘమువారు చేసిన కార్యక్రమము సంఘ కార్యదర్శి యిట్లు వివరించుచున్నాడు.

లోకలుఘండు

(1) ఈ జిల్లా జిల్లా ప్రదేశములందు కాలము మొదలగు వానివైన కావలసిన వంతెనలను గురించిన సంజాయిషీ తయారు చేయుటకు జిల్లా బోర్డువారు మార్చి నెల మీటింగులో నొక కమిటీని నియమించిరి. యానాము వద్ద గోదావరి కాపురైన రు 57000 ల కి మట్టు గల నొక వంతెనను, చామర్లకోట కాలవైన బలభద్రపురమువద్ద నొక వంతెనను, తుల్యభాగ మురుగు కాల్వలైన నొకవంతెనను జరూరుగా కట్టించవలెనని 1914 సంవత్సరమునందే బోర్డు వారు రంగీకరించిరి. వానినిగురించి యిప్పటివరకేయియు పనిజరుగలేదు. ఈ జిల్లా లో కనాడవారి కాల్వలైన వంతెనలు కట్టుటకును, ఉన్న వానిని మరమ్మత్తు చేయుటకును దొరతనమువారు రు 25000 లను 1917-18 సం. ర ము బడ్జెటు లో చేర్చడ ని శ్రీ పోలవరము జమీందారుగారు కోరగా, ఎస్టిమేటు గాని దరఖాస్తులుగాని జిల్లాబోర్డువారివద్ద నుండి లేకుండ తాము భనసాహాయ్యము చేయ జాలమని దొర తన ము వారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. ఈప్రత్యుత్తరమును పట్టి బలభద్రపురము తుల్యభాగ మురుగుకాల్వల వంతెనలకయిన యస్టిమేటును సిద్ధము చేయించి, వానిని నిర్మించుట కేర్పాటుచేయుదని జిల్లా బోర్డువారిని కోరితిమి. (2) శ్రీమంతులములో భాగీకానయి యున్న గోదావరి జిల్లాబోర్డు ఇంజనీరు ఉద్యోగమునకు సమర్థుడైన ఇండియను సే మరల నియమింపవలెనని గోదావరి మండలసభవారు అమలాపురమున తీర్మానించినందున నట్లు గావించుటకు జిల్లాబోర్డు క్రెసిడెంటుగారిని గవర్నమెంటు వారిని కోరితిమి. మ. నాగరత్నము అయ్యరుగారు జిల్లా బోర్డు ఇంజనీరుగ నియమింపబడిరి. (3) తాలూకా బోర్డు మెంబర్ల ఎన్నికలను గురించి దొరతనమువారు ప్రచురించిన విత్తు నిబంధనలవిదామాల తేవలను తెల్పితిమి. ఒకఫిర్కాలో నివాస మున్నవారు, తాలూకాలోని రెండవఫిర్కాలో మెంబరు హోదాకు దరఖాస్తుచేయరాదను నిషేధము, బాధకరము, అక్రమమని, మ్యానిసిపలు పట్టణములలో నొకవాడులోని నోటర్లు ఏవాడులో భాగీకయినను దరఖాస్తు చేయగలట్లుల తాలూకా ఫిర్కాలకు స్వాతంత్ర్యముండవలెనని విన్నవించితిమి. (4) కాకినాడ మండపేట కాలవల మధ్యనున్న గ్రామ నివాసులు మా ద్వారాపంపిన సంఘ విజ్ఞాపనమునందలి ప్రాధాన చొప్పున చామర్లకోట కాలవమీద బలభద్రపురమువద్ద బండ్లు దాటుటకు ఇనుపబల్ల కట్టుమకూడ నిషేధించుటకు యజ్ఞిక్రూటి వు ఇంజనీరుగారు సమ్మతించిరి. (5) ఈసంఘమువారు మండలసభవారు కోరిన చొప్పున నీజిల్లాలో యుద్ధానంతరము వరుస లెయిల్వే కెస్సు వసూలును నిలుపుచేయుట యుక్తమని కాకినాడ తాలూకాబోర్డువారు తీర్మానించి జిల్లాబోర్డువారికి తెలియజేసిరి. జిల్లాబోర్డువారు దానికంగీకరించలేదు. (6) పెద్దాడగ్రామము లోకలుఘండు పాఠశాల సమీపమున కాపురమున్న తెలగాపాముల వాండ్ర నచటనుండి లేవనొట్టి దూరమునకు పంపుట శ్రేయస్కరమని స్కూల్ అధ్యక్షులు ఇన పైకర్తుగారి ద్వారా జిల్లామేజిస్ట్రేటుగారికి విన్నవించితిమి. (7) పెద్దాడగ్రామ పాఠశాల కెయరుగ నున్న భాగీకలము నా పాఠశాలకు వ్యాయామస్థలముగ నిషేధించుట యుక్తమని హెడ్డుక్వాటర్లు డిప్యూటీ కలెక్టరు గారికి తెల్పితిమి. (8) ముక్కామలలూరు మీదనున్న ప్రాతేయియవ వంతెనబండ్ల రహదారికి బండుచేయ బడినందున దానిని తిరిగి కట్టించుటకు గురించి యింజనీరువారికి కొంతవిరాళమిచ్చి యైనజరిగిండుదని, అది యావత్సకమని జిల్లాబోర్డు వారికి వ్రాసియున్నాము.

రివిన్యూ

(1) నీరు అందని భూములుగా డి. పి. డబ్లియు వారు విభజించి నిర్ణయించిన భూములనుగురించి జిల్లాజమీందారు నింట్లను ప్రకటింపబడిన భూములు దాఖలా జాబితాలు ముద్రింపబడి విక్రయమునకు సిద్ధముగ నున్నవాయని తెలియ గోరి కలెక్టరుగారికి వ్రాసితిమి. తాలూకాలలో లేకుం. ఇంజనీరువారివద్దకు లేకుం. (2) మేయి నెల జిల్లాజమీందారు ప్రచురింపబడిన సవరణ ప్రకటించి ఆర్డరు ఆసంపూర్తిగ నున్నందున దానిని తిరిగి సవరించి ప్రచురించుటకు కోరితిమి. అట్లు జరిగింది. (3) భవనల వ్యాధి చికిత్సకోరకు తాలూకాలలో

సంచారము చేయు వెటిరినరీ డాక్టరుగారు తమ సంచార ప్రకటనము రయితులకు సోధపడునట్లుల జమీందారులకు తెలుగున ప్రకటించునట్లుల స్వాపింపుడని కలెక్టరుగారిని కోరగా, వారు రాచొప్పున నాజ్ఞాపించిరి. (4) పాటి వెరల్వకు శిస్తును కట్టుట విషయమై బారీ కాబడినట్లు చెప్పబడిన గవర్నమెంటు వుత్తర్వులను పట్టి భుజితమైన ప్రాండింగు ఆర్డరు అందరకు తెలియనట్లుల ప్రకటింపవలెనని మోక్షేమర్ర గ్రామవాసులు పంపిన అప్లికేషన్ల మీము కోరగా జిల్లా డాక్టరుగారు రివిన్యూ ఆర్డరును నాజుటలో ప్రచురించిరి.

ఇంజనీరు ఇలాకా

(1) గోదావరి తూర్పు సెంట్రలు డిప్యూటీబోర్డు సెన్సిటివ్ గ్రామములందు నీటి పంపకపు పంచాయతుల నేర్పరచిరి; అవి యెట్లు గతవత్సరమున పనిచేసెనో, అపద్ధతి నీయేడితక కాల్యలకు వ్యాపింపజేయ దలచికో తెలియగోరి నూపరింపెండింగు ఇంజనీరుగారి పేర వ్రాసితిమి. జవాబు నిరీక్షించుచున్నాము. (2) వందల పాకమాది యంత్రమువారు తమ యంత్రములలోని దుబారానీటిని పెద్దకాల్యలలోనికివదలుచున్నందున కాకినాడకాల్యలనీరు కల్పముగురున్నదని చుట్టుప్రక్కల గ్రామములవారు తెలియజేసినందున దానిని మాన్పుటకుయజ్ఞిక్రూటివు ఇంజనీరుగా రాజ్ఞాపించిరి. (3) భవశక్త్యరం వర్కు సాల్వేజులగురు విద్యార్థులకు కర్మవృత్తులు నేర్పుటకు దొర తనమువారు రుపకారవేతనముల నేర్పరచినందున, దరఖాస్తులను కోరుచు ప్రచురించిరాయని హెడ్డువర్కును డివిజన్ ఇంజనీరుగారి పేర వ్రాయగా, ప్రకటన అక్కరలేకయే యెక్కువ మంది దరఖాస్తులు చేసిరిని జవాబునిచ్చిరి.

జిల్లా కాక్ ఫరెస్సు

అమలాపురమున జరిగిన 11 వ గోదావరిజిల్లా మండల సభకు జిల్లాసంఘసభ్యులు 80 మందివరకు డెలిగేట్లుగ వచ్చిరి. మండలసభలోని తీర్మానములనున్నిటిని వాని సంబంధముగల డిప్యూమెంటుల ఆధికారుల కందరకు వెంటనే పంపితిమి. కొందఱువద్దనుండి జవాబులు కూడ వచ్చెను. రెయిల్వేకెస్సును గురించి యొక మహజరు కయారుచేసి అప్పొత్తించి తాలూకాల గ్రామములవారికి జిల్లాసంఘ సంభ్యులద్వారా పంపితిమి. వారు సంతకములను చేయించి గవర్నమెంటువారికి పంపుకొనిరి. ఇంకను పంపుకొనుచున్నారు. జిల్లావ్యవహారములను గ్రహించినవెనుక మండలసభవారు నియమించిన డిప్యూటీమేజిస్ట్రేటు దర్శింతుమని కలెక్టరుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. ఈ సంగతి డిప్యూటీమేజిస్ట్రేటు మెంబర్లకు తెలిపితిమి.

గ్రామసంఘములు

ఈజిల్లాలో రానుచుండవురం తాలూకాలోని కొంతు, దురు గ్రామసంఘము, రాజోలు తాలూకాలోని వాడపాలెం గ్రామపంచాయితీవారు తమ బాధ్యతల నెరిగి తరుచుగ సభలు కూడుచు తమ కష్టములను, తమవాంఛలను నక్రమములకు తీర్మానరూపమున అధికారులకు విన్నవించుకొనుచు మాద్వారా జరుగవలసిన పనులను మాచేత జరిపించుచున్నారు. ఇట్టి గ్రామ సంఘములు జిల్లాయందంతట స్థాపింపబడినయడల ప్రజలు తమబాధ్యతలను గ్రహించి ప్రతివిషయమునందు మండలాధికారులకు శ్రమనియ నక్కరలేకుండ తమ వ్యవహారములను కొంతవరకు చక్కబెట్టుకొనుటను నేర్చుకొందురు.

వైసవిగ్రహములు

పిరికాపురమును కత్తిపూడి రోడ్డు క్రక్కును పడియున్న వైసవిగ్రహములను భద్రపరచుటకు గురించి నూచనలను డెల్చువు హెడ్డు క్వార్టర్లు డిప్యూటీకలెక్టరుగారి పేర వ్రాయగా, గ్రామవాసులును, యూనియన్ డైరెక్టు, డిప్యూటీ తహశీలుదారు గారు, హైస్కూలు హెడ్డు మేష్టరుగారు కూడ వానినిగూర్చి శ్రద్ధవహించుట కంగీకరించిన ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. ఇట్లుననే డాటిసాక వైస విగ్రహమును కాపాడుటకు గురించి రాజోలు తాలూకా తహశీలుదారుగారి పేర వ్రాసితిమి. అమలాపురము తాలూకా నేనునూరు గ్రామమందలి వైస విగ్రహములను గురించికూడ గ్రామస్థులు శ్రద్ధవహింపవలెనని కోరుచున్నాము.

ఆత్మ జిజ్ఞాసా

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మసిద్ధి, దుష్టముల సద్భావమును గురించిన శాస్త్రీయ చర్చ గ్రంథకర్త:- పా. జగన్నాథస్వామిగారు, బి. ఏ. చిన్నవైజా చక్రనిగ్రంథము తెల రు. 0-8-0. మేనేజరు, ఆంధ్రవత్రికా కార్యాలయము పోస్టుబాక్సు 212, మదరాసు.

ప్రజల యోగ్యము

సవిన పద్ధతులు
శ్రీల విధాలు

సింహ నగరమందలి శ్రీ జన కై స్తవ సమాజముని రములో గత నెల 26 వ తేది నుండియు ఉపన్యాసములు ప్రారంభమైనవి. మెప్పుప్పుడు ప్రభుత్వ యధ్యక్షురాలుగనుండ వైద్యకాఖా డైరెక్టరు జనరలు, సర్ సార్వజ్యోతిసు గారు ప్రారంభోపన్యాసమును సాగించిరి. ప్రజల యోగ్యము, నూతనాభిప్రాయములను నడి యుపన్యాసనివయమై యుండెను. ల్యూకిసుగారిట్లు చెప్పిరి:—

ఆరోగ్యశక మారంభమైనదనియు, వ్యక్తుల నిరోధుల నొనర్చుటయందు గాక, సంఘమున నంటువ్యాధులు పుట్టుకుండ మనశ్చేతనావ్యవస్థలు మునుందు కేంద్రీకృతము కాగలవని యు ఆరోగ్యశాస్త్రకారు డొక డిటివల వెలనరించియున్నాడు. ప్రజలారోగ్యవంతులై యుండుట సామ్రాజ్యమునకు లాభకరమని ప్రప్రథమమున గ్రహించు ఘనత కీర్తిశేషుడగు చేంబలైసు మంత్రికి చెందియున్నది. ప్రజారోగ్య మార్గకనిధి కెట్లు తోడ్పడదనెడియు సింహా శ్చేతన వృత్తాంతము వలన తెలియగలను. ఇతలు తోటల యందు పనిచేయుచుండిన కూలి లింపుమిందుగ నందరు చూపునగుకామవ్యాధి గ్రస్తులై యున్నారు. వీరల నీక్రిములనుండి విముక్తుల నొనరించిన యెడల, వీరియారోగ్య మభివృద్ధి నొందుటయే గాక పనిపాటులు నూటికి 25 వంతుల చొప్పున వృద్ధి కాగలవని పరిశోధనముల మున తెలియజేయబడినది. ప్రజాశ్రేయము సామ్రాజ్యపురోద్ధి కారకమను చేంబలైసు మంత్రిగారి యద్వైధాన మిప్పుడెప్పుడు ప్రతిగ్రహింప బడుచున్నది. అన్ని ప్రదేశములయందును ప్రజారోగ్య విషయమును పాలకులును, పాలితులునుగూడ తగిన భక్తినుమొనర్చు చుండుట ప్రత్యక్ష ప్రమాణము. ప్రజారోగ్య మంత్రివర్గమున నెలకొల్పినవలెన దనియును, ప్రజారోగ్య సేవావ్యవస్థను స్థాపింపవలసిన దనియును ఇంగ్లాండులో నిపుడు జరుగుచున్న యాందోళనమునుబట్టి ఆరోగ్య విషయమున ప్రజలకుపించిన శ్రద్ధ వ్యక్తమగుచున్నది.

పుక్కిటి పురాణములు.

ప్రజల తమయారోగ్యమును గూర్చి శ్రద్ధదీసికొననను, వ్యాధి నిజస్వభావము ఉచితచికిత్స అను నీరెండువిషయముల యందును విద్యాసంపన్నులుగూడ యుపేక్షలై యుండుట చాల విచారకరము. చెవులు కట్టించుకొనినందున దృష్టి బలమగుననియు, ఉన్నట్టులకు ఆమావాస్య పార్లమెంటుల యందు పిచ్చి యాధికమగుననియు త్తయవ్యాధి వంశాను గతమనియు, గొంతుక బొంగుబోయిన ఎర్రటి స్థానెలు గుడ్డచుట్టిన నింపాదియగుననియు, పిల్లలకు తరచుగ జబ్బుచేయుచుండుననియు, తత్కారణమున వ్యాధిగ్రస్త యగు చంటిబిడ్డ దరికి తక్కిన పిల్లలను పోకుండ జేయుట అనావశ్యకమని యు, యీమున్నగు పుక్కిటి పురాణము లెన్నెము యింకను విశ్వసింప బడుచున్నవి. ఇట్టి మూఢ విశ్వాసములు ప్రబలియుండి, అచింతితముగ ప్రజలను ప్రేరేపించుచుండ, ఆరోగ్య విషయమున క్రమమగు నభిప్రాయములు వ్యాప్తము కాజాలవు. పరిసరముల వారోగ్యములగు నుండిన వ్యాధి కలుగుననియు, సంఘస్థులు చాలభాగ మారోగ్యముగ నుండిన ఏ అంటువ్యాధియు తమకు సోక నేరదనియు మున్నగు పిచ్చినమ్మకములు తొలగ నేరవు. కాని గత కొలదికన్నరములయందు జరిగిన వైద్య పరిశోధనా కార్యముల మూలమున వైద్యుల యభిప్రాయములు మారినవి. ఈ మాన్యువలన రోగనివారక వైద్యశాస్త్ర మంతయు తలక్రిందులై నది. తత్కారణమున ప్రజారోగ్య విషయమున నూతనమగు నభిప్రాయములు పర్యవసించినవి. ఆతలంపులను మీకు సువ్యక్తమొనరించుటకు ప్రజారోగ్య శాస్త్రమున నెద్దియో నిర్వచింపవలసి యున్నది. ప్రజారోగ్య శాస్త్రమున పదమున రెండువిషయములు చేరి యున్నవి. ప్రజల యారోగ్యమును వృద్ధిజేయు తలంపుతో నొనర్చిన కట్టుదిట్టములు మొదటిది. రోగములు రాకుండజేయు యత్నిములు రెండవ యంతమైయున్నవి. ప్రజారోగ్య శాస్త్రమును రెండుభాగము లొనరింపవచ్చును. అందు మొదటిభాగము వ్యక్తికి సంబంధించి ఆరోగ్యశాస్త్ర (హైజీను) మన బడును. రెండవభాగమునకు వ్యక్తి పాఠశుద్ధ్యములు (శానిటేషను) నిదానమై యున్నవి. పురాతనపు ప్రజారోగ్య శాస్త్రము వ్యక్తి పాఠశుద్ధ్యములనే ప్రధానముగ నెంచెను.

ఆధునికశాస్త్రము వ్యక్తిని ప్రధానముగ నెంచెను. పరిసరములనుండి వ్యక్తియందంటువ్యాధి ప్రవేశించునని పురాతన పురాత్రు మున్నోసింప, నవీకశాస్త్రము దానిని ఖండించి, వ్యక్తియందే వ్యాధి వ్యాపనానకాశము లున్నవనెను.

వ్యాధి పుట్టుక

వ్యాధి యెచట నుత్పన్నమై, ఏదాని వ్యాపించినదియు కనుగొనుట యావశ్యకమని యిటీవల నామోదింపబడినది. పూర్వపు ప్రజారోగ్యశాస్త్రము, వ్యాధి జన్మస్థానమును వ్యాధి వ్యాపించినమాన్యును గూడకనుగొన నశక్తమయ్యెను. అపరిశుద్ధమగు నీటిని ద్రాగిండువలన మాత్రమే కలరా సన్నిపాత జ్వరములు కలుగునని యిదివరలోని నమ్మకము. ఈ మాన్యుననెగాక, నీరు, పాలు, ఆహారము, దోగుకాలులు, క్రిములు, స్పృశలమూలమున గూడ అంటువ్యాధులు వ్యాప్తమగునని యిప్పుటివాడుక. అంటురోగముచే బాధపడుచుండు వా యాపిరి పిడిచిన వాయువు, మురికిచేతులు పురుగులు అను నీ మూడును స్పర్శక్రింద చేరును.

పరిసరము లారోగ్యవంతముగ నుండ నగత్యములేదని నా వాదము కాదు. పరిసరము లారోగ్యవంతములై, సంఘస్థులు మొత్తమునై రోగగ్రస్తులు గాకయుండిరని నంతటింపరాదు. నీటి వనరులను పరిశుద్ధ మొనరించి మురికినీరు నిలువకుండ బాగ్రస్త పడవచ్చును. పేదలయిండ్లకు వెలుతురు గాలి విశేషముగ లభ్యపడచేసి గుర్వాచనలను తొలగింపవచ్చును. మరుగుడు గోమలను కప్పించి పెంటకుప్పులు తక్షణము తీసి వేయున జ్ఞేర్పాటులు చేయవచ్చును. గాని యంతటితో మన విద్యుత్తును తుదయట్టివదలి మాత్ర మెంచ గాదు. పరిసరములను ఆరోగ్యవంతము నొనర్చుటయే గాక అంటువ్యాధి జనన ప్రశేతము నాదని ఆవ్యాధి ఏమాన్యున వ్యాపించినదియు గూడ విమర్శించి వ్యాధిమూలమును తొలగింపవలయును. పరిసరములను శుభ్రపరచుట 1896 సంపు డ్దేగులో కొట్టికొనిన యాహాయలను వ్యయ మొనరించి, ధనము వ్యయమైనదియేగాని, ప్రజాజమిను సంతయు లేకపోయెను. డ్దేగు వ్యాధిసోకిన ఎలుకల మీద వ్రాలిన పురుగులు కున వైబడి తయ్యాలమున నావ్యాధి మనల కంటకుండ జేయుటెట్లు? ఈ ప్రశ్న మున తీర్మానించిన డ్దేగురోగ దిశిత్వ సుకరమగును. పురుగులనుండి తప్పించుకొనుట సులభమని ప్రథమమున తలచుట సహజము. గాని నిజముగ చాలయిబ్బందు లున్నవి. ధాన్యము నెల్లునిలువ చేసికొనవచ్చును? ధాన్యము నొకచోటనుండి యింకొక స్థలమునకు గొనిపోవుటెట్లు? ఎలుకల కాహారము జిక్కికుండజేసిన, చని గృహములనుండిపోవును. వెంటకుప్పుల మరుగున నవి కన్నముల ద్రవ్యులని కాపురముండకుండ ప్రజలచేయగలరు. ఎలుకల నావలకు పారదోలు విషయమున, గృహస్థుని యపసమృతమును అచివేకముల ఆభ్యంతరము కారణములగుటచే మా యత్నిములు ఫలింపలేదు పదనగృహమందలి చస్తుపులన్నియు నిర్మూలములై యుండవచ్చును గాని అంటువ్యాధి సోకిన వంటవాడు వాటిని స్పృశించి వాటిని ప్రమాదకరము లొనర్చవచ్చును. వెంటకుప్పులు చూచుటకు అసహ్యమై, దుర్వాసనల వెదజల్లుచుండును గాని అంటువ్యాధిగ్రస్తుల సంహృదము లేక నది ప్రమాదకరములు గానేరవు.

వైద్యపరిశోధనను మనవ్యవస్థ

మనవ్యవస్థను, సన్నిపాతజ్వరము చికిత్సలనించుక పరిశీలించిన గత రెండు సంవత్సరముల యందును నూ నాభిప్రాయము లెట్లు మారునొందిన దియును, నివాసక వైద్యమునకు వైద్య పరిశోధనమెంతి లాభికారిక నున్నదియు తేటపడగలదు.

గత శతాబ్దాలయినవరకు మనవ్యవస్థమునకు విషవాసువు కారణమని నమ్మకము. ఈ విషవాసువు ధూమ్యుధా భాగమున కొంత ఎత్తువరకు వ్యాపించియుండును గాన గృహముల నెత్తుగ గట్టుకొనిన మనవ్యవస్థము వాదని ప్రజలు తలచెడి వారు. నివాసక వైద్యమంతటితో నంతయు గాక క్షి నైను బొమ్మ మును గూడ వీర లుపయోగించుచుండెడివారు. కాని మనవ్యవస్థ మొకనిండి ఇంకొకనికి దోచులదానా వ్యాప్తమగునని ఆకాలముల నెవ్వరు కల నైనతలంపరైక. భేరన్నగారు మనవ్యవస్థకారకములగు నూత్మశీవులను క్షియించు కనిపెట్టుట వలనను, యాశీవులు దోచుల దానా నికనినండి యింకొకనికి ప్రాప్తమగునని మాన్యుగాగు నుజువుచేయుటవలనను మనవ్యవస్థతత్వమునందు నిష్ఠరము కలిగినది. మనవ్యవస్థ పీడితుడు సంఘమున కుపద్రవకావడని నిశ్చయమైంది. క్షి నైనువలన మనవ్యవస్థనూత్మశీవులను జంపుటవలన, దోచుల నిర్మూలించుటవలన, మనవ్యవస్థవిషయము చీల్చిన దోచులు మనుజులను

కుట్టుకుండ చేయుటవలన యత్నము లొనర్చవలయును. ఇందుకుగాను రెండుతెగ లేర్పడినవి. దోచుల నిర్మూలించవలసినదని కొందరును, దోచుల నిర్మూలించుట సాధ్యముగాన మనవ్యవస్థ నూత్మశీవులను జంపి మనవ్యవస్థగ్రస్తులగు దోచులు ప్రజలను గుట్టుకుండ నేర్పాటులు చేయవలయునని మరికొందరును వాదించుచున్నారు. రెండుతెగల వారిట్లు వివాదపడుచుండ వైద్య పరిశోధన సహాయము వలన వీరిరువురకును సంఖ్య మొనగూడినది. లిప్తును, బెంట్ల డాక్టర్లు బొంబాయి నగరములోని యిండ్లయందరనుండు కొన్ని నూతులలో మందు దోచుల మూలమున మనవ్యవస్థము కలుగుచున్నదనియు, బొంబాయి పరిసరముల నుండు బురదనీలల యందలి దోచులు జ్వరమునకు కారణములు గావనియు స్పష్టీకరించిరి. దోడనే ఆచూతులు పూర్తిచేయబడెను. అందమానచీవులయందుగూడ దోచుల నిర్మూలించవలసియుండెను. సముద్రపు దరినుండు నీటిగుంటలలోని దోచులవలన మనవ్యవస్థము కలుగుచున్నట్లును, ద్వీపాంతర్యాగమున నున్న దోచులు ప్రమాదకములు గావనియును క్షిప్తపర్వ గారు వెలువరించిరి. కనుక మునుండు, ఏవ్యాధికి ఏతరగతిదోచులు కారణములొనరికొన్ని వివరములు తెలియగలవు. తయ్యాలమున వ్యాధినివారక యత్నిములు సుకరములగును. మనవ్యవస్థమును నిర్మూలించుటకు రోగముననున్న దోచులనున్నీటిని జంపకక్కరలేదు. మనవ్యవస్థమునకు కారణభూతములగు దోచులెచట నున్నవియు కనుగొని, ఆస్థలములయందు వాటిని నిర్మూలించవలసియగును.

సన్నిపాత జ్వరము

ఇక సన్నిపాతజ్వరము నెత్తుకొందము. త్రాడెడి ముదక మీ రోగమునకు కారణమని నమ్మి నీటిసప్లయని పరిశుద్ధ మొనర్చు శ్రద్ధగహింపబడినది. కాని బోమకు, యద్ధసమయమున ఈగలవలన నీవ్యాధి కలుగుచున్నదను విషయము ప్రాముఖ్యమైనది. మరుగు దొడ్ల యందు నూడియున్న వేసి కప్పటవలన, ఆ మున్ను వై వ్రాలిన యీగలు పాలుమున్నగు పదార్థములపై వ్రాలి వాని నపరిశుద్ధమొనర్చును గనుక నీ మరుగుదొడ్ల విధానముమార్చి నూతనమగు నేర్పాటు లొనర్చబడినవి. ఆరోగ్యవంతులుగ నవబడుప్రజల వలనగూడ నీయంటువ్యాధి వ్యాప్తమగుచున్నది. ఆహారపదార్థ పచన కార్యములకు నీరలకుపయోగించిన, వీరూపిరి విడుచు గాలి సోకి పదార్థములు వ్యాధికారణములగును గనుక నీటి మానవుల నానీ, ప్రత్యేకముగ నుండలయును. ఇవిగాక టీకాలుజేసిన సన్నిపాతజ్వర కారకములగు నూత్మశీవులు దేహమున ప్రవేశించివృద్ధి నొందజాలవు. నీటిసప్లయని చక్కజేసినంత మాత్రమున సన్నిపాత జ్వరనివారణ వైద్య శాస్త్రము సంపూర్ణము గాజాలదు.

వైని చెప్పిన యంతముల బట్టి, వ్యాధిజన్మప్రదేశము నానియుటయు, వ్యాధివ్యాప్తయ్యగ ను నానయుటయు, ముఖ్యమని తేలుదు. జనసామాన్య మారోగ్యముగ నున్నది గాన యే వ్యాధియు సోకనేరదని తలచుట యింకేక మని వ్యక్తమగుచున్నది. కనుక ఈ విషయము నింతటితో ముగించి, నేడి విషయము నెల చర్చించితిమి కావణముల నివరింతును.

శ్రీల క వ్యవస్థ.

ఈదేశమున నంటువ్యాధుల తరలికారణమున నుచ్చమానుక యున్నవని మన్న ప్రశ్నించిన, శ్రీల ప్రస్తుతన మిచ్చును. అలగాగ హైస్కోప్ చేతనా, యిట్టిస్థితి యేర్పడినది? కాదు. గృహారోగ్యనిపుల శ్రీల తరగకుండుట చేతను, పిల్లలకు రోగములు తోచుగ వచ్చుచుండునను వెట్టికమ్మకముచేతను, వ్యాధులగుగంటకు యున్నవి. జన్మించినది మొదలు 14 సంల వరకును శిశువుల సోమణము శ్రీల యధీనమైయున్నది. గృహమును పరిశుద్ధియగు నుంచుటది గాగల గృహయాజమాన్యవంతయు శ్రీలయధీనము. అంటువ్యాధులు పిల్లలకు ఇంటియందును, పాఠశాలలందును సోకకుండ తిల్లులు శ్రద్ధ వీసికొనవలయును. దోతనము వారు వ్యాధి మూలములను శంపజేయ యత్నింపవలయును. ప్రజలకు నిష్కల్మషమగు నాహార పదార్థములను లభ్యపడ జేయుట దోతనమువారి పనిమై యున్నది. దోచుల యునికిపట్టుల నానీ, వాటిని ప్రభుత్వమువారు దగ్ధ మొనరింపవలయును. మురికిచేతులు, పాలు మున్నగు నాహార పదార్థము లాదిగాగల గృహ ఏర్పాటులయందు నంటువ్యాధులు సోకకుండ శ్రీలు కాపాడవలయునని సర్ సార్వజ్యోతిసుగారు పర్యవసించిరి.

హిందూదేశములోని విద్య

(1)

ప్రస్తుతము యూరపుఖండమున జరుగుచున్న సహ సంగ్రామమువలన దేశీయ పారిశ్రామికాభివృద్ధిని గూర్చి హిందూదేశజు లందరను యోచించుచున్నారు. అందుచే నీ సమస్య యిప్పుడు మిగుల ప్రాముఖ్యము నందినది. ఈ విషయమున ఆశలు పెంచుకొనుచున్నాము. కాని యిందు మూలమున, జనుల వ్యక్తిగతము లక్షణముల నడుటయు, తత్కాలమున జనులు దురాశాపరు లగుటయు తటస్థింపవచ్చును. హిందూదేశమున పారిశ్రామికాభివృద్ధికి తగిన సౌకర్యము లున్న వని యెల్లవారును తెలిసినవిషయమే! కాని, కొన్ని కష్టములలో నే మన ఆశయు లన్నియు సంపూర్ణముగ ఫలవంతము లగునని చెప్పజాలము. కాని దేశచరిత్రల జదివినవారికి, నిట్టి విషయములలో పట్టు దలయు, త్వరితముగ ఆర్థికాభివృద్ధియు నుండగలదనియు, కాల పరిపక్వమైనపుడు మోదవదేశముయొక్క పారిశ్రామికాభివృద్ధి కంటితామలకనునియు, తెలియకపోదు. హిందూదేశము యొక్క పారిశ్రామికాభివృద్ధియు చేకూరుటకు పూర్వము జనసామాన్యముయొక్క ఆర్థిక, సాంఘిక పరిస్థితులు సంపూర్ణముగ మార్పుకొనవలయును. ఇట్టి మార్పునకు విద్యయే ముఖ్య కారణము.

హిందూదేశపు విద్యావిధానములు తృప్తికరముగ నున్న వని యెవరను నుడువ సాహసంప జాలరు. ఈ పద్ధతులు పూర్వకాలమున మిగుల నుపయోగకరముగ నుండిన, ఆధునిక పరిస్థితుల కనుగుణ మనియు, దేశోన్నత్యమునకు నింకరమ నియు, నెల్లవారును దోషకపోదు. కావున భారతదేశ మోక్షము చేకూరుటకు నిచ్చుట విద్యా పద్ధతులను సంపూర్ణముగ సంస్కరింపవలెను. ఈ విషయమై ధీశక్తి సంపన్న ల నేకులు యోచించుచుండుట చూడ మిగుల నామోదదాయకముగ నున్నది.

విజ్ఞాన శాస్త్రములందును, మతవిషయమునను, సారస్వతమునను, పారిశ్రామికాభివృద్ధియందును, రాజకీయవిషయములలోను నాగరక దేశములలో హిందూదేశము ప్రఖ్యాతి గాంచవలెనని భారతీయాలయాశయమని సామ్రాజ్యమహాసభలో సర్ ఎస్. పి. సింహాగారు వాదించియున్నారు. కావున జనసామాన్యమునకు విద్యాజ్ఞానమును సులభి, వారలక్షణముల విజ్ఞానభింపజేసెయ్యెడల, హిందూదేశము గణనీయస్థాన మాక్రమింపగలదని నిశ్చయముగ జెప్పవచ్చును.

ఉన్నతవిద్య.

ఉన్నతవిద్యా పద్ధతులలో నవశ్యముగ సంస్కరణములు జరుగవలెను. మనదేశజులు పట్టపరీక్షలయందు కృతార్థులు కావలెనెడి ఆభిలాషతోడనే విద్య నేర్చుకొనుచున్నారు. మరియు ఉద్యోగములు చేయుటయే విద్యయొక్క ముఖ్యాభిప్రాయమని కొందరు తలచుచున్నారు. కాని, పరీక్షలయందు కృతార్థులైన వారందరికిని నున్నర పదవులు చేకూరకుండుట చే, దేశమున అసంతృప్తి ప్రబలమగుచున్నది. మన విశ్వవిద్యాలయములు, పాశ్చాత్య ప్రతిస్థాపనములవలె, విజ్ఞానప్రసాదాయకములుగ నుండవలెనుగాని, పరిశోధకాగ సంఘములుగ మాత్రమే యుండగాదు. మరియు, విశ్వవిద్యాలయవిద్యనలన లాభము నొందజాలని వారికి తగిన విద్యను నేర్చుట ముఖ్యము.

విద్యార్థుల నష్టము.

విశ్వవిద్యాలయమున చదివుట కన్నట్లు లగు వారనేకు లిందు చేర్చుకొనబడుచున్నారని గడచిన నవంబరు నెలలో సర్ జేమ్సు మెన్డెస్ గారు చెప్పియున్నారు. విద్యార్థులకు గతిన నష్టముల లెక్కలను జదివి, మిగుల చిన్నతనమున వీరిందు విద్యగడచుటయే యిందులకు గారణమని నడిచిరి. ఇది నివారించుటకు నెండుమాన్యులు లున్నవి. మొదటిది పరీక్షలను కఠినముగ చేసి, యిట్టి విద్యార్థు లున్నతవిద్య నభ్యసంప వీలు లేకుండగ చేయుట కాని, రీతిక లెకవరకే కఠినముగ నున్నవనియు, ఉన్నత విద్యాభ్యాసమును నిరుత్సాహ పరుపగలదనియు, నిందుకు ప్రతికూలముగ జెప్పవచ్చును కాన ఈపద్ధతి సందర్భముగ లేదు.

ఉన్నతపాఠశాలలలోనే యీ సమస్యపరిష్కారమును గావింపవలయును. విశ్వవిద్యాలయ పరీక్షలకు బోవువారు ఆపజయము నొందునట్టి విద్యాపద్ధతులను పాఠశాలలో నెట్టి, ఉన్నతపాఠశాలల విద్యలో కానుభవదాయకముగను, చీకనోపాధి సంపాదనసహకారముగను నుండునట్లు చేయవలెను. “వీరికి వ్యాపారానుగుణముగ విద్య నొనగడు. అప్పుడు వారు దేశముయొక్క ఆర్థికాభివృద్ధికి మిగుల తోడ్పడుదురని” సర్ జేమ్సు మెన్డెస్ గారు చెప్పియున్నారు. హిందూదేశమున, పారిశ్రామికాభివృద్ధికి తోడ్పడక క్రిగల మధ్యతరగతివారు లేరు. ఉన్నతపాఠశాల లీపద్ధతి కనుగుణముగ మార్పుకొని యెడల, పారిశ్రామికాభివృద్ధి సుసాధ్యమగును. ఈవిధమున మన విద్యా సంస్కరణములు జరుగవలెను. — ఇండియన్ పేపర్స్ లో ప్రతీక.

సాంకేతిక విద్య.

జ పా ను దేశ ము.

జి. ఆర్. రామస్వామి ఆచార్యగారు.

“అనలలేక పోవుటకంటె ఆలస్యమైనను మంచిదే.” ఆధునికవిజ్ఞాన శాస్త్రపరిజ్ఞానము నలవడజేసికొనుట యందు మనము వెనుకబడి యున్నాము. ఇప్పుడు కాలక్రమమున మన దేశీయులు మేల్కొంచి, కాగ్రక్రమమునకు గడంగుచున్నారు. మన దేశాభ్యుదయము మనమీదనే ఆధారపడి యున్నది. కావున, యీ విషయమై యితరుల నమ్మకొనుట అనవసరము. ఇప్పుడు హిందూదేశము వృద్ధిపొందు చున్నదని తెలిసిన కేయు సూచనలు కానవచ్చుచున్నవి. స్వదేశీ, స్వరాజ్యాభివృద్ధియు జనుల మనముల నాకర్షించి, దినదిన ప్రవర్ధమానము లగుచున్నవి. విద్యాధికు లున్నమా పూర్వమానములై కాగ్రక్రమమున దేశ సేవచేయుటకై కంఠము గట్టికొను చున్నారు. విద్యావిధానములను సంస్కరింపవలెనని యెల్లవారు నెక్కిన కారణమిచ్చుచున్నారు.

కాని, మన ఆర్థిక, పారిశ్రామికాభివృద్ధికి యెట్టిప్రయత్నములను గావింపక, మనకు గల వానితో తృప్తిజేసి యున్నారము. మన వృత్తులు, చేతి పనులు మున్నగునవి వృద్ధి గాంచలేవు. మరియు, సాంఘిక, రాజకీయ పరిస్థితులు మనకు ప్రతికూలముగ నున్నవి. ఎచ్చటనో కొంతమంది ధనికులు గానవచ్చు చున్నను, జనసామాన్యము, విద్యాగంధవిహీనమై, దారిద్ర్యము ననుభవించుచు, అనేకకష్టముల పాలగుచున్నది.

ఈకాలమున పరిశ్రమలు జయప్రథముగ కొనసాగుటకు విజ్ఞానశాస్త్రజ్ఞానము, దూరదృష్టి, నిపుణులగు కార్యనిర్వాహకులు ముఖ్యము. సాంకేతిక, పారిశ్రామిక పాఠశాలలను స్థాపించి, యీవిషయముల గూర్చి పరిశోధనలను చేయుచు యీవిద్యను బాలరకు సుబోధము గావింపవలయును.

ఇక, జపాను దేశములోని సాంకేతిక విద్యను గూర్చి చెప్పెదను. 1871-75 సంవత్సరములలో పారిశ్రామిక, వాణిజ్య విద్యను గడచుటకు, టోక్యోలో నగరమున ఒక ఇంజనీరింగు పాఠశాలయును, ఒక వ్యవసాయ, పాఠశాలయును, నొక వాణిజ్య పాఠశాలయును స్థాపింప బడినవి. ఈమాదును ప్రాథమిక పాఠశాలలే. కాలక్రమమున యీ పాఠశాల లభివృద్ధిచొంది, సామ్రాజ్య విశ్వవిద్యాలయములో చేర్చుకొన బడినవి. పది సంవత్సరములైన తరువాత, సాంకేతిక విద్య బోధక పాఠశాలలు స్థాపింప వలెనెడి యందేశముతో, జపాను ప్రభుత్వమువారు కొన్ని నిబంధనల నేర్పరచిరి. కాని ప్రజలీయద్యమ తిత్త్యమును గ్రహింపజాలక, ప్రభుత్వమువారికి తగిన సానుకూలము నొసంగ జాలరైరి. 1894వ సంవత్సరమున, సాంకేతికవిద్య నభ్యసించు విద్యార్థులకు ప్రభుత్వ కోశాగారమునుండి ఉపకార నేతనముల నిచ్చెదమని జపాను దొరతనమువారు ప్రకటించిరి. తరువాత 1894-95 సంవత్సరమున చైనా జపానుయుద్ధము జరిగినప్పుడు, దేశీయపరిశ్రమ లభివృద్ధి గావలెననియు, అందులకు సాంకేతిక పాఠశాలలను వీరివిగ వ్యాపింపజేయవలెననియు జపాను దేశములో నభిప్రాయము వొడమిడి. కావున 1899-వ సంవత్సరమున విద్యాభ్యాసా ర్థికింద కాననమును ప్రకటించిరి. ఇందువలన, సాంకేతిక పాఠశాల లనియు, వ్యవసాయ పాఠశాలలనియు, వాణిజ్యపాఠశాలలనియు, కాశాపాఠశాలలనియు నాల్గుభాగములుగ విభజింపబడినవి.

చైనాదేశములో యుద్ధమైన తరువాత సాంకేతికవిద్యాశాలల ఆవశ్యకత గానవచ్చినది. కావున 1903-వ సంవత్సరమున, ప్రభుత్వమునా కొక ప్రత్యేక కాననమును చేసి, యీపాఠశాలల నభివృద్ధి చేయ గడంగిరి.

1901-5 వత్సరమున నవ్యాజపాను యుద్ధము ముగిసిన పిమ్మట, జపాను దేశములో పరిశ్రమలకు ధీమంతులును నిపుణులగు వారి అవసరము కలిగినది. కావున సాంకేతిక విద్యాశాలలు దేశమున నెల్లడల వ్యాపించినవి.

జపానుదేశములోని సాంకేతిక విద్యాశాలల సంఖ్య యీక్రింద బొందుపరచుచున్నాము: —

ఉన్నత సాంకేతిక పాఠశాలలు.

సాంకేతిక పాఠశాలలు	9
వ్యవసాయ విద్యాశాలలు	5
వాణిజ్య విద్యాశాలలు	7
మొత్తము.	21

మాధ్యమిక సాంకేతిక పాఠశాలలు.

సాంకేతిక విద్యాశాలలు	85
వ్యవసాయ విద్యాశాలలు	8
వాణిజ్య విద్యాశాలలు	69
నాకా విద్యాశాలలు	11
ఇతరములు	6
మొత్తము.	252

సాంకేతిక విద్యాబోధక పాఠశాలలు.

సాంకేతిక విద్యాబోధక పాఠశాలలు.	8
అనుబంధ సాంకేతిక పాఠశాలలు.	
సాంకేతికము	167
వ్యవసాయము	5961
వాణిజ్యము	231
నాకావిద్య	2
సముద్రసంబంధములు	121
ఇతరములు	1176
మొత్తము 6, 740	

ఇంతేగాక, జపాను దేశమున, 24 పారిశ్రామిక పరిశోధనాలయములును, 60 వర్తక సంఘములును, 2151 బ్యాంకులును, 10, 455 సహకార సంఘములును, విద్యావిషయక, విజ్ఞాన విషయక ప్రతిస్థాపనములు నెలకొలిపియు గలవు. మరియు నచ్చట, 4961 చేతిపనుల సంఘములును, 496 వ్యవసాయపు కంపెనీలును, 8818 వర్తక కంపెనీలును గలవు. ఇంకను, నావికాసంఘములు, రైలుమార్గములు, ట్రాములు, టెలిఫోనులు, మున్నగున వనేకములు విరివిగ నాదేశముగలవు.

ప్రజలపట్ల విజ్ఞానసానుభూతి లేకుండుట.

పి. హెచ్. డెన్టను గారు ఇండియా సివిల్ సర్వీసుకాళుకు చేరినవారు. వీరు పని చాలించుకొనిన పిమ్మట “భారతీయ నైతికవిద్యాబోధనము వర్ణవిభజన విషయము” అను పేరునొక గ్రంథమును వ్రాసిరి. ఈగ్రంథమును విమర్శించుచు “న్యూస్ పేపర్సును” అను ఆంగ్ల దేశపుపత్రిక ఇట్లు వ్రాసినది.

భారతీయుల విద్యా మత విషయములను గూర్చి దొరతనము వారిభావమునుబట్టి కొట్టికొలిదిగ నున్న భారతీయుల ఆస్థిక విజ్ఞాన విషయములను ప్రభుత్వమువారు గ్రహించుటకు ప్రయత్నించుటలో పూర్తిగా విఫలమైరిని స్పష్టమగుచున్నది. వీనాదేశమునందువలెనే హిందూదేశమునందు గూడ ప్రజలకు మత విశ్వాస మత్యధికముగ నుండిన విలు సర్వీసు ఉద్యోగులలో 100కి 99 మంది కొంగల నేటకు వ్యయపరుచు కాలమున సహసాంతమైన మతవిషయమున వ్యయపరుచుట లేదని వ్రాయవలసినచ్చుట చాలకోచనీయము. ప్రాకృత్యము దేశముల కన్యోన్యము కలుగుటకు విజ్ఞాన సానుభూతియే ముఖ్యసాధనము. అట్టిసానుభూతి ప్రభుత్వోద్యోగుల యందు లేవలయు మృగముగ నుండుట చాల విచారకరము. భారతీయులకువరుడు అరాజకుడగుటకు కారణమితడు ప్రభుత్వము వారి పాఠశాలల లం దు నై తిక శక్తి ని గోల్పోవుటకాదు. భారతీయుల మత ఆస్థిక భావములందును రాజకీయాభివృద్ధియంగును పాలకులకు సానుభూతి లేదనియును దొరతనము వారు దయాయయై నేసిన రోడ్లు, ఇనుపదారులు కాలువలు మున్నగు లాభములకు కృతజ్ఞతతో పాలములను దున్నుకొనుచు చేతులు జోడించుకొని యుండకతమ హక్కులను గోరు భారతీయులను ప్రభుత్వోద్యోగులు తాము దేవాంశ సంభూతులైనట్లు భావించుకొని భారతీయులు మనల నిట్లుగ సాహసించుట యాదును తూట్టి భావముతో గూడిన యాగ్రహముతో తిలకింతురనియును భారతీయులు గ్రహించుటయే ఈ అరాజక కృత్యములకు కారణములని మేము భెంటనుగారికి తెలుపుచున్నాము. (బొంబే కానికలు)

తెనాలినుండి ఆంగ్లసామ్రాజ్యస్థ స్వరాజ్యసంఘకార్యదర్శి యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. ఆంధ్రదేశ స్వరాజ్యసమితి కాగ్యదర్శియగు. గాడిచర్ల వారిసర్వోత్తమరావు ఎం. పి. గారును, అప్పికట్ల నూర్య నారాయణమూర్తి గారును ఈ నెల 11 వ తేదీని ఈ యూరికివచ్చి నాటి సాయంత్రము పెద్దబజారులో స్వరాజ్యాండోళనమును గూర్చి యుపన్యసించిరి. 500 మంది సభ్యు లుండిరి. ఆజ్ఞరపు భీమశంకరరావుగారు ఉపన్యాసకుల నభినందించుచు అనేకులు స్వరాజ్యసంఘమున జేరి ప్రస్తుత విషయదశయందు స్వరాజ్యోద్యమమును ప్రోత్సహింపవలెనని కోరిరి. వెంటనే 15 మంది స్వరాజ్యసంఘమున జేరిరి. పుర. జనుల ప్రార్థనపై సర్వోత్తమ రావుగారు తెనాలియగు 18 వ తేదీ కూడ నుండ నంగీకరించిరి.

స్థానిక వార్తలు

చంద్రగిరి డివిజన్ లో కాక్ ఫలెన్సు:— చిత్తూరు జిల్లా చంద్రగిరి డివిజన్ లో కాక్ ఫలెన్సు ఈ నెల 15 వ తేదీ నుండి ప్రారంభమగును.

ఒక సవరణ:— నిన్నటి దినమున యథా వ్యయమున గూర్చి ప్రకటించబడిన పట్టికలో పాను లనుటకు బదులు చాల రులని చదువదగును. 5 చాలరులు ఒక పాను లెక్క చూడ దగును. ఒక చాలరు మూడు రూపాయలు నెలగిరి యందును.

ఓం ఆంధ్రమాత:— ఈ పటము పితాపురమున నుండిన వారిరెడ్డి సత్య నారాయణ గారిచే చిత్రింపబడినది. దీనిని ఉమ్మడి అలీపా కవిగారు మాకార్యస్థానమునకు పంపిరి. పటమున ఆంధ్రమాత స్వరూపమును వీణయును వాహనమును రమ్యము గా చిత్రింపబడినవి.

కొల్లాయిలు నీటిపారుదల:— పశుభయమైన నీరు పంపబడనందున చెన్నపురి మరణముల సంఖ్య అధికమగునని చెన్నపురి పౌరులు అనుకొనుచుండగ, జూను నెల 30వ తేదీతో అంతమైన వారము నందు కలకత్తా నగరమున మరణముల సంఖ్య చాలతక్కువగా నుండెనని కలకత్తా వారు సంతసించుచున్నారని టైట్స్ లుచుక్క ప్రతిక వ్రాయుచున్నది.

ఉపాధ్యాయుల సభ:— చెన్నపురి బాంక్వేటింగు హాలునందు ఈ నెల 18వ తేదీ బుధవారమునాడు రాజధాని యందుగల మొదటి గ్రేడు రెండవ గ్రేడు కళాశాలల ప్రిన్సి పలుల సభ జరుగగలదని హిందూ ప్రతిక వ్రాయుచున్నది. విద్యార్థుల కష్టసుఖముల విషయమై చర్చించబడునని తెలియుచున్నది.

మోటారు బండిని తప్ప మార్గమున నడపి నందుకు జరిమానా:— కెప్టెన్ నికోహాలు గారి మోటారు బండిని నడుపు రాబారావు అనునతడు గత నెల 20వ తేదీ సాయంత్రము 5-45 నిమిషములకు తప్ప మార్గమున నడపినందుకు రాజధాని మొదటి మేజిస్ట్రేటుగారు 10 రూ॥లు జరిమానా విధించిరి.

మల్లోపన్యాసములు:— తిరువళ్ళీటి కెల్లెట్టు మండలమున ప్రతి ఆదివారము సాయంత్రములమున మతము యొక్క ప్రాముఖ్యతను గూర్చి ఉపన్యాసము నియ్య బడును. ఈ నెల 15వ తేదీ ఆదివారము సాయంత్రము 6-15 నిమిషములకు ప్రాధానము పోల్ ఆఫీసునామి గారు మత ప్రాముఖ్యతను గూర్చి యుపన్యాసించెదరు.

మాంబలమున పాత శాల:— విద్యా పోషణ మునకు పేరుపడిన రావుసాహెబు కలవల కల్లువ శ్రేష్ఠి రావు సాహెబు రామానుజము శ్రేష్ఠి గార్లు చెన్నపురిలో మొక పేట అయిన మాంబలమున మొక పాత శాలను కొత్తగా స్థాపింప నిశ్చయించి యీ నెల 9వ తేదీని పాత శాలను తెరిచిరి. ప్రారంభోత్సవము పాత శాలను తెరచుట మొదలగు ఉత్సవములు మాంబలము జమీదారు గారిచే జరుపబడెను.

యాదవ సభ:— ఈ నెల 12వ తేదీ సాయంత్రమున యాదవ (గొల్ల) సభ తిరువళ్ళీటియందు సి- కృష్ణ స్వామి స్వీటి గారి ఆధిపత్యముక్రింద జరుపబడెను. ఈ సభ్యులు న బాలికలకును, బాలరకును నిర్బంధములతో విద్య నేర్వల యుననియు, పలువురు యాదవుల వద్దనుండి చందాలు ప్రో గుచేసి తిరువళ్ళీటియందు యాదవ బాలురకు, బాలికలకు పాత శాలల కొక భవనము కట్టించవలయుననియు సభ యందు తీర్మానించ బడినది.

తపాల నోటీసు:— ఇంగ్లాండు మొదలు గాగల జేశములకు పంపబడు వుత్తరములు యీ నెల 21వ తేదీ శనివారమునాడు పంపబడును. రిజిస్టర్ కాబడని ఉత్తరములు మాత్ర మే పంపబడును. ఈ నగరములోని ఇతర తపాలా స్థానము లందును, జనరలు తపాలా స్థానము నందును వైదేశములకు తపాలు పంపబడు వేళలలోపుగా ఉత్తరములు ఇయ్యవలెను. ఇవి సరియైన కా

లములలో బాంబాయి నగరమును చేరునని పూచీ బడబాలము. 15 దినముల కొక తూరి మామూలుగా పంపబడు వైదేశముల త పాలు యీ నెల 20వ తేదీ శుక్రవారము నాడు యానగరపు జ నరలు తపాలా స్థానముండి పంపబడును.

శ్రీమతి రాజలక్ష్మీ కన్యగారు:— 11 వత్సరముల ప్రాయముగల ఈ బ్రాహ్మణ బాలిక ఈ నెల 15-వ తేదీ ఆదివారమునాడు సాయంత్రము 4 గంటల 15 నిమిషములకు ఆక్స్ ఫోర్డును వీధిలోనున్న వై. ఎం. ఐ. ఏ. గోష్ఠి మందిరమున గాన కళాకాశలమును చూపును. ఈ పాటకచ్చే నీకి వచ్చిన ఆదాయము విశుటునిధి కయ్యబడును. తెనుక నొకసారి మే వివాదాలి కామణి గానసభ నీ మందిరమునకే పోయియుంటిని కాస్త్రోక్త విధానమున చక్కని పాండిత్యమును బడసిన ఈ కన్యకానుణి వైదవత్తముకు కోమల కంఠము సహజా లంకారముగ సభ్యుల నానందపరచుట నొనరించెనని వ్రాయుటయు దలిక మోక్షి యొకింతయును లేదు. కాన గానవిశోదరుని యైనను సత్కాల తేవమని యైనను పూజ నీయ యగు విశెంటుమ్మ నిధికి భవనహాయమనియైనను ఎల్లరు నీ గానసభ నాదరింతురని కోరెదము. — (ఆం. ప. సం.)

గోపాల కృష్ణగోఖలే జీవితము:— సుప్రసిద్ధులగు ఆర్. పి. పరాంజనే గారు దీనిని ఆంగ్లమున రచించిరి. ఇది థెన్సన్ కాలేజి మేగజేనుండి పునర్ముద్రితము. ఇందు స్వాతంత్ర్యోద్యమ, ప్రతిభాశాలియునగు గోపాల కృష్ణుని జీవితము మిగుల రమణీయముగ వ్రాయబడియున్నది. గోఖలే గారి ఆశయములు, వారి గుణగణములు, వారి ఆంగ్ల నేత, దక్షిణాఫ్రికా ప్రయాణములు, కాసనసభలో వీరు చేసిన మహాత్కారములు, పీరియల్లరములు మున్నగు వానిని గూర్చి చక్కని లిఖింపబడియున్నది. గోఖలే గారు స్థాపించిన దేశ సేవా సంఘవర్తమాన కూడ ఇందు వ్రాయబడియున్నది. వైలి ముగ్రాహ్యము. ఇందు గోఖలే, శ్రీనివాస శాస్త్రి మున్నగు మహానీయులయొక్కయు, కొన్ని భవనములయొక్కయు చిత్ర పటములు కలవు. ఈ సంగ్రంథమును దేశాభిమాను లందరును పఠించి భవ్య లగుదురు గాక. పుస్తకము నెల రు 0.4-0 మాత్రమే. వలయువారు, మా నేజరు, ఆర్యభూషణ వ్రెస్సు, పూనానగరము అని వ్రాయవలెను.

నేటి వారావరణాభితి:— మొత్తముమీద సంతటను వాయుభారము తగ్గినది. బంగాళాఖాతమున కుత్తరమునకు దత్తమండలములు దక్కునులందును, నధికముగా తగ్గినది. రాజధానియందంతటను వాయవ్యముగా వాయువులు వీరు మాచనలు గలవు. ప్రస్తుతము తూర్పుతీరమునందును, కన్యాటకమునందును తప్ప ఇతర ప్రదేశములందు వాయవ్యములు ముననే వాయువు వీరుచున్నది. పశ్చిమతీరమునందు వర్ష వాయువులు (మాన్ సూన్) తగ్గుచున్నవి. దత్తమండలమునందును దక్కునునందును నేటి ఉదయమున బలవంతముగ వాయవ్య వాయువు వీచినది. రాజధాని దక్షిణభాగమున, ఉదకమండలము, నేలము, కోయంబుత్తూరు ప్రాంతములందు వాయుమండలము న చలనము కనబడలేదు. తూర్పుతీరమునందును, దత్తమండలము లందును, దక్కునునందును మధ్యమోష్ణము తక్కువగానున్నది. ఇతర ప్రదేశములందు చెక్కుచేరగా నున్నది. కన్యాటకమునకు పగటి యుష్ణము నధికము గాగలను. మధుర తిరుచనాపల్లయందు 101 (ఫా) డిగ్రీల యుష్ణము గలదు. నెల్లూరునందును 100 డిగ్రీలకు వైగ ఉష్ణముగలను. తక్కిన ప్రదేశములందు 98 డిగ్రీలకు తక్కువగానున్నది. రాజధాని ఉత్తరభాగమునకు యుష్ణము సాధారణస్థితికి తక్కువగానే గలదు. ఉత్తర సర్పాలందు తప్ప ఇతర ప్రదేశములందు రాత్రి యుష్ణము అధికముగానే గలదు. చెన్నపురి తీరమునందు వాయుమండలమున నాద్విత ఆధికము. అంతటను మేఘములు పట్టుచున్నవి. దత్తమండలములందు కొద్దిగ వర్షించినది. ఆనంతపురమున 1 1/2 అంగుళము వర్షించెను. ఉత్తర సర్పాలందును కన్యాటకమునందును కొద్దిగ వర్షించినది.

ఆసిని సెంటుమ్మ నిధి:— శ్రీ హేమాచారి ప్రెస్ బుక్ షెటిలు గారు బాంబాయి 5000-0-0; కాంతారానారాయణదస్ యొక్క గారు 1000-0-0; కరాచి హోంయూలు లీగ 822-0-0; నేలము హోముయూలు లీగ 200-0-0; ఆర్. పి. విశ్వంధర నాడు గారు రిటైర్డ్ ఎక్జిక్యూటివు యింజనీరు లాహోరు 101-0-0; రామ నాథం నెట్టిగారు నేపహాట్టు 100-0-0; కర్నాటక ప్రతికాపాతరులు బెంగళూరు 100-0-0; సి. ఎస్. డో. పి. వి. ఎల్ (అ

హమదాబాదు) గారి ద్వారా 835-0-0; ద్వారకా ప్రసాదు గారు 100-0-0; మానసియలగు నేంకటపతి రాజు గారు 50-0-0; ఆత్మల్ల సూర్య నారాయణ రావు గారు 50-0-0; లాల్ హందలాలు గారు గుజరాతు 50-0-0; ఇతరులు 150 ఇతర మొత్తములు 120-6-0 ఎస్. వి. రామదాసు గారు విశాఖపట్టణము 25-0-0. గురురాజు రావు గారు స్త్రీడరు నల్గొరి 20-0-0 ఇతరములు 429-6-0 కె. శ్రీనివాస రావు గారు పులివెందుల 5-0-0 రావుసాహెబు వెంకట్రామయ్యగారి వంట బ్రాహ్మణుడు, కే. ఆర్. పాంబూర్తి గారు నెల్లూరు 5-0-0 ఇతరులు 166-8-0 ఇతరులు 68-11-0 వైద్యరదాసు గారు కంచి 2-10-0 ఇతరులు 42-6-0, మొత్తము 8942-5-0.

సోమవారపు సభలు:— ఈ సభలకొరకు ఏర్పాట్లతిక్రమముగా జరుగుచున్నవి. మైలాపూరు సభయందు గో॥ ఎస్. కర్మగారధ్యక్షత వహించెను. తిరువళ్ళీటి సభను ఎస్. కస్తూరి రంగయ్యంగారధ్యక్షించును. ఈ సభయందు తిలంగాగు గారును ముట్లాడుదురు. గంగకొండకొ మంటపములో సభ జరుగును. బార్బెటోను సభ ఎస్-గురుస్వామి సెట్టి గారి అధ్యక్షతక్రింద వై. యం. ఐ. ఏ. హాలులో జరుగును.

డాక్టరు పి. వరదరాజుల నాయుడు గారు:— నాయుడు గారు దేశ సేవావ్రతమును పూనిరని యిదివరకే ప్రకటించబడినది. వీరు తిరుపూరు ప్రజలకు ముఖ్యముగను కోయంబుత్తూరు మండలము వారి కందరికినిగూడ ఆదరపాత్రులై యున్నారు. వీరి కయడు 32 వత్సరములు వీరు హోంవరతీ వైద్యవిధానమున విద్యాపారంగతులై 1912వ సంవత్సరమున తిరుపూరులో స్థిరపడిరి. ఒక కలెక్టరును వాటికి వీరు ముద్రపెట్టి వైద్యులని విఖ్యాతి బడసిరి. వీరు ప్రారంభమున వర్తకులకును జన సామాన్య మునకును పకనమందిగము నేర్పించిరి. పిమ్మట నిమ్మ జాత్యుద్ధాతక సంఘసంస్కార సంఘముల నేర్పించిరి. ఇరటజరిగిన మొదటి పరిశ్రామిక సంఘ వార్షిక ప్రవర్తనమునకు వీరు కార్యదర్శిగ నుండిరి. హాకార పట్టణ తాంకిని నేర్పించిరి. ఈ జిల్లాలో నడిచుకు తాలూకా సంఘములే లేకయుండ వీరును కే. కృష్ణస్వామయ్యగారును మొదటి తాలూకా సంఘమును తిరుపూరులో నేర్పించిరి. వీరు జేరిన దేశ సేవ గణనాతీతము. మూడవ కోయంబుత్తూరు మండల సమావేశమునకు వీరు కార్యదర్శులలో నొక్కరుగా నుండిరి. మొదటి కోయంబుత్తూరు చెడ్డ సమావేశమునకు కర్షకులతో వహించినది యొకరు న్యాయుండియా ప్రతికకు వ్రాసిరి.

భారతదేశ అభినవ శిష్యులందరు దాదాభాయి నెహ్రూ గారి మరణ సందర్భమున ఈ నెల 3వ తేదీని నిడదవల్లిలోని, పోతన పుస్తక భాండాగారము వారును, 4వ తేదీని సంగమ స్వరాజ్య సమితి వారును సభలకు జరిపిరి. 4వ తేదీ సభయందు సంగమ స్వరాజ్య సమితి వారు నిర్బంధానాసక్షుల నాగేశ్వరించుచును, అధికారుల స్వరాజ్యాంధోళనా సోపనమున కనమ్మ తిని చెలువుచును తీర్మానములను జేసిరి.

గద్వాల తాలూకా కడకల యను గ్రామసమీపమున నొక గోసాయి రీ మాసముల క్రిందట తాను వెంచిన కుక్కను సహాధిచేసి పోయెననియు ఆసమాఖిలీయంను కులీ దేవతత్వము గొలచిన భక్తులందరికిని సకలాభీష్టుముల నిమ్మచు వందలకొలది జరులచే నుత్సరము జరిగించుకొనుచున్నదనియు కొల్లా పురము నుండి యొక విలేఖకుడు వ్రాయుచున్నాడు.

ఒక సభ:— ఈ నెల 15-వ తేదీని సాయంత్రం 3 గంటలకు తిరుపతి యెద్దవల్ల పుత్తక హాలులో చిత్తూరు జిల్లా చంద్రగిరి తాలూకా కాన్వేన్ కమిటీ యధికారులు క్రింద పట్టి విూటించు జరుగును. జి. ఎస్. ఆ గాసి గారు ఎం. ఏ. ఎం. సి. “దేశీయ విద్య” ను గూర్చియు కారండికార్ గారు వి. ఏ. “దేశీయ వస్తు నిర్మాణము” ను గూర్చియు ఉపన్యసించును.

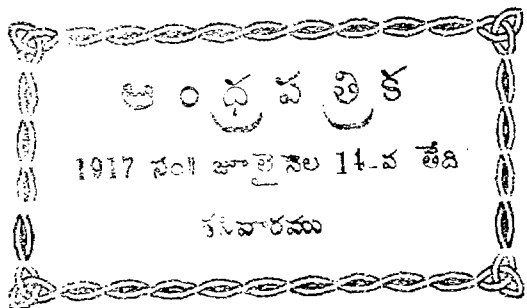
అమ్మ తాం జనము.
అన్ని నోవ్వలకు సిద్ధపడము.
చక్కని డబ్బీతో సహా సీసా 1-కి నెల 0-8-0.
తలనొప్పుల మాన్పును. పార్శ్వపు నొప్పుల
కారదోలును. వాయువు పట్ల పోగొట్టును.
అమ్మ తాం జనని డిపో, మదరాసు.

కావలెను.

ఆంధ్రదేశమునం దంతటను ఆంధ్రవిద్యా నిధి వక్షమున సంచారము చేసి, దాని ప్రయోజనమును ఆంధ్రసామాన్యుల కెరుకపరచి వారిని సభ్యులుగ చేర్చుటకు, సమర్థత గల యేజింట్ల కావలసియున్నారు. నలయువారు, వారి కిదివరకు గల లోకానుభవమును గూర్చియు, వారు కోరు వేతనమును గూర్చియు, ఆంధ్రవిద్యానిధి కార్యదర్శులు, 7 తంబు శ్లేషానికి వ్రాసు ప్రార్థనలు.

విషయానుక్రమణిక.

గోదావరి జిల్లా సంఘము	2
ప్రజల ఆంగ్లేయము	3
హిందూ దేశములోని విద్య, సాంకేతిక విద్య-జపాను దేశము	4
స్థానిక వార్తలు	5
ప్రధాన వార్తలను	
పాపాల్లవారి కర్తవ్యము	6
వార్తలు - వ్యాఖ్యలు	7
విశాఖ నామ సంక్రమము	
విశాఖ పత్రికలు	8-9
ఇంగ్లీషు తంత్రీవాదులు	10-11-12
వృత్తాంతములు	13
వివిధ విషయములు	14

పరిపత్త్యభివారి కర్తవ్యము

ఆంధ్రభాష యదృశ్యతరణమును బొందుచున్న యీ సమయమున సమగ్ర వ్యాకరణరచన మనసగను గురించిన కొకమాట చెలిపియుంటిమి. ఆంధ్రభాషలో ఆనాటి నుండియున్న పద జాలమునకు మాతృమూలము వివరముగ చెల్లవు సమగ్రముగ నిఘంటురియ్యాలి మీ తరుణమున సత్యసరమని వేరుగ చెప్పనక్కరలేదు. ఆంధ్ర సాహిత్యకవిత్వపు నిఘంటు నిర్మాణమునకు బూనిన దీని ప్రచురింపబడినది గాని, పనులు తప్పి కరముగను, సత్వరముగను జరుగుచున్నట్లు గాన రావు. తిక్కన కాలమునుండియు విశ్వవిద్యాలయ స్థాపనము వరకును భాషలోనికి వచ్చిన పదజాల మునకైనను సమగ్రముగనిఘంటు ఆంధ్రభాషలో గానబడదు. హిందూరాజుల కాలముననే గాక, మహమ్మదీయ ప్రభుత్వ కాలమునందు గూడ రాజకీయసాంఘిక శక్తియు లనేకములు హిందూస్థానీభాషనుండి ఆంధ్రభాషలోనికి వచ్చినట్లు, అలసాని పెద్దన మహాకవిచే విరచితముగ మనుచరిత్రప్రబంధమే సాక్ష్యము. అట్టి పదములు భాషలో జీర్ణించినవి. వాటికి సరియగునర్థము చెలిపి వాటికి ఆంధ్ర భాషలో నర్థమును మిచ్చు నిఘంటువులు బయలుదేరలేదు. సాహిత్యకవిత్వపువారి కార్యమునకై పూనుకొనియున్నారని తెలియుచున్నది గాని, ఫలితము లింకను వెలునడలేదు. ఆంధ్రభాషలోని Right అను పదమునకు "హక్కు" అనుపదము సరియగు భావము నిచ్చుచున్నది. ఈ పదము ప్రజాసామాన్య మందరును అనుదినము నుపయోగించు వాడుకపదమయి యున్నది. ఈ పదమునకు భాషలో స్థాన మియ్యవో, భాషకు

నష్టమేగాని లాభములేదు. ఇటులనే, మికాడు, ఫరవా, చెలాయిపు, దగా, జవాను, అట్టి, దఖలు, దాఖలు, జమిందారు, ఉమేజావారీ, సర్కారు, హంసాయి, సిస్ట్రీ, కిస్త్తీ, పోరంబోక, మొదలగు పదము లనేకములు వాడుకభాషలో యంతర్భాగము లయినవి. వీటిని భాషలోనుండి విసర్జించుట, భాషానవ్యునికి కారణము గాదు. ఇతరభాషలలోని పదములు ఆంధ్రభాషలోనికి వచ్చి పాదుకొనినపుడు, వాటిని ఆంధ్రభాషాపదములుగనే మొంది, భాషలోని పదజాలమును పెంపొందించుట యభివృద్ధి సూచకము. ఆంగ్లభాషాచారిత్రమును జూచిన, స్వచ్ఛమగు ఆంగ్లభాషాపదములకన్న లాటి ను, గ్రీకు, ఇటాలియను, ఫ్రెంచి, జర్మను మొదలగు, యన్యభాషాపదములు భాషలోనికివచ్చి, భాషను విస్తరించినట్లుగాననగను ఇంతటితో తృప్తిపొందకయే కహిందూదేశ భాషాపదములు గూడ ఆంగ్లభాషాంతము లయినవి. భాగ్యవంతులను సవాలులని వాడుట యీ దేశమున సామాన్య మయినది. పాకరులను కూలీలని నీచముగ వాడుటయు నాచారమయినది. లేబరు కక్ష కధ్యక్షుడుగ నుండిన కేసు హాజీ గాని, ధనవంతుల కుటుంబములోనివారు కూలీల రాజుని పిలుచుచుండిరి. "దర్బారు"ను పదము గూడ ఆంగ్ల భాషలోనికి వచ్చినది. ఇటులనే తహశీలుదారు, జమాబందీ, మొదలగు పదములు గూడ ఆంగ్లభాషాపదములుగ గూడ కాలక్రమమున మారినవి. ప్రతి దేశమునను వేర్వేరు నాగరికతలు గలయినపుడు దేశభాషలలో గూడ అందు కనుగుణ్యముగ మార్పులు కలుగక నూనవు. ఆంగ్ల పరిపాలనమున ఆంధ్ర భాషలో ఆంగ్ల పదము లనేకములు ప్రవేశించి, జనుల వాడుకలోనికి వచ్చినవి. "Supply" అను ఆంగ్ల పదము ననుదినమును వాడుకొనుచున్నారము. అందుకు దగిన సులభముగ ఆంధ్రభాషము దొరుకుట కష్టము. కోస్త, మేజిస్ట్రియ, కేసు, పాకరు, కేక్లను, టైలు, ట్రాము, స్ట్రీటు, టైము, మొదలగు పదములు ఆంగ్లభాషా వాసన లేని వారికి గూడ వాడుకపదములగుటచే, వాటి భావమును సూచించు సంస్కృత పదముల నుపయోగించిన యెడల, వాటి యర్థమును గ్రహించలేక జనసామాన్యము చిక్కలు పడుదురు. అందుచే ఆంధ్రభాషలో నేయే యన్యభాషా శబ్దములు శల్యగత మయినవో నిర్ణయించి వాటికి యర్థస్థాన మొసగవలసి యుండును.

ఇతర గాక గద్యలిక్తన యని సార్వక నామమును బొందిన రావుబహద్దూరు కందుకూరి వీరేశలింగమహంతులుగారు తమ లేఖని చేబూని సంఘ సంస్కరణోపన్యాసములు, ప్రహసనములు, మొదలగు గ్రంథములను వ్రాయబూనిన పిమ్మట, భాషలో నూతనముగ సాంఘిక, ఐక్య, మత, శబ్దము లనేకములు ఆంధ్రభాషకు సొంపుగూర్చినది. నవీనముగ భావములను ఆంధ్రభాషలో వ్యక్తపరుపవలసిన సమయమునందు, సంస్కృత శబ్దములతో గాక నూతన శబ్దమును గ్రహించుట సహజము. ఆంగ్లభాషలో గూడ నూతన శబ్దాలను మనసర మగునపుడు లాటిను గ్రీకు భాషలనుండి గ్రహించుట సర్వసామాన్యము. తెలివితే, క్రోస్, మెగ్రోను, మొదలగు పదముల నిర్మాణమే యిందుకు నిదర్శనము. వీరేశలింగము మంతులుగారు గూడ సంఘ సంస్కరణ వ్యాపనము కొరకై సంస్కృత శబ్దజన్యముగ నూతన పదములను ప్రయోగించిరి. పాశ్చాత్య భావములను ఆంధ్రభాషలో క్రొత్త పదముల మూలమున చెలియబరచిరి. ఆపదము లేయిప్పుడు ప్రయోగింపబడినవో విడిచివలసినవియు

మొదలు పామరులవరకు గ్రహించుచునే యుండిరి. 1906 వ సంవత్సరమున జాతీయోద్యమము భారత దేశమున విజృంభణమును జూపిన సమయమున ఆంధ్రదేశమునందు గూడ సంచలనము కలిగెను. ఆ సంచలనమే తుట్టుతుడకు ఆంధ్రోద్యమ రూపమున పరిణమించెను. జాతీయోద్యమా రంభమునుండియు, ఆంధ్రభాషలో రాజకీయంలో శబ్దమును గూర్చిన పదములు ప్రయోగింపవలసివచ్చెను. అప్పుడెవరును భాషలో గలిగిన మాదులను గమనించి, వాటి ప్రయోగమును నిరసించుటకు సూత్రముల నేర్పటము వ్యాకరణము గాని, ఆ పదముల మాతృమూలము యదమిశ్రమని తెలియజేయుటకు తగిన నిఘంటువుగాని, ఆంధ్ర భాషలో నిర్మింపబడియుండినయెడల, నూతన సంచలనసమయమున భాషలో సవసరముగ శబ్దముల నుత్పత్తి చేయుటకు కొంత యాధారముండేది. భాషాపరిణామముతో బాటు వ్యాకరణ నిఘంటువులు లేమి లేన, ఎవరికి వోచినట్లుల వారు పదములను ప్రయోగించిరి. ఆసమయమునందే పాశ్చాత్యవిజ్ఞానమును ఆంధ్రభాషలోనికి దెచ్చుట యవసరమని తోచి, విజ్ఞానచంద్రికా, ఆంధ్రభాషాభివర్ధన మొదలగు సంఘములు ప్రకృతిశాస్త్రములకు, ఆంగ్ల రాజకీయ శబ్దజలచే రచించుట బడిన గ్రంథములను, ఆంధ్రభాషలోనికి తర్జుమా చేయించి ప్రకటించినవి. ఆంగ్లభాషలో వలె, ఎచనకావ్యములలో నవల లను నూతనరచన ప్రారంభమయ్యెను. నూతన శబ్దజాల ప్రయోగము వెల్లివిరిసెను. ఒక గ్రంథకర్త యుపయోగించిన పదములను వేరొక గ్రంథకర్త యుపయోగింపలేదు. ఈ తారతమ్యము ప్రకృతిశాస్త్రగ్రంథములలో నెక్కువగ గాననగును. ఇక రాజకీయ పరిభాషను నిర్మించుటలో గూడ ఒక విధానము గాల్పాపలేదు. Nation అనుపదమునకు జాతి అనుపద ముపయోగింపబడుచున్నది. ఉపజాతులగు ఆంధ్రులు, తమిళులు మొదలగువారిని గూడ ఆంధ్రజాతి, వంగజాతివార లని పిలుచుచున్నారు. వర్ణభేదమును తెలుపునపుడుగూడ బ్రాహ్మణజాతి యనియు, శూద్రజాతి యనియు వాడబడుచున్నది. అందుచే జాతికి కూర్మగ్రము ప్రస్తుతముగా లేదు. జాతి యనుపదమును వర్ణవిభేదమును సూచించుటకు మాత్రమేగాక, ఆంగ్ల భాషయందు Race అనుపదమునకు పర్యాయపదముగ వాడబడినట్లుల మనస్ఫూర్తితో గాస్పించుచున్నది.

"బ్రాహ్మణ: క్షత్రియో వైశ్యే శ్రమ్యయోవర్ణాద్విభాజితః. ఆర్థో షకజాతిస్తు సోద్రానాస్తికు పంచమః." Ideal అనుపదమునకు ఆదర్శమని సామాన్యముగ నుపయోగింపబడుచున్నది. కుగ్రామములోగూడ తెలుగుపత్రికల జరుపువారి శిల్పమగ్గుమగుచున్నది. ఇటులనే Democracy, Freedom, Constitution, Policy, Commonwealth, మొదలగు శబ్దముల యర్థమును సూచించుట కనేకు లనేకపదములను వాడుచున్నారు. దేశభాషలో నున్నతవిద్యురు నేర్పుట యవసరమని ఆంధ్రమహాజనసభ ఘోషించుచున్నది. ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞానమును దేశభాషలోనే నేర్పుట మన యాదర్శ మయియున్నది. కార్యన నూతనశబ్దనిర్మాణ మీతరుణమున అత్యవసరము. ఆ శబ్దముల యర్థమును స్థిరీకరించిన గాని భాషకు సక్రమపరిణామము గలుగదు. వంగమహారాష్ట్రదేశములలో ఇందును గూర్చి ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. ఆంధ్రభాష నుద్ధరింప కంకణము గట్టికొనిన ఆంధ్రసాహిత్య పరిపత్త్యభివారి కార్యము నెంతవరకు సిద్ధపొందినారో, ఆంధ్రదేశమునకు చెలిసియే యున్నది. భాషవిషయములో నింత గాఢ

నిద్రకు కారణ మేమైయుండును? ప్రాచీన దేశమున సాహిత్య పరివర్తనలు ప్రాచీనభాషను పరిశోధించి, వచనరచనయందు యూరపుదేశములోని భాషలలో కెల్ల ప్రాచీనభాష యుత్తముగాన మాత్రమించునటుల జేసినవనిమాత్రా ఆర్కాల్లను ఆంగ్ల గ్రంథకర్త వ్రాసియున్నాడు. తమిళభాషను గూడ పురాతన కాలమున తమిళ పరివర్తనలే యుద్ధించినవి. అటులనే ఆంధ్రసాహిత్యపరివర్తన వారు గాని, నవీనోద్యమముల హృదయమును కనుగొన సామర్థ్యము గల శబ్దశాస్త్రజ్ఞులు గాని, యీ పనికి బూనుకొని, సూత్రశబ్దములకు రూప్యర్థముల నిర్ణయించియు, క్రొత్త పదములను నిర్ణయించుటకు సక్రమమార్గముల సూచించియు, భాషాసేవ జేయుట భాష్యమని తెలుపుచున్నారు. లేసయెడల భాష దోష తెన్ను గానకన్యశ జెంచును. వీరు వంగ మహాప్రస్థాది పండితులతో గూడ నీ విషయమై యోచించుట యవసరము. ఆంధ్రసాహిత్యపరివర్తనవాళే యీ పనిని నిర్వహించిన ఆంధ్రలోకపుకృతజ్ఞులకు పాత్రులగుదురు. ప్రపంచమంతయు సత్విరాధిస్థితి జెంచుచుండ, హిందూదేశమున ఏ యద్యమయందను మాంద్యమునకు వోటు లేదు. నిరంతరచలనమే కార్య సిద్ధికి మూలము.

జ్ఞానోదయము

నిన్న వెలువడిన జ్యోతుషపత్రికలో ఆస్త్రియా ప్రభుత్వమునుగూర్చి చెప్పింపుట, నీక్రిందివిధమున వ్రాయబడియున్నది.

“ఆస్త్రియాచరిత్రవలన పాతములను రెండింటిని నేర్చుకొనవచ్చును. వేర్వేరు సంఘములు గల దేశములో ఏకవిధానము గల ప్రభుత్వనిర్మాణ మసాధ్యమనియు, నట్టి వివిధసంఘములనుగలిపి పరిపాలన జేయుటకు సంయుక్తరాజ్యపరిపాలనమే సాధనమనియు దేలుచున్నది. హిందూదేశములో వివిధములగు సంఘములలో నైకమత్యమును బురికొల్పుటకు గూడ నదియే మార్గమని రాజ్యాంగవేత్తలభిప్రాయపడిరి. హైందవసమస్యను పరిష్కరించుటకు స్వపరిపాలన ముఖ్యమని స్వల్పరాష్ట్రములను గలిపి సంయుక్తరాష్ట్రములను నిర్మించుటయే సాధనమని జాను బ్రెయిలుగారు దృఢాభిప్రాయముగ నుండెడివారు. పాతకవత్సరముల క్రిందట క్రిడితేషులగు దాదాభాయిసాోజిగారు హిందూదేశమున, స్వపరిపాలనము ననుభవించు ప్రత్యేక రాష్ట్రములుగ, విభజించినగాని స్వపరిపాలనము సాధ్యముగాదని యీ లేఖరితో నెలవిచ్చిరి. హిందూదేశపు రాజధానుల విస్తీర్ణము పరిపాలనా సౌకర్యమునకు తోడ్పడుట లేదనిగూడ నారోపణగారు నెలవిచ్చిరి. ఇప్పటి దేశవిభాగముల నటులేయుంచి, హిందూదేశమునకు స్వపరిపాలనా విధానము నేర్పరచుటకు సాధ్యపడదు. నవీనరాజ్యాంగవేత్తలుగూడ, బాగుగనాలోచించినయెడల, ఈ యభిప్రాయమునకే వచ్చెద రనుటకు సందియము లేదు. ఆస్త్రియాను లవలంబించినపద్ధతినే సాధ్యమగునంతవరకవలంబించి, యతిజాగ్రత్తతో హిందూదేశమును స్వపరిపాలనాసహితముగ స్వల్పరాష్ట్రములుగ విభజింపవలెను. ఏలగునంతవరకు ప్రతిజాతికిని ప్రత్యేకరాష్ట్రము లభించునటుల, విభాగము గావించవలయును. ఇట్టి సమగ్రభారతజాతీయసూత్ర మవలంబించక యిపుడున్న తీరుననే స్వపరిపాలనము నొసగినయెడల, ఆస్త్రియాలోవలె జయప్రదము గాకపోవచ్చును. ఈసూత్ర మవలంబించకపోయినచో, పలుకుబడి గల ఏ కొలదిమంది ప్రాముఖ్యుల ఆస్త్రియాదేశ

ములోని జర్మను జాతివారివలెనే, హిందూదేశములో నితరసంఘములవారిని రాజకీయస్వత్వముల ననుభవించకుండ యుగగ్రంథింపవచ్చును.”

ఆంధ్రోద్యమమును తూలనాడి, ఆంధ్రరాష్ట్రము బ్రాహ్మణులచే స్వప్రయోజన పరత్వమునకై కోరబడుచున్న దని వ్రాసి, తుట్టుతుడకు గౌరవనీయులగు వేంకటపతిరాజుగారు తెచ్చిన ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము గూడ కొరమాలినదని దూషించిన జ్యోతుషపత్రిక, హిందూదేశముగాని ప్రస్తుత దేశవిభాగములను దీపివేచి ప్రతిజాతికిని సాధ్యమగునంతవరకు ప్రత్యేక రాష్ట్రముల నొసగుదని వ్రాయుట యాశ్చర్యమును గలిగింపక మానదు. ఆంధ్రోద్యమ మింత కన్నచు గోరినది వేరులేదే? స్వపరిపాలనమునకు బునాది నైచుటకు భాషకరాష్ట్ర విభాగ మరసరమని కోరబడినది అట్టి విభాగమే జ్యోతుషపత్రిక గూడ వాంఛింపుచున్నది. జాతీయగ నేకభాష మాటలాడు సంఘ మనటకన్న నా సందర్భమున వేరుభావమున కవకాశము లేదు. హిందూముఠా లున కీ పత్రిక విముఖత జూపుచున్నను, స్వాతంత్ర్యము గలిగిన ప్రత్యేక రాష్ట్రనిర్మాణ మరసరమని యెనను జ్యోతుషపత్రిక యాంధ్రోద్యమము సలుపునా? మాడరక రిప్రూ పత్రిక వ్రాసినటుల, హిందూదేశమున వేర్వేరు జాతులుండినదచే భారతీయులు స్వపరిపాలన కనష్టుల ని నచో, నొక్కొక భాష మాటలాడుచు నేకజాతి యని జెప్పగల ఆంధ్ర, వంగ, ఘూర్జర, మహారాష్ట్ర, పాంచాల, సింధు, మగధరాష్ట్రాదిప్రజలకైననుస్వపరిపాలనమును ప్రత్యేకముగ ప్రసాదించినచో నంగీకరింపవచ్చును. ప్రతికూలభావమును త్యజించినచో, ఆంధ్రరాష్ట్రప్రదానమునం దెట్టి యపాయము గోచరముగాదు. జాతీయస్వపరిపాలనమున కదియేముఖ్యసాధనమనివ్యక్తముకాగలదు. ఆంధ్రోద్యమవాదులెపుడును సమగ్రభారతజాతీయనిర్మాణమే సాధ్యమనిరేగాని, యే జాతీయనిర్మాణము సాధ్యమని యెన్నడును నుడివి యుండలేదు. ఆకారణము చేతనే అమోకాయందలి సంయుక్తరాష్ట్రములవలె, హైందవ సంయుక్తరాష్ట్రములుగ హిందూదేశమును విభాగించి వాటికి స్వపరిపాలనా స్వాతంత్ర్యము నొసగినచో, స్వపరిపాలనము సాప్తవముగ నుండునని ఆంధ్రోద్యమవాదులు ఘంటాపథముగ నుద్యమారంభమునుండియు జాతియున్నారు. నిజము నిలుకడమీద తెలిసిదిదురు.

మెనపాటేమియూ విచారణంపుము.

రెండవవారు గావించిన మెనపాటేమియూ దండయాత్ర ఫలప్రకరమై, బాగ్దాదువంటి పత్తనము ఆంగ్లసామ్రాజ్యము నందు జేరియున్న సంతోష సమయమున, వెనుకటి దండయాత్ర విఫలమయిన దని అప్పటివారి నిపుడు దండించుట కిది సమయము గాదని మా యభిప్రాయము. పూర్వపు వారు గావించిన లోపములు ప్రస్తుతముగలవల్లనే, రెండవ దండయాత్రలో పవరహితమై, జయప్రదముగ పరిణమించినది. సామ్రాజ్యములో నద్వైతవశమున జయము గలిగినచో లోపములన్నియు సుగుణములనే గాన్పించెడివి. మొదటి దండయాత్ర నడిపినవారి కట్టి యద్వైతరేఖ లేకపోవుటచే గాబోలు నిట్టి యిషయలు సాప్రాప్తించినవి. బోనర్లాగారు కామన్వెస్థలో దోషాదోషణ జేయబడినవారిని విచారించెడి న్యాయస్థానపువన రములను తెలిపినారు. నిందమోపబడిన వారికి కోర్టులో వాదించుటకు సౌకర్యములన్నియు ప్రసాదించబడినవి. ఏమనుజాని చర్మవైసను విమర్శించుటకు కోర్టు కధికారము గలదు. శిక్షవిధించుటకు

మాత్ర మీన్యాయస్థానమున కధికారము లేదు. నైవికులవిషయమై శిక్షించుటకు నైవికసభకు దెలుపవచ్చును. వారికి నైవికులనై దండనాధికారము గలదు. మిగిలిన యుద్వైకులపై దొరతనమువాదు శిక్షను విధించెదరు. కాని కోర్టువారి తీర్పును దొరతనమువా రంగీకరించి, అందుకవసరముగు చర్యను దీపికొని తీరవలయును.

తమచర్య నివేదికములో నిందాపాత్ర మైనదని వ్రాయబడి, అందునుగూర్చిన్యాయస్థానమున విచారణజరుపబడబోవుచుండగా, తాముఉద్వైకుముగా నుండుట పాడిగా దని, రాజీనామా యిచ్చినా మని ఛోబల్లేనుగారు నుడివినారు. ఈ రాజీనామానుగూర్చి తిరిగి యాలోచింపనని గూడ కామన్వెస్థలో వీరు చెప్పిరి. ఛోబల్లేనుగారి నిశ్చయము మదరాసు ప్రెస్సుపత్రికకు చాల చింతను గలిగింపవచ్చును. ఏలయన, ఈ దినమున వెలువడిన మదరాసు ప్రెస్సుపత్రికలో నిట్లు వ్రాయబడియున్నది.

“ఛో బల్లేనుగారు తమ నిశ్చయమును మాన్పుకొనుట కవకాశమున్నది. పెట్లొడు విల్లింగుడను క్రభువుల పరిపాలనా కాలపరిమితి వృద్ధిచేయబడినది. ఇటులవృద్ధిజేయుటకు ముఖ్యకారణము ఈగవర్నరులిద్దరును వారవలంబించిన విధానమును తృప్తికరముగకొనసాగించుటకేయనిసామాన్యముగ నూహించుచున్నారు. ఇట్టిస్థితిలో హిందూదేశ ప్రభుత్వపరిపాలనాధికారమునంతను చేత నుంచి కొనిన క్రభుత్వ కార్యదర్శిగారిని, మార్చివైచి, వేరొక క్రొత్తవారిని నియమించుట నిశ్చయముగ శోచనీయము.”

నిన్నటి మదరాసు ప్రెస్సుపత్రిక ఛోబల్లేనుగారి రాజీనామాను గూర్చి చింతించుచు “ఈ తరుణమున వీరికన్న నతిశయ్యు లెవ్వరును ఈ పదవికి లభించుట దుస్సర” మని వ్రాసినది. గతించిన దానికి వగ చిన ప్రయోజనము గాన్పింపదు.

హార్డింజి ప్రభువుగారు తమకు సంగ్రామమునకు గావించిన సహాయమును గూర్చి భారతీయులే సాక్షులని తమ యువన్యాసములో వాక్రుచ్చి యుండిరి. హార్డింజి ప్రభువుగారు తమ ప్రస్తుత యుద్వైకుమునకు రాజీనామా యిచ్చెనమని మూడుమారులు చెప్పినను బాల్కుగారు రుదుకు అంగీకరింపక నిరాకరించెదట. ఈ విషయము హార్డింజి ప్రభువుగారియందు గల గౌరవభావమును సూచించుచున్నది. హార్డింజిగారు హిందూదేశముపై నుంచినవిశ్వాసమునకు, భారతీయులు తమ విశ్వాస కృతజ్ఞతా భావములను దెలుపుచున్నారు. బొంబాయి రాజధాని సంఘపు టగ్రాసనాధికారి గౌరవనీయులు వాచాగారు ప్రధానమంత్రిగారికి తంతీవార్త నంపుచు, హార్డింజిగారు హిందూదేశమునకు జేరిన సేను ప్రశంసించి సందిగ్ధసమయమున భారతీయసేనలకు హార్డింజిగారు కల్పించినరంగమున కంపి ప్రాప్తుదేశమును కాపాడినవిధము నుగ్గడించి, మెనపాటేమియూ రంగిమండలి లోపములకు వారు కారణమౌతులు గారని తెలిపిరి. ఈతరుననే అంహాబాదు స్వరాజ్యసమితివారుగూడ నివేదించిరి. అటులనే భారతీయు లందరును హార్డింజిగారిపై తమ విశ్వాసమును, భక్తిని తెలుపుట యవసరము. హార్డింజి ప్రభువు గారి చారిత్ర మీవిచారణలో నిష్కళంకమై బయల్పడుటకు విశ్వసించుచున్నారము.

ఐరోపా మహా సం గ మ ము

మెసపొటేమియా నివేదికము—న్యాయస్థాన విచారణావకాశము.

(0) బెల్జియమునందు బ్రిటిషు నౌకావిమానముల దాడి

(0) ఈ లిస్ట్ జి యుద్ధ పూర్వ హక్కు ముఖ్యము

(0) మెసపొటేమియా సేన జనరలు మాడుగారి ప్రశంస

(0) (నైటరు ఏ జెన్సి.)

ఇంగ్లండు

తేయాకు అయ్యకము

సవరణలు

లండను, జూలై 13:— తేయాకు వ్యాపారపు కట్టుదిట్టతలయందు మార్పు లొనర్పబడినది. నూటికి 20 వంతులు 2 పిల్లింగుల 4 మెన్సుల చొప్పునను, నూటికి 40 నుండి 45 వంతులవరకు 2 పిల్లింగుల 6 మెన్సుల మొదలుకొని 3 పిల్లింగుల ప్యాకెటును చొప్పున విక్రయించుట కీమాన్యులవలన సౌకర్య మేర్పడినది. వైయోర్స్సులవలన అనిర్బంధమగు తేయాకు పరిమాణము వృద్ధియైనది. ఈధౌలనైన అమ్ముటవలన కిట్టుబడి లేకపోయినచో, హెచ్చుతగ్గులకు తమ సమతుల్య విక్రయించుటకు పాపాలక సంఘమువారు చిల్లరవర్తకులకు అనుమతి మొసగవచ్చును. హెచ్చుతగ్గుల ననుమతించుటకును, మానుకొనటకును, వైయోర్సుమువారి కధికార మియ్యబడెను.

సర్ ఎడ్వర్డు కార్నెసుగారు.

యుద్ధమంత్రి వ్యవస్థ.

లండను, జూలై 13:— నౌకావిమానమునవీడి, కార్నెసుగారు యుద్ధమంత్రి వ్యవస్థ చేరవచ్చునని వెల్లడి పత్రికలు వ్రాయుచున్నవి.

చేబెల్లెనుగారి రాజీనామా, వివరములు

లండను, జూలై 13:— మెసపొటేమియా రిపోర్టున వాడేపితులు గాబడిన యుద్ధములనుగూర్చి దఖలు పుచ్చుకొనకలసిన న్యాయస్థానమువారు తమ చర్యను ప్రక్షింబించినందువలన తాము ఇండియా కార్యాలయమున నుండి పిలువబడినందు తమ రాజీనామా త్రిప్పి చేబెల్లెనుగారియొద్ద చేబెల్లెనుగారు పార్లమెంటు ప్రజలను యందు నియమించిరి.

విఖ్యాతి నైమాసమును.

సేనాధిపతి వానిని క్షమించుట.

లండను, జూలై 12:— శనివారమునాటి వైమానిక దాడి యందు లండనునగరమున వైమానిక దళములయందు శింధవ లెట్టి నెండుగ మన్న బాక్ ఎంగుగారు హతులైరి. తిరిగి గురించి క్షాళించుచు ఈవైమానిక దళాధికారి ఎంగుగారి జనకున కిట్లు లేఖనంపిరి:— ఈలేఖయందు లండనునగరమును శత్రువిమానముల దాడినందు సంగతించిన యాధుల బలపరాక్రమములు వర్ణితములు. ఎంగుగారి అకుంతిత విక్రమమును నుతించుచు ఈలేఖ ఇటీవల జరిగిన అన్ని శత్రువిమాన దాడులయందునిరపమానముగ పోరినది తెలియజేసిరి. డిఫెన్సివారి ఎంగుగారు ఒంటరి 22 శత్రువిమానములను కెగిరి శత్రువుల అగ్రేవకులకు కనవై అగ్ని బాల్లలను బయలుపర్చును నిశ్చయముగ ప్రాణమునైన సరకుచే నుక అమితవైర్యముతో పోరవోడంగాను. తక్షణము శత్రువైమానికు లందరును శరవరంపరులగు తమ యగ్ని బాల్లలను లెట్టి నెండు ఎంగుగారివై శింధిక్కుకము జేసిరి.

“శత్రువుల వారుకాగ్ని క్షణ నాతికము. మీపుత్రులన్నంబు యిగురువందైన జంకక శత్రుగుండ్లతో శరీరముల తయై తూట్లు పడువరకు వైరులను పట్టకేగి కోలాహలము గావించి శత్రువులకు ఆవేదనమును కలిగించిన వాడాయెను. తల్లెయనుమున గగనమార్గమున 14వేల యుదుగుల ఉన్నత ప్రజేశమునంది అశ్రోముఖముగ విమానముతో ఎంగుగారు సముద్రమున కూలిరి. ఇట్టి అసహాయ శూరుడు నాపటాలమున నుండుట నేనెందు యభ్యర్థన. మీకొనగదని బలాతిశయములకు నేనెంతయు సుకొంగుచున్నవాడను”

నిలువయున్న ప్రతి

చాల స్వల్పము.

మాంచెట్టగు, జూలై 13:— యంత్రకాలలయం దెంత ప్రతి యున్నదియు పరిశీలించబడినది. ప్రతి చాల స్వల్పముగ మన్నట్లు తేలెను. వారమునకు నాలుగుదినములు మాత్రమే యంత్రకాలలు పనిచేయవలెనని పరిపాలక సంఘము వారు తీర్పు చేయవచ్చునని తోచుచున్నది. ఇందు మూలమున లక్షమంది కూలీలకు పనులుండవు.

మరణము

లండను, జూలై 12:— పార్లమెంటు ప్రజల సభాప్రతినిధి పేట్రిక్ బ్రీనుగారు చనిపోయిరి.

కెనడా

కెనడా రాష్ట్రము.

నిర్బంధవైర్య సేనాచటము.

బట్టావా, జూలై 13:— వైర్యసేనా చటమున నొకముఖ్యుడు సంకము చేరబడినది. వ్యక్తులు గాని, వార్తాపత్రికలు గాని, యాకాసనము నమలు జరుపుటయందు జోక్యము కలుగజేసి కొనిన యెడల కఠినమగు దండనలకు పాలుగుదురు. నిర్బంధ సేనను తప్పించుకొన ప్రోత్సహించునట్టి వ్యక్తులు వార్తా పత్రికలకు గూడ క్రూరమగు శిక్షలు విధింపబడును.

పత్రిక హెచ్చరింపు.

బలముగ యుద్ధమును సాగింపుడు.

విన్ని పెగు, జూలై 13:— ఉదారభావులలో నిర్బంధ వైర్యసేనాకాలెనను వారు సర్విల్ఫెడ్ లారియరుగారి పక్షమున వీడి, పూర్వాచార పరాయణులతో గూడి, యుద్ధమును బలముగ సాగింపవలెనని ఉదారభావుల పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

ప్రాన్సు

శత్రువైమానికులు తరుమబడుట.

జయకరమైన విమానయుద్ధము.

లండను, జూలై 13:— గతరాత్రి పీల్డుమాన్ లు సర్ డగ్లసు హేగుగారి కిట్లు ప్రకటించిరి:— క్వియాంటుకు పడమరగ శత్రు వైమానికులను బాదదోలితిమి. కొంత మంది శత్రువులను కూడ చెజుబెట్టితిమి. నిన్నటి దినమంతయు విమానయుద్ధమతి తీవ్రముగ జరిగెను. శత్రు విమానముల వైరను, మందుకొట్టినాదను విస్తారముగ బాంబులను వేదజల్లితిమి. 8 మానులు శత్రువులతో జయవంతముగ విమానములతో పోరితిమి. 4 జర్మను విమానములను నేలగుల్చితిమి 6 రిండిని క్రిందకు బారదోలితిమి. మావిమానములు మాను కాన్పించుటలేదు.

ఇరువీడులవారు చిత్రముగ ఫిరంగులతో పోరుట

లండను, జూలై 13:— గతరాత్రి పరాసువారిట్లు ప్రకటించిరి. — ఎయిస్సు, ప్యాంటికుక్, మాన్ కెవిలియన్సు ప్రాంతములయందు, ఇరువైర్యముల వారును ఫిరంగులతో తీవ్రముగ పోరిరి. మిన్ను పై 100 పెల్లులకు శత్రువులు కురిపించిరి.

పరాసువారి ప్రకటనము

పేరిసు, జూలై 13:— సెయింటు క్వెంటిను, పాంతియనులయందు, మ్యాగిడి ఉధృతపాగ్నములయందును గతరాత్రియందు ఫిరంగి యుద్ధమధిక తీవ్రముగ నుండెను.

శత్రువుల విజృంభణము.

లండను, జూలై 12:— ప్లాండర్సు, ఆర్డో ప్రదేశముల యందు ఫిరంగిదళ యుద్ధము తీవ్రముగనున్నది. లెస్సు, బ్యులె కోరు, రిగస్కోర్గు నులయం గూడ శత్రువుల తీవ్రత యధికముగ నున్నది. రష్యను వైర్యములు లొమ్మికకు పోవుచు కాలను పరిసరమున నదియుక్క పశ్చిమగట్టును చేరినవని జర్మని అధికారుల కృతమగు వాయువార్తా ప్రకటనమున దెలియుచున్నది.

టెడలనప్తములు.

పేరిసు, జూలై 13:— 1916 సం॥ మున 27½ లక్షల టన్నుల స్టీరుల్లు నష్టమైనవి. యుద్ధమునకు పూర్వమున సాలు నకు 6 లక్షల టన్నుల స్టీరుల్లు మాత్రమే నష్టమగుచుండెడివి లండను, జూలై 13:— ఈనెల 8-వ తేదితో అంతముగ వారమునకు పరాసుదేశపు శత్రు స్థలములయందు 1067 స్టీరుల్లు లంగరు వేసినవి. 1009 స్టీరుల్లు శత్రునండి వెడలినవి. మూడు స్టీరుల్లు ముంపబడినవి తొమ్మిది స్టీరుల్లు శత్రులెదిరించిరి. గాని ప్రయోజనము నందలేకపోయిరి

అల్సీసులోనైను - పరాసువారు.

ప్యారిసు, జూలై 13:— అల్సీసులోనైను లిట్టియ నను పరాసువారు స్వాధీనము జేసికొనవలెను. దీనివిషయమై ప్రజలయభిప్రాయమును నరయ నవసరములేదని నెనటుసభలో ఎం. రిబెట్టుగారు నిశ్చయముగ తెలియజేసిరి.

అంగ్ల ప్రకటనము.

లండను, జూలై 13:— హుట్టు మెండునకు దక్షిణమునను, ఈవెసునకు అగ్నేయమునను ఉన్న కందకములను మేము ముట్టడించితిమి. న్యూపోర్టునకు తూర్పునను, గాల్వెల్లున కాగ్నేయమునను శత్రు వైర్యములు నుమ్ము తలపడ వాని నోడించితిమని అంగ్ల ఉద్యోగులు ప్రకటించిరి.

బెల్జియము

బెల్జియములో నౌకావిమానముల దాడి

జర్మను ఆయుధాగారములు, జర్మను బాటలు బాంబులతో నిండుట

లండను, జూలై 12:— ఫిస్టిల్స్ దగ్గర నన్న యుద్ధ కార్యాలయముల మీదను, వార్సనాచే యినుపదారి వైనను గతరాత్రి నౌకావిమానములు బాంబులను విస్తారముగ కురిపించె నని నౌకాకార్యాలయము వారు తెలియజేయు చున్నారు. బాంబులు పడుటవలన ఆయుధాగారములన్నియు నంటుకొని ప్రజ్వలిల్ల సాగెను. బారెడ్ దగ్గర నన్న యినుపదారి ఫిరంగులతో తగుల బెట్టిరి. నెంటువేరుకు వెస్టుగర్గర్ ఒక ఘాత శకటమును బాంబులతో ధ్వంసముజేసిరి. అట్టెండు యినుపదారులను అరటి విద్యుజ్జ్వలకస్థానమును కూడ భగ్నము గావించిరి. బాంబులు పడుటచే ఇవన్నియు అంటుకొన్నవి. టన్నులకొలిది బాంబులను కురిపించిరి. వైమానికు లందరును మరక్షితముగ తమతమ నెలవుల జేరిరి.

అమెరికా

పారిశ్రామిక వస్తుచయము.

దొరతనమువారి అగ్రిమెంటు.

వాషింగ్టను, జూలై 13:— అమెరికా దేశపు పారిశ్రామిక సంఘప్రతినిధులతో అగ్రిమెంటు జరిగినది. పారిశ్రామికాపదాధములన్నియు యుద్ధకార్యముల క్రింద దొరతనమువారి వశమొనరింపబడును. ఛెవరలు వర్తకసంఘమువారు వేసినధరలు చొప్పున నీవస్తువులకు ధనమియ్యబడునని యుద్ధమంత్రి బేకరుగారు తెలియజేసిరి.

రుష్యా

రషియనులు లెంబర్గును ముట్టడించెదరని యనుకొనుట.

పెట్రోగ్రాడు, జూలై 13:— రోష్టెరిని దాటుటచే కార్మిలాపుగాకొసకు వైర్యములు ప్రేరగగనున్న ముఖ్యులైన పరావశికరణము జేసికొనుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. హాలి, జాకు త్తరముఖముగ వెనకముపురను, డోలినా ముఖముగ రూవ్లాన్ దగ్గరను లెంబుప్రూహముగ నేర్పడి పోరుజరుగుచున్నది. ప్రాగ్నికుల్లెలెం హెబర్గ చాలబలాధ్యముగనున్నది. ఉత్తరరంగమును జర్మనులు పురలముట్టికి నల్లెదనని వందొకలదు.

స్వచ్ఛాబుజము

యస్య రాజకుటుంబపు కోరిక.

పెట్రోగ్రాడు, జూలై 12:— స్వచ్ఛాబుజమునకు రాము చందాల నొసగనుంటిమని రహస్యరాష్ట్రపు వెకటి రాజ కుటుంబము వారు తెలియపరచిరి.

కెరెన్సియాగారు.

యధ్యక్షులను దర్శించుట.

పెట్రోగ్రాడు, జూలై 18:— కెరెన్సియాగారు గెటెలి యలోని రంగముల నన్నిటిని సంబంధించి ఆసంతృప్తులగు పైని కలనందనన ప్రముఖవ్యక్తులచే శీక్షించిరి. ఆసంతృప్తిజెందిన పటాలములు కొన్ని మరలవిభజిత చరిత్ర జేసిరి.

రషియనుల యవస్థాందనము

కొన్ని విషయములను చర్చించుట.

లండన్, జూలై 11:— ఇంకా దక్షిణమున రుషియను వైస్యములు పూర్వముకంటె ఎక్కువగ సంసిద్ధముగ నుండినవనియు ఎక్కువ సాధనసంపత్తులతో కూడికొని రనియు క్రొత్తగ యుద్ధముచేయుటకు సిద్ధముగ నుండినయు తెలియుచున్నది.

దక్షిణమున రషియనులు పొందిన జయమునకు బదులుగ జర్మనులు రైగా చుట్టుప్రక్కలయందు ముట్టడిని ఇదివరకే సల్పిరని పెట్రోగ్రాడులోనన్న మాన్సింగుపోట్లు పత్రికా విలేఖకుడు తెలియ జేయుచున్నాడు. కాని జర్మను లిట్లు ఇచ్చిట గాఢచెడరని రషియనులు ఇంతకు పూర్వమే గ్రహించిరి. ఇరువైస్యమువారును కత్తులతోనూ, పైనిక దళముతోనూ సవర మొనర్చుచున్నాడు. రషియనుల యవ స్థాందనము ఫలియనని జనరలు స్కాటుగారు రణరంగము నుండి తెలిపిరని న్యాయార్థ్యలోనన్న ప్రెస్సుపత్రికా విలేఖ కుడు తెలుపుచున్నాడు.

గెటెలియలో యధ్యక్షులకును నన్న ప్రాంత ఫర్మరు జనులకుంపుత్రికా విలేఖకుడిట్లు ప్రకటించుచున్నాడు:— 'షియా పరవర్తనములన రషియా వైస్యముల ఆహార యుద్ధ సౌకర్యములు మున్నగునవి చేకూరినవి. ఇటీవల జూనిలో సంభవించిన సంఘటనలన్నియు రషియా యవస్థాం దనము మూలముననే యని యనుకొనుచున్నాడు. ఈసంవత్సరమున సంభవింపజేయు జర్మనులు ఆశించుచున్నారని రెండు మాసముల క్రితముననే మనకు తెలిసినది. ఏతద్విషయమై పెక్కుదృష్టాంతములు కలవు. కొంత కాలమైనపిదప జర్మ నులు సంధియాసను విడనాడుకొనిరి. మరల 4-వ తీతకాలపు యుద్ధమునకు సిద్ధమైరి.

జర్మను పట్టణములయందు అల్లరి ఆతి దారుణముగ నున్నది. ఇయ్యది ఆస్ట్రో హంగరీ వారికి చాలసంతోషముగ నున్నది. కానత్యలో మరల సంధికోరకై జర్మనులు ప్రయత్నించుచున్నారు.

హాల్విజు రషియనుల స్వాధీనమగుట

సంగ్రామప్రాయమునందు దానికి గల ప్రముఖత.

లండన్ జూలై 11:— హాల్విజు సంగ్రామప్రాయమునందు చాలప్రముఖత గల పత్తము. గత సంవత్సరము రషి యనులు దీనికై ఘోరముగ పోరి విఫలమనోరథులైరి. అట్టిపత్తమిప్పుడు రషియనులవశమగుటచే స్లోటాలీపా దగ్గర కేత్ర స్థానములన్నియు ఆపాతకరమగు స్థితియందున్న వాయెను. ఇనుపదారులమీద రెండుగట్టై రషియనులు చుల కనగ పోవుటకు నిలగును. బ్రాడీ, హాల్విజు ఇతరదారులపై పోయినవో బ్రెజానీ ఆగిరిగ రషియనులకు స్వాధీనము కాగలదు. నీప్రయత్న కష్టగహాల్విజుకు బోవు ఒక ఉక్కుగ్రం తె న గ ల దు. ఈ నదికి 10 మైళ్ల దూరము లో నున్న వంతెనలకంటె ఇదియే చాల సమీపముగ నున్నది. నీప్రయత్నముండి లిసికోల్పు కొండచరియనుండి కాబగ్గ మరకున్న రాజమగ్గ మొకటి ఈనదిగుండా పోవుచున్నది. బ్రాడీహాల్వి జు ఇనుపదారులు బ్రెజానీ యుద్ధప్రదేశముకంటె పల్లముగ బోవుచున్నవి. రెండుగట్ట సమీపించువరకు రషియనులు నీప్ర యదాటి పురోగమమును గావించుటచే స్త్రీజనకు ప్రమాద ము వాటిల్లును. ముకా కాచినుండిరెండుగట్టకు ఇనుపదారుకాటి టెస్కియో కొండచరియగుండపోవుచున్నది. అగ్గానంతే శత్రు వులు ఈపంక్తిని ఎటులైనను నిలబెట్టుకొనవలెను. దీనిని సంరక్షించుకొనుటకు ప్రాగ్నిత్యున నున్నటువంటియు వైరుధ్యమును ముందున్నట్టియు రణప్రదేశములనుండి యుక్తిగ తిరోగమము గావించుచు ప్రజల ప్రయత్నములను సత్పదగని తెన్ను

నుండి సమాచారములు వచ్చుచున్నవి. అంతగ్రాముల సమర ఫలితములనుకూడ జర్మను లెదురుచూచుచున్నవారు. కాశ్మీరి యను కొండ చరి య ల ని మి త్త ము నిరుటి సంవత్సరమున హాల్విజుదగ్గర దట్టము గ పోరు జరిగినది. ముఖ్యముగ డిలాటికొదగ్గర అతి దారుణము గ సమర మొనర్చిరి. ఇంత వరకు కాశ్మీరియనుదగ్గర నన్న ముందుస్థానమునైమాత్రము ముట్టడి జరిగినదని తెలియుచున్నది. ఇవట విజయము లభించినేని వెకక ప్రక్కనుండి కొండ కనుచులయందు జర్మ నులను ముట్టడించి ఇంకా ఉత్తర ముఖముగ కేత్రపులను మ రలునట్లు చేయుటయే గాక రెండుగట్టకుడరషియనుల స్వాధీన మగును. కాని కాశ్మీరియను యుద్ధ పరితవ్వమైనది. రషియ నులు మార్కరాసును చేరినది మొదలు రక్షక స్థానము లన్ని యు ఎక్కువ భద్రముగ కాపాడబడుచున్నవి.

జర్మనీ.

కెయిజరు - ఛాన్సలరుగార్లు.

ఆముస్టెర్దాము, జూలై 12:— తెత్తవహాల్వెగ్గగారు వైజరును సంబోధించి, కొన్ని గంటల కాలము వారు భయములకును సంభాషణము జరిగినదని తెల్లించుండి మంత్రివాక్తరమైనను, వ్యవస్థానుసార్థి వివరముల తెలియజేయ ఛాన్సలరు కెయి జరును సంబోధించెను.

జర్మను ప్రభుత్వమువారి స్థితిగతులు.

లండన్, జూలై 11:— హాక్ హా ఎర్జిబగ్జరు గారిని అభిమానించి సంతమాత్రాన సంపూర్ణ సంస్కార వాదులును, సాంఘికవాదులును కోరుపగిది సంధివిషయమై జర్మనుప్రభు త్వము వారంగీకరించినది ఎంతమాత్ర ముహించుకూడదు. రిచి ప్టాగులో తీవ్రమగుచచ్చలు జరిగినవి. వీటివలన కొన్ని ఫలితములు తేలినవి. ప్రజా ప్రతినిధులు ప్రధాన మంత్రి గారిని తీవ్రముగ ఖండించుచున్నారు. అయినను ప్రధాన మంత్రిగారు వారినందరిని తమవశము జేసికొనిరి. సంధి విషయమై ఒడంబడిక మొక దా నిని నియమించు కొని ఈ విషయమును అధికారులు ప్రకటించువల యునని డిప్యూటీలు (ప్రతినిధులు) కోరిరి. కాని ప్రధానమం త్రిగారు క్రొత్త సామ్రాజ్య కార్యదర్శులను, క్రొత్త ప్రషి యను మంత్రిని నియోగించి ప్రభుత్వమును ఉదారవృత్తానముతో కూడు కొన్న దానిగజేయుట కోర్చిగించిరి. ఇంతయు సామ్రా జ్య సంయుక్త మంత్రికన్యక్రింద పరిణమించును. జర్మనులు తమ స్వాతంత్ర్యము నిమిత్తమున, రాష్ట్రాలాభముల నిమిత్త మును పోరుచున్నారని ప్రధాన ప్రభుత్వమువారు కూడ అంగీక రించుచున్నారు. కేవలము సంగ్రామ విజయాగ్గము జర్మను లెపుడును సంగ్రామముందు ప్రజేరించలేను. జర్మనుల కష్టములను ప్రధానమంత్రిగారు పూర్తిగ గ్రహించిరి. చన శత్రువులకు కూడ ఇట్టికష్టములు మొదలుగ నున్నవనియు జర్మనులకూడ కష్టములకు వైచి పోరిననియు తాము కోరిన ప్రకారము సంధి సమకూడనని ప్రధానమంత్రిగారు నడిపిరి. అధికార నారము నిమిత్తమున తన స్వలాభము నిమిత్తమున తనమంత్రి పదవిని యాచించులేదనియు తన మాతృభూమికెట్టి వివర్తిలు వాటిల్ల కుండగ జేయుటకు ప్రయత్నించుచుంటి ననియు ప్రధానమంత్రిగారు తెలిపిరి.

ఆస్ట్రియా

ఆస్ట్రియనులు సంధిని గోరుట.

లండన్, జూలై 12:— ఆస్ట్రియానోరీయను రాయ బారిని, యవరాజుగారిని కెయిజరు గారు సన్మానించినది తెల్లిన నుండి ఇటీవల వచ్చినవార్తలు తెలుపుచున్నవి. ఎయన్నా వారు అతిపట్టుదలగ సంధినికోరుచున్నారని ప్రజలనుకొను చున్నారు.

వర్తకపు పనులు

కలకత్తా జూలై 13:— ఏజిలు నెలనుండి జాను నెలా ఖరుకుకు, వ్యాపారపు పనులవలన 311 లక్షల రూపాయలు జరుగెను. గతసంవత్సరమున నీమూడు నెలల యందీయూదా యము 267 లక్షల మాత్రమే. 311 లక్షలలోను 265 లక్షల రూపాయలు దిగుమతి పన్నులవలన, 52 లక్షలు ఎగుమతి పన్నులవలన, 9 లక్షలు ప్రదక్షిణలు కన్యక్యుల పన్నులవలన నచ్చినవి. లాగ్సుకు కష్టము మున్నగుపన్నుల వలన 5 లక్ష లాదాయమైనది.

టర్కీ

అరబ్బుల విజయము.

లండన్, జూలై 13:— అరబ్బులకొక ముఖ్యుగు విజయము కలిగినదని మెక్కురుసుగురు తెలియజేసిరి. ట్రాప్ మాను, అకాచాలకునడుమన్న తురుష్క స్థానమును హెడా జువైస్యములు బట్టుకొనినవి. 400 మంది తురుష్కులను బందీ కృతుల నొసర్చి యీవైస్యములు తురుష్కులలో 700 మందిని చంపినది. పర్వతశిఖ్మియొందు అరబ్బులవశమైనది. రెండవ తేదీని తురుష్కు పటాల మొకటి రూపుమాసినది. హెడాజు యనుపదానికి చాలస్థలములయందు నష్టము కలిగినది.

మెసపొటేమియా దండయాత్ర

నకో సాట్వెకలీ మాదుగారి దిగ్విజయములు

ప్రశంసనీయమైన పత్రిక వ్యాఖ్యలు

లండన్, జూలై 11:— నకో. సాట్వెకలీ మాదుగారి సుదేశమును విమర్శించుచు వార్తాపత్రికలు సమరసన్నాహ ములను వివరముగ తెలియజేయుచు పూర్వపు పరాజయమును కూడ తీరెనని ప్రశంస నీ య ముగ వ్రాయుచున్నవి. తురుష్కుస్థానములు అశ్వములని వ్యక్తికరించుచున్నవి. తురుష్కువైస్యము లోడిపోవువరకు ఆసమాన భలపరాక్రమములతో పోరినవి. అంగ్ల హైందవపటాలములను పత్రికలు కడంగుడు పొగడుచున్నవి. నయాలానదిని దాటు సంకల్పమున ఉత్తర లంకామైర సేనలకు మరొక డ్లాఫించుచున్నది.

సంగ్రామ మాదిగ నిట్లు దిగ్విజయముగ ఎట్టిలోటును లేకుండ సమర మెడలకు జరుగలేదని డెయిలీ తెలిగ్రాఫు పత్రిక కల్గించుచున్నది. మొదట పరాజయమును విమర్శించు సంవత్సరమున ఈవిజయమును మనమున పొన్న మెంటువారు జ్ఞాపకముచుకొనటం తెంతయు సమంజసము. విజయమును సాధించుటకు యెంత ప్రయత్నమును ప్రయత్నములు అగత్యమో పినవలన తెల్ల చుకుచున్నది.

ప్రెస్సుపత్రిక ఇట్లు వ్రాయుచున్నది:— జనరలు మాదు గారి విజయము సంగ్రామమున కంతకును వస్తే దెచ్చుచు న్నుది. అంగ్ల హైందవపటాలముల తేజోధనమును ప్రపంచము నకు వెల్లడి జేయుచున్నది. మెసపొటేమియా యుద్ధము గురించి పూర్వపు ప్రభుత్వమువారుకాక మండ్లవని జేసినారు. యుద్ధముకు మంచి సేనా నాయకుని నియమించిరి. తమ నియోజనము వలన ఎక్కువ లాభము కలుగుటచే తాము నియ మించిన సేనానియెడల ఎక్కువ యభిమానము గలూపుచుండిరి. తా నే దడిగిన యది అగత్యముగ నీయబడు సమయ యన జన రలు మాదుగారు మెసపొటేమియా యుద్ధ వైస్యాధి పతిగ నియమించ బడిరి. ఈయన ముందు సేనానిగ నున్న ఉక్యోగుల కెరికిని ఇట్టి సౌకర్యములు లేవు. హిమరంతెయుతు సమర మునకు. కారణభూతులగు జనరలు మేకుగారికి మాదుగారెంత యు కృతజ్ఞులగ నుండవలెను. పారకీకమువైపు రషియనులు తిరోగమనమును గావించుసందర్భమున తురుష్కులు మరల కేరీబుతువున బాగ్దాదును మరల స్వాధీనము జేసికొనెవరని ప్రెస్సుపత్రిక వ్రాయుచున్నది. కాని యినుపదారులతోనూ, ఆహారములతోనూ సమగ్రముగ కూడుకొన్న సేనానితో ఈమాదు తురుష్కులు పోరవలసియుండును. యుద్ధసామ్రాంత్మాత్రము అంగ్లవై నికులకు లోటులేదు.

జనరలు మాదుగారి విజయముల సంవత్సరమున సామ్రా జ్య పైనిక కార్య నిర్వాహక సంఘమువారు మెసపొటేమియా యుద్ధకార్యాలయములందు సహకారముగ పనిచేయుటచే యెంతయే ముఖ్యమైన ఫలితములు సమకూడవనీ. ప్రెస్సుపత్రిక వ్రాసుచున్నది.

తురుష్కు వైస్యములు తీవ్రంకబడుట.

జర్మను వైమానికులు లోబడుట.

వైమానిక దగ్గర రక్షక నౌకను ముట్టడించిన తురుష్కు వైస్యములను తీవ్రము విషయమై మెసపొటేమియా వైస్యాధికారి ఇట్లు తెలుపుచున్నాడు:— విమానములు, సాముధ కే కటములు శత్రువులకు అయితనస్థమును కలగ జేసినవి. మర కిరం గులతోను విమానములతోను శత్రువులు భయకంఠితులై ఆపార నష్టముల పాలైరి. నాక్ మానములతో జరిగిన యుద్ధమందు 75 తురుష్కువైనికులు బండ్లలగ జేయబడిరి.

సమాచారదగ్గర ఇద్దరు జర్మను వైమానికులు తమంతట తామే మా వైస్యములకు లొంగిపోయిరి. తమ విమానములు రెండు ఎడారులందు తగులబడినట్లును అక్రమ తనపనిని విసర్జించివనియు ముద్దగు వైమానికులు దుష్టుల లగుటచే వెకక విడనాడబడినయు నీరు తెలియజేసిరి. కనీంచిన వారిని వెకక తెచ్చుటకు బ్రిటిషుసాయుధ కేకటములు తక్షణ ముంపబడినవి. కొన్ని నోజులకుండి ఎండలతి తీవ్రముగ కాయు చున్నవి.

THE GREAT WAR

Mesopotamia Report: Scope of Court of Enquiry

British Naval Raid in Belgium

Strategic Importance of Halicz

MESOPOTAMIA EXPEDITION: GENERAL MAUDE'S SUCCESSES PRAISED

[REUTER'S AGENCY.]

Great Britain

Mr. Chamberlain's Statement in the Commons.

LONDON, July 13. In the Commons to-day Mr. Chamberlain stated that the was impossible for him to remain at the India Office, his conduct questioned by judicial tribunal which was to deal with persons censured in the Mesopotamia report and his resignation was final.

Lord Hardinge Offers Resignation Thrice Mr. Balfour Refuses it.

LONDON, July 13. In the House of Commons Mr. Balfour announced that Lord Hardinge had three times offered his resignations since the publication of the Mesopotamia report but Mr. Balfour had refused it.

Sir. E. Carson to Enter War Cabinet.

LONDON, July 13. Several papers state that Sir Edward Carson will probably enter the War Cabinet relinquishing the admiralty.

The Mesopotamia Report. Court of Enquiry Explained.

LONDON, July 13. In the course of his statement in the House of Commons regarding the Court of Enquiry into the conduct of the persons implicated by the report of the Mesopotamia Commission, Mr. Bonar Law says that the machinery for enquiry Act of 1916 (this was a Court specially established to deal with the Barrett-Cornwallis West case). All parties interested would be entitled to be represented, the expense being publicly defrayed. The Court would be empowered to review the conduct of any person. It would not be empowered to punish, but would report to the Army Council which, in the case of soldiers, could inflict any punishment which could be employed by Government. The Court's report would be binding on the Government which would take action in consequence. Mr. Bonar Law stated that he understood that all officers concerned had ceased to exercise any functions with the Government.

Mr. Joynson-Hicks suggested that the civilians concerned should also be suspended. (Cheers). Mr. Bonar Law deprecated anticipation of the discussion of to-morrow.

Lord Hardinge and Mesopotamia Report.

Confidence of Indian Public in Ex-Viceroy.

BOMBAY, July 13. The following cablegram has been sent to the Prime Minister by the Hon'ble Sir D. E. Wacha, President, Bombay Presidency Association:—The Bombay Presidency Association request you to convey to the Parliament the undiminished confidence of the Indian public in Lord Hardinge, whose sympathetic and liberal policy won the trust of India and enabled the Indian Government to send Indian troops to France at a critical juncture. The Indian public desire to emphasise that it was Lord Hardinge's courage and sagacity that made this and other achievements of India in the war possible, and they regret the present attempt to discredit, ascribing to him the responsibility for the failures in Mesopotamia. India claims a determining voice in any judgment to be passed on the administration of any of her Viceroy's.

A copy of the cable has been sent to Sir William Wedderburn for publication in the British Press.

Allahabad's Protest.

ALLAHABAD, July 13. The Allahabad Home Rule Committee with the Hon'ble Pandit Motilal Nehru in the chair has passed a resolution expressing regret at the attacks that are being made on Lord Hardinge, who, as Viceroy of India, rendered valuable service to the State in a time of trial, and the people of India are grateful for his wise and broad-minded statesmanship in which they have continued unabated confidence.

Mesopotamia Expedition.

Sir Stantley Maude's Successes. LAUDATORY PRESS COMMENTS.

LONDON, July 13. Commenting on Sir Stantley Maude's despatch, the newspapers describe the details of operations in it as gloriously retrieving the earlier failure. They emphasise the for-

midableness of the Turkish positions and the doggedness of the Turkish resistance until their final overthrow. The papers pay a tribute to the heroes of the British and Indian troops and particularly the North Lancshires at the crossing of the Diala.

The "Daily Telegraph" describes the operation as one of the most successful British campaigns of the war with brilliant generalship and first class organisation. It says it is well that Parliament should have this sequel in mind when criticising the former failure, but, of course, so far from palliating that failure it rather shows on what scale preparations had to be made before victory was possible.

The "Times" says: No achievement of the war is more creditable to British and Indian Arms. The late Government have one thing to their credit in connection with Mesopotamia, namely, when for the first time they chose their Home Commander they selected a really good man and, having learned their lesson, they backed him up lavishly. General Maude took over charge at the moment when he knew he would get whatever he asked for. None of his predecessors enjoyed that great advantage General Maude himself acknowledges his indebtedness to General Lake for laying the firm foundations of the winter campaign. Referring to the Russian withdrawal towards Persia, the "Times" says that there are signs that the Turks may determinedly attempt to recover Baghdad in the autumn, but they will be confronted by an able commander and troops still flushed with victory, backed by railways and an abundance of transport, and lacking nothing in war materials.

The "Times" concludes by emphasising the importance of the co-ordination of military operations under the Imperial General Staff in connection with General Maude's success.

A Hero of the Air Raid.

Commandant's Tribute to Aviator.

LONDON, July 13. The following letter from his Commanding Officer to the father of Second Lieutenant John Young, of the Flying Corps, who was killed in Saturday's air raid on London strikingly illustrates the qualities of the young defenders of the Metropolis. After paying a tribute to his very gallant record, the Officer states that Lieut. Young went up in every recent raid. On the last occasion he flew single-handed into the midst of twenty-two raiders as pilot, the observer firing immediately all enemy machines concentrated their fire on him.

"The enemy fire was too awful for words. Your son without the slightest hesitation flew on until riddled with bullets, when the machine put its nose upwards and went spinning down into the sea from the height of fourteen thousand feet. I am proud to think that your son was under my command."

2th of July Processions in Ulster.

LONDON, July 13. The twelfth of July processions have been resumed in Ulster but they were quiet affairs. Flags were not carried in Belfast where religious service replaced the customary speeches.

Tea Control Modified.

LONDON, July 13. It is announced that the Tea Control Scheme has been modified enabling thirty per cent to be retailed at 2s. 4d. and from forty to forty-five per cent or possibly more to be retailed at from 2s. 6d. to 3s. Thus the proportion of free tea is increased from ten to twenty-five and possibly thirty per cent and the Control Committee will have discretionary power to allow retailers to charge higher prices for certain classes of tea in cases where, owing to cost of distribution, expenses would not be covered.

Stocks of Cotton.

Curtailment of Production

LONDON, July 13. MANCHESTER. It is understood that census of stocks of cotton in spinners' hands reveals that quantity is lower than was supposed. It is probable that the Control Board will recommend curtailment of production of mills to four days weekly. This will directly affect one hundred thousand operatives.

Obituary.

LONDON, July 13. The death is announced of Mr. Patrick O'Brien, M. P. for Kilkenny City.

TELEGRAMS.

Canada

Conscription in Canada.

Severe Punishment for Incitement not to Join the Army.

OTTAWA.—A most important clause had been added to the Conscription Bill in committee. It provides severe penalties for interference with the enforcement of law or incitement to avoid conscription on the part of individuals or newspapers.

Liberal Conscriptionists.

Called upon to Forsake Sir W. Laurier.

WINNIPEG. The Free Press Liberal organ urges the conscriptionist Liberals to cut loose altogether from Sir Wilfred Laurier and unite with the Conservatives in vigorous policy for the prosecution of the war.

Germany

German Political Crisis

Position of Government Described.

LONDON, July 13. The decision of the Centre to support Herr von Erzberger does not imply any yielding on the part of the German Government in the direction of peace such as the Radicals and Socialists desire. Prolonged party discussions and very heated debates in the main Committee of the Reichstag, apparently however, have evolved some definite results. The Chancellor succeeded in withstanding a series of attacks from the Deputies, who desired an official declaration in favour of peace by agreement, but he yielded to the demand for liberalising Government by the appointment of new Secretaries of State and a Prussian Minister, the result being a sort of Imperial Coalition Ministry. At the same time, the Government seems to have secured a majority, including the Centre, for a declaration that Germany is warring for no conquest, but is defending her freedom and her territorial possessions. This is non-committal in any definite direction. The Chancellor admitted Germany's difficulties, but declared that the enemy had likewise an abundance of difficulties and said that, if Germany held out, she would obtain the peace she desires. He denied that he was clinging to office, but he desired to save the Fatherland from harm.

Chancellor Received in Audience.

LONDON, July 13. AMSTERDAM.—A Berlin telegram says that the Kaiser received Dr. Bethman-Hollweg who reported on the situation. The interview lasted several hours.

Austria Wants Peace.

Significant Meetings.

LONDON, July 13. The latest authentic news from Berlin states that the Kaiser received the Austro-Hungarian Ambassador, also the Crown Prince. There is the strongest reason for believing that Vienna is strenuously urging the necessity for peace.

France

Alsace-Lorraine: France's Inalienable Right.

LONDON, July 13. PARIS.—In the Senate M. Ribot asserted France's imprescriptible right to Alsace-Lorraine and refused to admit referendum of the inhabitants.

Shipping Losses.

LONDON, July 13. PARIS.—Shipping losses and accidents in 1916 accounted for two and three-quarter million tons compared with pre-war annual average of six-hundred-thousand.

Steamers Sunk.

LONDON, July 13. During the week ending 8th instant 1967 vessels arrived in French ports and 1609 left. Three steamers above and one under sixteen hundred tons were sunk. Nine ships were unsuccessfully attacked.

Russia

Ex-Tsar's Desire to Subscribe To Liberty Loan.

LONDON, July 13. PETROGRAD.—The Ex-Tsar and his family have intimated their desire to subscribe to the Liberty Loan.

M. Kerensky's Visit to the Front. Malcontents Pilloried.

LONDON, July 13. PETROGRAD.—M. Kerensky motored to all the fronts in Galicia inspecting the troops. He pilloried the malcontents with searing words and shamed more than one disaffected regiment to come into line with the stalwarts.

Belgium

Naval Air Raids in Belgium

German Depots and Communications Bomb-d.

LONDON, July 10. The Admiralty announces that last night naval aeroplanes carried out raids on military objectives at Ghis-

TELEGRAMS.

telles and the Varsanero railway dump causing a heavy explosion and intense conflagration. They attacked with gun-fire the railway siding at Zarren and bombed a train at St. Denis Westrem. They also bombed Osten railway lines and the power station causing a fire near the latter. Several tons of bombs were dropped. All returned safely.

America

**All American Industrial Output.
To be Handed Over to Government.**

LONDON, July 13. WASHINGTON. Mr. Baker Secretary of War announced that agreement has been reached with the representatives of American state industry whereby the entire product of the industry shall be made available for Government war purposes at a price to be determined on the basis of the cost of production by the federal trade commission.

Heavy Price for Silver.

American Purchaser from Canada.

LONDON, July 13. NEW YORK. American brokers have purchased from the Mining Corporation of Canada two hundred thousand ounces of silver at eighty three and nine sixteenths. The highest recent price in New York was eighty and a quarter. Heavy foreign demand continues.

Arabia

**Important Arab Success.
Against the Turks.**

LONDON, July 13. Mr. Macpherson to-day announced an important Arab success. He said that the King of Hedjaz's forces had captured Turkish posts between Taif and Akaba. Seven hundred Turks were killed and six hundred captured. The Arabs also took a mountain gun. A Turkish battalion was destroyed on July 2nd and the Hedjaz railway damaged at many points.

Russian Front

**The Capture of Halicz
Its Strategic Importance.**

ALLAHABAD, July 13. LONDON, July 13th.—Halicz is a point of great strategic importance, the resistance of which to the Russian offensive was one of the disappointments of last year. Its fall now outflanks all the enemy positions on the Zlota Lipa and encourages hopes of a double advance on Lemberg on the railways from Brody and Halicz which would speedily render Berezany untenable. Halicz had a fine steel bridge across the Dniester and the maps show no other bridges nearer than ten miles up the stream where the road from Viskikolf Pass to Lemberg crosses the river. Both the Brody and the Halicz railways run on lower ground than where the fighting before Berezany has taken place. Until Lemberg itself is approached, the Russian progress south of Dniester will soon constitute a threat to Stryj on the railway from Munkach through the Beskio Pass to Lemberg. The enemy will doubtless make the greatest effort to hold this line even should it prove true, as reported from Berne, that he intends to shorten his eastern and southwestern fronts by strategic retreats and adopt a vigorous defensive, while awaiting results from the submarine campaign. Last year's attack on Halicz was accompanied by hard fighting for the Carpathian passes, particularly in the neighbourhood of Delatyn. An attack on an advance post in the Carpathians all that is so far reported in that direction. Obviously, success here enabling the other passes to be attacked in the rear, would not only recapture Lemberg but probably force an enemy withdrawal further north. But Carpathian fighting is very difficult and the defences have been immensely improved since the Russians reached Marmaros. (Pioneer Cable.)

**Russia's Offensive.
Some Aspects Discussed.**

ALLAHABAD, July 13. LONDON, July 13th.—Further south still the Roumanian Army is reported to be better equipped than ever before and ready for a new campaign.

The "Morning Post's" Petrograd correspondent points out that Germany has previously responded to the Russian success in the south by attacking in the neighbourhood of Riga, but adds that the Russians have anticipated here and there also. Both sides are now bombarding and attacking in force.

The "Times" New York correspondent quotes despatches from Petrograd, according to which General Scott said, after touring over the fighting front, that the advance had every chance of a successful continuation.

The "Frankfurter Zeitung's" war correspondent in Galicia reports that the revolution has brought a great improvement on the feeding, equipment, and leading of the Russian forces. The recent domestic events in Germany are generally regarded as the political results of the Russian offensive. Some two months ago there was evidence that Germany was hoping for peace this year, but later the Press began to prepare the people for a fourth winter of war.

Now, apparently, the German Government moved by the grave disorders in many German towns and the effect of this new blow on Austro-Hungary, has decided to make another bid for an early peace. (Pioneer's Special Cable.)

**Russian Attack on Lemberg Expected.
Cossacks Marching on Stay.**

LONDON, July 13. PETROGRAD.—Now that river Romnitsa has been crossed the eyes of Korniloff's Cossacks are turned to the great railway centre of Stay. Two distinct movements

are proceeding one northward behind Halicz and other on upper Ruvka in the direction of Dolina for the purpose of covering the former. It is believed that the defences of Lemberg are strong on the east and the northeast but weaker on the south, meanwhile German attack on the northern front is expected.

French Front

Lively Reciprocal Firing.

LONDON, July 13. Last night's French communique said, there was rather lively reciprocal firing in the Allies Pantheon, and Moreuvillers regions. The enemy fired a hundred shells into Rheims.

LONDON, July 13. The French Communique says: Artillery struggle was particularly active during the night in the region of St. Quentin and Pantheon and on both bank of the Meuse.

British Front

**Enemy Raiders Beaten Off.
Successful Aerial Operations.**

LONDON, July 13. F. M. Sir Douglas Haig in last night's communique says: We drove off raiders westward of Queant and took some prisoners. There was great aerial activity yesterday. Large numbers of bombs were dropped on enemy aerodromes and munition dumps. We carried out eight other successful raids and brought down four German machines and drove down six. Three of ours are missing.

Latest British Communique.

LONDON, July 13. The British communique says:—We raided trenches southward of Hutluhand southeastward of Ypres and repulsed raids southeastward of Gavrelle in the neighbourhood of Ypres-Comines, canal and eastward of Nieuport.

Mesopotamian Front

**Turkish Irregular Forces Punished.
Surrender of German Aviators.**

SIMLA, July 13. Reporting upon the measures taken to punish Turkish irregular forces responsible for the attack on the convoy near Bekuba the G. O. C-in-Chief, Mesopotamia Expeditionary Force, states that mobile column accompanied by aeroplanes and armoured cars inflicted chastisement effectively on the enemy who especially severely suffered from aerial attacks with bombs and machine-guns. In various minor operations during the month of June, 75 Turkish prisoners were captured.

Two German aviators surrendered themselves to our troops at Sammara, stating that they had abandoned two machines, which were burnt in the desert, and that two other German aviators, who were unable to walk, had been left behind. British armoured cars were despatched at once to search for the missing men and, if possible, to bring them in.

During the past few days the temperature has shown a marked rise, 119 Fahrenheit in the shade having been recorded on July 9th.

Belgium Front

Artillery Activity in Flanders.

LONDON, July 13. A wireless German official communique reports that artillery has been active in Flanders and Artois and at Lens and Bullecourt and lively at Riga Smorgon, Bafanovitchi, Lutsk and in East Galicia. The Russians felt their way towards Lomnica reaching the west bank of the river near Kalusz.

INDIAN TELEGRAMS.

**From Our Own Correspondents
By Wire.**

Simla

Plague Mortality.

SIMLA, July 13. There were 1,322 deaths against 1,870 seizures from plague in India during the week ended the 7th July. The following are the provincial figures:—Bombay 632, Madras 58; Bengal 1; Bihar 22; the United Provinces 67; the Punjab 33; Burma 106; the Central Provinces 48; Mysore Provinces 49; Mysore State 86; Hyderabad State 129; Central India 19; Rajputana 99; and Kashmir 1.

Calcutta

**Home Rule this Evening.
Statement Contradicted.**

CALCUTTA, July 13. In connection with the Home Rule League meeting held on Wednesday evening the following appears in the "Bengalee" this morning:—We have the highest authority to state that the story circulated in Calcutta on Wednesday last by a Home Rule speaker about the Premier of Canada saying to Sir S. P. Sinha at an interview in London that "You ought to get Self-Government this evening" is absolutely without foundation.

Next Congress Presidency.

CALCUTTA, July 13. At a meeting of the Bengal Provincial Congress Committee held on Thursday the following persons were con-

sidered eligible for the office of President of the next Congress: Mrs. Annie Besant, Sir. Subrahmanya Iyer, the Hon'ble Rajsh Sahab of Mahmudabad, Mr. M. K. Gandhi, Mr. B. G. Tilak, the Hon'ble M. A. Jinnah the Hon'ble Mr. Mazrui Huq, Mr. Vijayaraghava Achariar.

Trade Figures.

CALCUTTA, July 13. The gross Indian Sea and land customs revenue (excluding salt revenue) collected during three months April to June, amounted to Rs. 311 lakhs as against Rs. 267 lakhs in the corresponding period of last year. Import duties amounted to Rs. 245 lakhs, exports duties to Rs. 52 lakhs, excise duty on cotton manufactures to Rs. 9 lakhs and land customs and miscellaneous to Rs. 5 lakhs.

Football Matches.

15,000 People Witness them.

CALCUTTA, July 12. At the Challenge Shield Competition fifth day's playing on the Calcutta ground the 10th Middlesex beat Mohunbagan by 3 goals to 2 after extra time had been played. At call of time the score stood one all, Mohunbagan drawing first blood and Middlesex equalising, both goals being obtained in the second half. Middlesex resumed lead during the first half of extra but Indians soon drew level. The soldiers left half hurt and returned, but the military were still enabled to score winning goal. About fifteen thousand were present to witness the match which proved exciting. The other game was between the Scottish Rovers and British Details Depot. It was played on the Dalhousie ground the former winning by one goal to love.

Bombay

**Associated Chamber of Commerce
of India,
Its Advantages Described.**

BOMBAY, July 13. The Associated Chamber of Commerce of India, the formation of which was decided upon at the Indian Commercial Conference held in December 1915, has taken definite shape after a delay of a year and a half. The Secretary of the Chamber, in a circular, explained that the work of getting the Chamber registered had been attended with many difficulties and had caused delay. It has been thought necessary to leave off the question of registration for the present and begin work immediately as an unregistered body like the majority of Chambers of this country. The circular continues: On the eve of great events and happenings the Indian commercial community must stand united and have a central representative institution of their if they want their views to influence the general policy. Take trade after the war, for instance. It is one of the most momentous questions before us, and the Anglo-Indian Chambers of Commerce met specially at Delhi during March last to consider and send their report to the Government. The Indian commercial community will have a central representative body in the new Associated Chamber, through which their conjoint voice may be carried to the Government.

Punjab

Lady Chelmsford at Rawalpindi.

RAWALPINDI, July 13. H. E. Lady Chelmsford arrived at Rawalpindi at 4-15 p.m. to-day. Lady Chelmsford proceeded to the station hospital to see British troops where Her Excellency was met by Lieutenant-Col. E. Gordon, R. A. M. C. Commanding the Hospital. She visited all the wards and conversed with the patients many of whom had just been invalided from Waziristan. Her Excellency took special interest in those of the patients who had been wounded in the campaign against the Mahauds all of whom appeared to be doing well and were very cheerful. Later Her Excellency inspected an ambulance train drawn up in the station and used for the evacuation of sick and wounded from the Waziristan field force. A visit to the circuit house which has just been taken over and equipped as an officers' hospital concluded Her Excellency's programme for the afternoon. Presents of fruits, jam, cigarettes, walking sticks, soap, writing materials and 4 gramophones were distributed by Her Excellency to the patients and nurses of the hospitals all of whom were very pleased and gratified at her visit. Her Excellency will to-morrow visit No. 18 British General Hospital, No. 14, Indian General Hospital, the Indian combined Hospital and the Indian Convalescent Section West Ridge, the first two of which have recently been established for the sick and wounded of the Waziristan Field Force.

BRIEF TELEGRAMS.

[BY WIRE.]

Her Majesty the Queen Empress has graciously assented to the proposal that the Madras College for women should be designated "The Queen Mary's college for women".

The title of Bahadur is conferred on the undermentioned pensioned Indian Officer:—Jamadar Shah Sower formerly of Queen Victoria's Own Corps of Guide (Frontier Force) Lumsoin.

In recognition of the very distinguished exceptional service rendered to the Government of Bombay the Governor-in-Council has granted to Mr. Balkrishna Wasudev Pandurang, late Assistant Superintendent Stamps and Stationary, an assignment of land revenue amounting to Rs. 492 per annum.

As the railway position for carriage of goods from Calcutta up country has for the time being improved the Government of India are withdrawing restriction to the import of rice into Calcutta from Burma. This relaxation however may have to be reconsidered later should freight and railway difficulties again become acute.

TELEGRAMS.

South India

NIZAM'S BIRTHDAY BANQUET

The Resident's Speech.

His Highness's Reply.

SECUNDERABAD, July 13.

Falak Nama Castle was the scene last night of one of the most brilliant functions known for years in Hyderabad, the occasion being a banquet given by H. H. the Nizam to commemorate his birthday. The Castle and grounds were lavishly lighted by electricity and the Nizam's State Band was in attendance. Covers were laid for 80 guests which included all the principal nobles and officials of the Nizam's State and many British officers and their wives. The two princes were present for the first time in public and sat near His Highness.

Resident Proposes the Toast.

In proposing the toast of His Highness the Nizam the Hon'ble Mr. Stuart M. Fraser, C. S. I., C. I. E., British Resident, said:—Your Highness, ladies and gentlemen:—In rising to propose the toast of the evening the health of His Highness the Nizam of Hyderabad I wish in the first place to thank your Highness in the name of your guests assembled round this hospitable for having afforded us this pleasant opportunity of adding our congratulations on your birthday to those which the public of Hyderabad tendered to Your Highness on the happy occasion a few weeks ago. The last time that I had the honour of being entrusted with this pleasant task at a banquet in the Falaknama palace was in July 1911 just before the outbreak of the great war. It is an appalling thought that we are now approaching the third anniversary of that fateful date the day on which the world was plunged into this devastating struggle and that the end is not even yet in definite sight although the ultimate victory is, thank God, well assured for the cause of justice, freedom and civilisation which Great Britain with her world-wide Empire and her brave allies has bled and is bleeding to save from that enemy of mankind the military tyranny of the German Kaiser, but here we are living in the peaceful dominions of His Highness which enjoy complete security from war's alarms under the shadow of the King-Emperor's mighty protection and the present is not a time to dwell on the soul-stirring events of those distant battle-fields where great world-issues are even now being fought out. You will agree with me however that one aspect of the war is strictly appropriate for reference on an occasion the keynote of which is congratulation to a great Ruling Prince and that is the part which has been played by the princes of India and in particular by His Highness the Nizam (Applause). The whole-hearted devotion of the rulers of the Indian states to the person and to the throne of his Imperial Majesty the King-Emperor, the enthusiasm with which they hastened to identify themselves with the cause of the Empire and with the noble ideal for which the Empire is fighting, the unstinted aid in men and money and in contributions of many kinds that the chiefs have rendered each according to his means, these things will go down in history as one of the glories of India and of England alike and already we count the drawing together of the mother-country in closer bonds of affection with India and her other daughter nations as among the compensations we shall owe to this awful but purifying trial by fire. Identified as I am privileged to be by association with Hyderabad it would ill become me to blow the trumpet of glorification for a principality with so little fondness for self-advertisement, but I have no hesitation in saying that among the Princes of India none has more worthily played his exalted part than His Highness the Nizam, Sir Usman Ali Khan Bahadur. Your Highness would not like me, I know, to attempt an enumeration of all the things you have done and offered to do during the course of this war, but that course has been a long one and even before a Hyderabad gathering it is not out of place to recall a few of the major efforts which His Highness has made for the great cause. A Hyderabad regiment of Imperial Service Lancers was among the first troops to leave India for Egypt and is serving there still. (Cheers) In order to defray the full expenses on active service of this regiment and of the 20th Deccan Horse the State offered to pay and is paying to the British Government 3 lakhs every month as a war contribution which already reaches a total of one crore of rupees and will be continued to the end however long hostilities may last. (Loud cheers) Early this year His Highness telegraphed to England to pay Rs. 1,00,000 to the Admiralty to be applied to combating the submarine menace and only last month Hyderabad supported the Indian War Loan with an investment of 75 lakhs apart from Rs. 38½ lakhs which were subscribed in these dominions. Such acts tell their own tale as to how the premier states are doing their duty to the Empire (Applause). But not the least valuable in my opinion is the personal service which His Highness rendered when in October 1914, what a long time ago it seems, on the Ottoman Empire being unhappily forced by Germany to enter the ranks of our enemies the Nizam promptly stood forth as the leading Mahomedan in India and addressing his co-religionists not only in his own state but beyond it from Cape Comorin to the Himalayas assured them to withstand any attempts at tampering with their allegiance and to hold fast by their loyalty to the King-Emperor. (Cheers) Possibly those who do not travel much outside Hyderabad hardly realize the weight which such an appeal from His Highness the Nizam carried with all followers of Islam, but I know the value which actually attached to it in every province in India and it may interest some to hear that that manifesto which issued from this capital was carried far beyond the confines of the Indian Empire and was quoted for instance by the newspapers in the Sudan for the guidance of Mahomedans in that province of Africa. Such being the record His Highness may, I think, pride himself that he has well lived up to the proud title handed down to him by his ancestors of England's 'Faithful Ally' in these days of test and trial. (Prolonged applause)

Ladies and Gentlemen:—There is much which might be said of Hyderabad's further advance in the paths of peaceful progress and next year when our complete victory has once more brought the world peace and when if I am privileged to attend with you another birthday

dinner under His Highness's hospitable roof I shall no doubt have the pleasure of saying something about the recently sanctioned Usmania University and other such proofs of His Highness's devotion to the welfare of his subjects, but to-night I have already detained you too long. In conclusion let me say what a pleasure it is to us all to see present here tonight at this their first appearance, I believe, on a public occasion of this kind His Highness's two sons Sahabzada Nawab Mir Himayat Ali Khan Bahadur and Nawab Mir Shoujat Ali Khan Bahadur and if I may add comporting themselves with a dignity and demeanour which is beyond their youthful age. (Cheers) Without further taxing His Highness, patience I will now ask you all to join me in drinking to his health and in wishing His Highness Nawab Mir Sir Usman Ali Khan Bahadur, Nizam of Hyderabad, many happy returns of the day, long life and all prosperity.

The Nizam's Reply.

The toast was honoured with the greatest enthusiasm. His Highness rose to respond amidst prolonged applause and said:—Mr. Fraser, ladies and gentlemen,—I have to thank Mr. Fraser for so kindly proposing the toast of my health and you ladies and gentlemen for so warmly responding to it. My cordial thanks are also due to the Resident for referring in such eulogistic terms to the little I have been able to do to help in the worldwide war that is unhappily still raging and which we all fervently hope may soon terminate successfully. I wish it had been in my power to do more than what I have done in token of the proud title which I have inherited as the 'old and faithful ally' of the British Empire. Ladies and gentlemen I will now ask you all to drink to the health of my distinguished guests and my personal friends Mr. and Mrs. Fraser.

An Old Cave Discovered.

CALCUTTA, July 13.

A cave of archaeological interest has just been discovered at Mannarghat by some quarrymen while cutting stones from a quarry. The latter came upon a square granite stone, which, when removed by them, was found to be the doorway to a cave large enough to accommodate four persons. The bottom of the floor of the cave is paved with granite stones, and inside it were found some things generally used for performing pujas, a lamp, a mace and a sword of the shape of the scythe. The cave is believed to be an ancient one and many people and reported to be visiting the same.

Heavy Stones Fall from the Sky.

Popular Excitement.

CALCUTTA, July 13.

A good deal of excitement and curiosity appears to have been caused at Kodungallur, South Malabar, on Tuesday last at about 2 o'clock in the afternoon by the fall from the sky of five or six heavy stones believed to be meteorite stones. The fall was preceded by a thundering noise from the sky, and soon the strange phenomenon occurred. The stones are said to be very hard ones, bearing some resemblance to black granite. Immediately after the incident the local Sub-Magistrate with the police proceeded to the spot and removed the stones to their custody. The Dt. Magistrate of Cochin also visited the place and made personal enquiries in the matter.

Latest Telegrams.

[REUTER.]

LONDON, July 13.

AMSTERDAM—A Berlin telegram states that the Crown Prince attended the second Crown Council on Wednesday. The fact that the Kaiser summoned him is regarded as proving that the Kaiser has consented to a change in the constitution. It is stated that the Minister Loebell has advised the Kaiser to dismiss all Ministers in order to give the new Chancellor a free hand. This has led to the report that von Bethmann Hollweg is also resigning. It appears certain that the Ministerial posts will be divided among different parties, instead of being given to bureaucrats.

British Food Supply.

Voluntary Rationing Successful.

LONDON, July 13.

Mr. Lloyd George has written to the Chairman of the National War Savings Committee, thanking him for his efforts and paying a tribute to the success of national food economy. The Premier adds that he has every hope that the people of Great Britain will be able to claim that they have accomplished by their own free-will what the people of other countries could only achieve by compulsion. What the Committee has done is well illustrated by the figures of the reduction of consumption of bread, thus, in Paddington, consumption dropped between 25 and 30 per cent in two months; in Willemsen bread sales for the week ending the 12th May were 481,839 lbs as compared with 380,404 pounds in the week ending the 2nd June; at Brighton the consumption was 20 per cent and at Reading 25 per cent. Portsmouth reports that 180,540 lbs. of bread less were sold in the last week in May as compared with the last week in April, and a further reduction of 78,840 lbs was achieved in June.

Germany and China.

Bribery and Intrigue Exposed.

LONDON, July 13.

SHANGHAI, July 13th.—The "North-China Daily News" makes a feature of the extensive German bribery of Chinese politicians. It quotes as an instance that every Member of Parliament voting against the rupture of relations on the 14th March was promised 2,000 dollars. The authorities checkmated this by not publishing the names of the voters. The paper states that a German Bank in Peking secured the dismissal of the Premier Tuan-chihui, by the lavish distribution of funds.

RHEIMS AGAIN SHELLED.

LONDON, July 13.

Last night's French communique said:—There was rather lively reciprocal firing in this Allies, Pantheon and Mornvilliers regions. The enemy fired 400 shells into Rheims.

BOMBAY, July 13.

Sir Narayan Chandavarkar, has contributed a special article to the "Times of India" in reference to questions put on the 2nd July in the House of Commons by Mr. Chancellor, M. P., to Mr. Chamberlain, Secretary of State for India, whether the Home Rule movement headed by Mrs. Annie Besant has supposed to be outside the constitution. In this article which is the first of a series Sir Narayan deals with the constitutional aspect of the order of internment passed on Mrs. Besant and her two colleagues and shows after consideration of the principles underlying British constitution how a similar use of a summary and absolute power was made in 1879 by Lord Lytton and how it was characterised by his Law Member the Hon'ble Mr. Whitley Stokes, and by Sir William Harcourt, a great constitutional lawyer, as a fraud on the power, because the intent of legislature was that the power in question should be exercised only in some specific cases. The law member's argument was in effect, says Sir Narayan, that where legislature confers an exceptional summary and absolute power on the executive in the widest.—(A. P.)

LOCAL.

THE Hon. Mr. P. Shiva Rao wires from Bellary: "I heartily join Home Rule League." The Hon. Mr. Venkatapathi Razu wires from Vizagapatam: "Glad joining Madras League. Here already President local Branch." From Madras itself Messrs. S. Annaswami Iyer, and S. V. Sudeva Rao, Retired Deputy Collectors, Mylapore, T. R. Venkatarama Sastri, Dr. T. G. Pillai, and others have joined. Messrs. T. V. Venkatarama Iyer and T. V. Muthukrishna Iyer, High Court Vakils, have expressed their intention to join. Large numbers are coming in.

ORIENTAL

Government

Security

LIFE

Assurance Co. Ltd.,

ESTABLISHED 1874. HEAD OFFICE—BOMBAY
LOW PREMIUMS. LIBERAL CONDITIONS
Prompt Payment of Claims.

Egmore, Madras,

19, March 1917.

DEAR SIR,

I have your letter dated to-day and the cheque in settlement of my policy, as the Policy fell due only yesterday. I greatly appreciate the celerity with which my claim has been settled. I also take this opportunity to express my appreciation of the courtesy and consideration which I have always had in my dealings with your company both when I was dealing direct with the Head Office at Bombay and since my policy was transferred to the Madras Branch.

Yours Sincerely,

P. Rajagopalachariar

Member of Council,
Government of Madras.

Wanted Immediately

Agents on fixed salaries and Commission required in all important Towns of Ganjam, Vizagapatam, Godavari, Kistna, Guntur, Nellore, Cuddapah, Kurnool, Bellary, Chittoor, and Anantapur Districts.

Apply to—

The Superintendent of Agents

ORIENTAL LIFE OFFICE

C/o POST MASTER,

BERHAMPORE (GANJAM)

OR TO:—

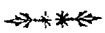
The Branch Secretary

ORIENTAL ASSURANCE BUILDINGS,

Post Box No. 8, Madras.

అకాల ప్రసము:—బొంబాయిలో తులసిబాయి అను నొక హిందూ స్త్రీకి చిన్నతనమునందే వివాహము జరిగినది. రజస్వలసంతకము నుగనితోనూడ కొంతకాలము కాపురము చేసిని వెనుక గర్భ సంకల్పము భార్యభర్తలరువునకు దగవు లాడుకొని విడిపోయి చేకేసుగ జీవించుచుండిరి. ఆమె భర్త స్వగ్రామమున బొంబాయి నగరము విడిచిపెట్టి యెచ్చటికో పోవుచుండ ఆమె బాలకుకారామ అను వానితో నివసించుచుండెను ఇతనితో నివసించుచుండ నామె గర్భవతియై సుమారు 5 మాసములు గడచిన పిదప గర్భోత్పత్తిని తెలిసి కొని తన తల్లి మగలబాయిలో చెప్పెను. ఆమెయు, తన కొమార్తెగర్భ లోకమునకు వెళుచు చంద్రబాయి, సాహిబాయి అను వాళ్లతో తనకుమార్తెవర్గ యంతయు చెప్పెను. వారామె తేదియో మంచిచ్చిరి. అదితిన ఒకకోజుబాపుగా తులసిబాయికి ప్రాణములేని శిశువు జన్మించెను. ఆశిశువును సొకకుండలో నుంచి యిచ్చి వెనుక నాటిపెట్టి ఇది పోలినువా రికి తెలిసి తేసు చేయబడెను. తులసిబాయి కనికరము చూపుదని కోర్కెవారిని బలిమూల కొనివచ్చున 2 నెలలు తేసుమాత్రమే విధించబడెను. చంద్రబాయి, సాహిబాయిలపైని కూడ తేసు చేయబడెను గాని వీరావనిని గానించితులసిబాయికి మంచిచ్చి నట్లునాత్ముము రానందున వారిరువురును విడుదల చేయబడిరి.

శ్రీ రా. బ. పి. త్యా. శె. గారికి.

అయ్యా.

తాము తమ ప్రతికర్యం ద్వారా సంబోధించి వ్రాయుటలో వారి పూర్వ నామముల వ్రాయక పొడిచుకొనడములతో వారి నామముల ప్రాప్తము చేయుచుండుట, వారియందెట్టి యనూయభావముతోడను గాక, స్థలసౌకర్యాన్ని మనకే యని యెంచి తమకు నే నికమీద విన్నవించు విషయములం దెల్ల తమ పూర్వ నామము నుపయోగించుట, నీ ప్రతికా ప్రచురణ కర్తలు గూడ స్థలసౌకర్యాన్ని తమ నామము నేతరుగ ప్రాప్తము గావించెదగో యను భీతిచే, నేనే వెలిగింపగ తమకు సంబోధించితిని. ఇది తప్పుగ నెన్నరని తెలంచెదను. పురుషుడు తన జీవితకాలమునం దెన్నియొ ప్రయత్నములు తలపెట్టెను. అం దన్నియు తన కనుకూలముగ పరిణమించు ననుట కల్ల. తమచే నిదివర కెన్నియొ సుహృద్భవములు ప్రారంభించబడినవి. అందు ముఖ్యమయినది స్వదేశీ సేవ పరిశ్రమ. ఇందులకు యన్యదేశముల నుండి సుహృద్భవముల దెప్పించి విశాలముగ తమ యావగతమునందు నెలకొని, బహు భావశక్తియుగ వత్తముల సిద్ధముచేయించి. అనే కులకు జీవనాధారమును కల్పించిరి. అందులకు పూర్వపురస్థ తులనై పనిచేయువారి కన్న నా సుహృద్భవములనై పనిచేయు వారలు హెచ్చుగ నాధింపదులకు తమ జీవితముల నుపయోగింప సుఖముగ గడిచియుండిరని సంతోషముగా జాలదు. ఈ సహృద్భవమును తాము ప్రారంభించినది స్వభావపక్షియా, పక్షిపక్షిచింతయా యనునది యిచ్చట అప్రస్తుతము. ఏది యైనను పనివారల జీవితమున కిది తోడ్పడిన దనుట మాత్రము సత్యము. ఎందుల కనియో దీనియందు తమ కుత్సాహము తగ్గి అందుకు రెండంతలు శ్రద్ధతో తోడ్పాటుపాఠమునకు గడంగి తిరి. ప్రస్తుత యుద్ధకాలమునందు వీరికిగల అవసరార్థముచే తమకు లాభించు చుండినను, వెనుకటి యుద్ధమునంతటి దేశో పకారి ఇది కాజాలదని మాత్రము చెప్పక తప్పదు. మానవునకు ప్రధానావసరము అన్న ము. అందుకు దేశోద్ధారములు చేయవలసి నకర్తవ్యమున స్యాభివృద్ధి, అనగవ్యవసాయపరిశ్రమాభివృద్ధి; పిమ్మట రెండవది వత్తము; అందుకు దేశోద్ధారములు చేయవలసినది నేతపరిశ్రమాభివృద్ధి; పిమ్మట, మూడవది గృహము; అందుకు దేశోద్ధారములు చేయవలసినది గృహోపకరణాది వస్తునిర్మాణాభివృద్ధి. ఈ మూడు విషయములం దభివృద్ధి మాన్యుల నూచిం చుచు కార్యసాధనములం దెల నెట్టివాడే దేశోద్ధారకుడు; వాడే దేశదాంధ్రుడు; వాడే ప్రజానాయకుడు. వారి కార్యము నాడే పించువాడెవ్వడును గానరాదు. నేయేల వారి కార్య మునకన్న పరిత్రాగ్య మెదిగలదు? మానవున కిదియే స్వర్గము. అదియే మోక్షము. సామ్రాజ్య దేశముల నాగ రిక తా ధి క్రిత కే దేశోద్ధారకులై కా రకు లు. వారిధన సంపదలకును వారి విస్తీర్ణ భాగ్యములకును వీరే కార కులు. ఇట్టి ప్రపంచధనాగా నుని నెప్పు డిందాండుదేశము నందు సేవ పరిశ్రమ ఉత్కృష్టమైయుం దుండుటకు వీరే కార కులు. మనదేశమునం దపరిమితముగ దిగుమతియగుచున్న గృహోపకరణాది వస్తు నిర్మాణమునకు వీరే కారకులు. ఇట్టి సుహృద్భవముల జీవితములు వారి స్వాధ్యాయ పరావశ్యతై ఫలితములు ఇలికాలమునండియు తలకుంచుచుండిన మీరు మనదేశమునకు మార్గదర్శకులగుటకు చేయవలసిన పని తోడ్పాటుపాఠములో దిగుటయా? వయోవృద్ధులు, హూణబాసాపా రంగతులు, అనేక విషయాన్వేషములు, పరిశోధనలు అగు మీరు మీదేశస్థులకు జూపు మార్గమిదియా? నై మానవజీవితావసర త్రయ విషయములలో నెద్దానినైన నుద్ధరించు కార్యముం బయికి దీసికొనిన సామమ? ఇట్టి ప్రధానావసర త్రయములం బరిత్యజించి, ప్రతికాత్రయమును చేపట్టి చేయుచున్న సుహృద్భావమే? సూర్యకాశ్యం కలిగినదయ్యెను శతపది రెండు కాశ్యం కలిగిన శకటమునకు జాలదనినట్లు మీరు చేపట్టిన ప్రతికావగతి మూడును, పయి మూడు ఆశయములను గాకున్న నొక దానినైన నుద్ధరించు మానవ తేజయినగలవా? ఉద్ధరింపుటకుండగ నాశనమౌతునగుటచే నని యన్యదా యగములుగావా? స్వదేశీవ్రతము కావలెనన్న తాము మూడు నోళ్లతో నెక్కు పెట్టున కలదని కారణము నూపజొచ్చెదరు. స్వదేశీవ్రతముచే వత్తముల వెల పెరిగిపోవుననెదరు. పెరిగిన కొనెడి వారెవరు? ప్రతిమపట్టినవారేకదా. వీరు స్వాధ్యాయ గులు; వత్తముల వెల హెచ్చినను, తమ దేశాభిమానముచే

విదేశీయ యంత్రవత్తముల పోటీకొనలేక తమ వృత్తులు కృ శించినను తనతనములుగ నాగరికవృత్తి యుండునవారగుటచే ఏకతనవృత్తితో యవలంబించి పొట్టపోసికొనజాలక, (శత్రుగత ప్రాణియగుచున్న గొర్రెగత తమవృత్తి నేపట్టుకొనితంటింపకు చుండు దేవాంగులు సాలెలు మున్నగు నేతపనివారడమై గల ప్రేమచే వీరిగొనరింతురు. ఇదియే వీరి స్వాధ్యాయము. విదేశీయ వత్తములు చతుకగ దొంగుచుండగ హెచ్చువెల నిచ్చి స్వదేశీయవత్తముల కొని ధరించువారు తమదేశీయ సో దరుల పరిశ్రామాభి వృద్ధికినిగాక, స్వభావైచ్ఛికేనట్లుచేతు నన నచ్చునా? ప్రతికలు తమచేత మూడు గలవు గావున ముచ్చట ఏక నెటులయిన వ్రాసికొనవచ్చును. ఇదియు బ్రాహ్మణోద్య మమేనా, కాదు. ఒకనాటికయిన కాజాలదు. ఇది దేవాంగో ద్యమము. అనగర పరిశ్రమత్రయములో రెండవదియగు నేత పరిశ్రమ సుద్ధరించకలె ననిన, మనము నేతయే జీవనాధారముగ గలిగిన దేవాంగులు మున్నగువారి నుద్ధరించుట యగును. మన దేశమునందుండే వృత్తులన్నిటిలో నిష్పటికవలెను వ్యవసాయవృత్తియే హెచ్చుచుండక జీవనాధారమును కలిగించుచున్న ది. నేతపరిశ్రమ గూడ కొంత కాలము క్రొందటివరకును కొంచె మించుమించు ఇంత సంఖ్యగల ప్రజలకు జీవనాధారమయి యుం డెడిది. కాని, సామ్రాజ్యదేశమునందు ప్రబలిన యంత్రసహాయక నేతచేతను మన దేశీవాసుల విముఖతచేతను క్రమక్రమ ముగ నీ పరిశ్రమ క్షీణించుచున్నది. కావున నేతయే జీవనా ధారముగగల దేవాంగులు మున్నగు జాతులవారి డేమమునకై ప్రారంభించబడిన స్వదేశీ వ్రతమును అన్యలతో బాటుగ దేవాంగుల శ్రేష్ఠులును, విద్యా పారంగతులును, వయోవృద్ధు లును, స్వస్థలాభిమానులును అగు గావు బహుమార్ పిట్టి త్యాగరాయ శ్రేష్ఠి బి. పి. గారు స్వీకరించి యీ యుద్ధమ మును కొనసాగింతురు గాక! వీరిపుడు తోళ్లలో చేయుచున్న పరిశ్రమమును స్వదేశీ వత్తములలో చేయుదురు గాక! వీరు దేశమునకు మార్గదర్శు లగుదురు గాక!

ఒక దేవాంగి.

నరసాపుర వార్తలు.

(స్వదేశీయవిశేషం)

నరసాపురము, జులై ౩:-మానవులకెత్తరు నిన్నటిదికము సర్కూర్లు వెళ్లినారు. వీరు మా డివిజను చార్జీ పుచ్చుకొని నెలగోజు లయిపట్టిక, సంవత్సరమునైపుండి నిలువయున్న క్రిమినలుకేసులను చాలవరకు విచారణచేసి తీర్పుల చెప్పినారు. ప్రాసెసురు కోడి రామమూర్తి నాయకు గారు, మా పురమందు, 15 దినము లుండిరి. ఇచ్చట నాల్గుప్రదర్శకము లియ్యబడినవి. మా సబుకెత్తరు వి. పి. రావు. బి. సి. యస్. గారి పోషణముక్రింద నొకప్రదర్శక మీయబడినది. అరాత్రి వచ్చిన సామ్యులో రు 178-0-0 లు మాస్కూలుకు విరాళ మియ్యబడినది. నరసాపురం తాలూకా ఆభివృద్ధి సంఘమునకు 100-0-0 లు విరాళ మిచ్చెదమని వాదానము చేసిరి.

వైలరు మోస్కూలు నెలపుదినము లైన తర్వాత 25వ జూను తారీఖున తెతరబడినది. ఈ సంవత్సరము మాస్కూలు ఫయనలు పరీక్షలో 18 బాలురు ఇంటరుమీడియేటులో చేరుటకు అర్హులుగా నెంచబడిరి. ఈసంవత్సరము, గవర్న మెం టువారు మా మాస్కూలుకు, 6800 ల రూపాయలు, బిల్డింగు గ్రాంటు నిచ్చిని తెలియుచున్నది. మాకమిటివారు దానికి సమయమున మొట్టమొదట చందాలవలన సంపాదించి మాస్కూలు భవనము వృద్ధిచేయుదుని విషయము.

నిజాము రాజ్యమందు జిల్లాపోలీసు రాఖలో నున్న వారిలో ఆఫ్ఫీసు పోకకల ఉద్యోగములో నభ్యసించిన వారిలో నాకరికి రాజీనామాయుచు సమయమున కాని లేక ఆధికారులచే పనినంది తొలగింపబడినప్పుడు గాని తమకు నొక తనమునారినే యియ్యబడిన సామ్యు సంతును దొరతనమువారికి చెల్లించవలెను. లేనిచో ఆసామ్యు నివాసముదారులవలన వనూ లు చేయబడునని నిజాము దొరతనమువారు ప్రకటించిరి.

కావలెను.

చురుకు గలిగియుండుటయు, కష్టపడి పనిచేయు గల విషయం అన్ని పట్టణములలో కావలెను. మంచి జీతము, కమీషను ఇవ్వబడును. వివరము తెలియగలవారు యీ క్రింది చిరు నామాకు వ్రాసికొనవలెను. (822) సామెనుడిక, 80, ముత్తునాయకన్ వీధి, మద్రాస్.

వృత్తాంతములు

క్వీను విక్టోరియా దళమున వెనుక పనిచేసి సీంఛను పు య్యకొనిన భారతీయోద్యోగి జమానాను మెసవారు గారికి రావు బహద్దరు బిరుదు ముసగబడెను.

గోపాలపేట కుటుంబము రాజీ సాహెబుగారు స్వ యముగా వాసుకచేయుటకు వస్తువులను తెప్పించుకొనినచో పన్నులు చెల్లించ నవసరములేదని నై జాము దొరతనమువారు నెలవొసంగిరి.

మైదరాబాదు పట్టణమున రెండు హత్యలు జరుప బడెను. వీరముబజారునం దొక మార్వాడీవాడు తనభార్యను నరికివేసెను. శంకరబజారునందు ఒకడు తన యన్నగారిని నరికి వేసిపట్టు తెలియుచున్నది — వీ రిద్దరిని పోలీసువారు పట్టు కొనిరి.

ప్రాంపు స్టేషనరీ ఆఫీసైంటు మావరం టెండెంటుగ నిది వరలో పనిచేసి యుండిన బాలకృష్ణ సుదేవు పొండురంగ గారు బొంబయి దొరతనమున కొనర్చిన సేనకు మెచ్చుకొని బొంబయి గవర్నరుగారు వారికి సాలనకు 492 రూ॥ లు ధూ మ్యారాయము మెసగిరి.

కలకత్తానుండి దేవాంతర్భాగములకు సరకు లగొని పోవుటకు ఇనుపదారుల కవళాశములు గలిగినవి. తత్కారణ మున బర్మానుండి కలకత్తాకు బియ్యమును గొనివచ్చుట కిది వరలోనుండిన నిర్బంధముల నిర్మూలించియో దొరతనము వారు రద్దచేయుచున్నార గాని మరల యిబ్బందికలిగినపు డీమాత్ర ములకు తిరుగ ననులు జరుపుదురు.

1857వ సంవత్సరమున హిందూదేశమున జరిగిననైరిక పరి వర్తనమునకు సుమారు 10 సంవత్సరముల పూర్వము నుండియు సింహళములో కాండి మండలమున నివసించుచుండిన డబ్లియు. పి. హోవిసలి గడచిన శుక్రవారము సాయంకాలమున చని పోయెను. వీరు భార్యాభర్త లిరువురును నై ప్రదేశమునకుబోయి అడవులను నరికించివేసి సేద్యము మొదలిడిరి.

నలిగిచనిపోవుట:- శ్రీపతిబోటి, అనునతడును మరి కొందరు పరివారమును బొంబాయిలో కింజినామ్నిగోదాముల లో పనిచేయుచుండిరి. శ్రీపతిబోటిఅనునతడును మరియొకడును 14 వ రనలయట్టిల గుట్టవైపుండిరి. ఆకస్మికముగ అవరుసలు జారినందున శ్రీపతి మాలిపోయిన వరుసల నందున పడి నలిగి పోయెను. బయటికి తీయబడునట్టికే అతడు చు రణించెను.

దక్షిణగులబాదున కోడంగ్లూరులో గత మంగళవార ముకుధ్యాన్నమున 2 x ౦౦లకు నక్షత్రప్రభముననుండి నిదారు బరువగు రాళ్ళు పడినందువలన పౌరులలో కొంతకలవన ము కలిగినది. ప్రభుమున వెద్దకురునుకురిమి, పిదప వీరగా ణ్ణుపడినది. ఈరాళ్ళుగట్టి నల్లనికపు రాళ్ళవలెనున్నవి. గాల్లు పడిన యనంతరముననే తత్కామనకు సముమేజస్త్రిలుగారు వచ్చి వాటిని కడపవలెరి. కొచ్చిను జిల్లామేజస్త్రిలు గా రా స్థానమునకు వచ్చి స్వయముగ దర్శాపునేసిరి.

తిరుపతి దేవస్థానపు కేసులు:- శ్రీమహంతుగారి మోటా రుబండి ఒక ముసలివానినై పోవుటచే వారిపై చేయబడిన కేసును, సామానులను సప్లయచేయువారి ఒడ్డునండి రుసుములు పుచ్చుకొనుటచే వారిపై చేయబడిన కేసును ఈ రెండు కేసు లును విచారణయందున్నవి. మోటారుబండి కేసులో కొంత విచారణ జరిగినవెనుక వాయిదా నేయబడెను. రుసుముకేసు విచారణ సాంతమగువఱకును మహంతుగారు దేవస్థానమునకు బోదాదని ఆజ్ఞ యొసంగబడినది. వీరు చెప్పే ప్రతిపక్షిళ్ళ సహాయముచే తరు కేసును జిల్లాకోర్టునుండి చిత్తూరు సబ్ డివిజ నలు కోర్టుకు మార్పించుకొనిరి.

పరిశ్రమగు హిందూదేశములపై దొరతనమువారు ఆధికారులుగ నుండుటకు నీరులేకపోయినను, మునసబు, తాహ శీలదారు, పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరు, మేజస్త్రిలు, సబ్ రిజిస్ట్రారు మొదలగు ఉద్యోగస్థులను దేవస్థానకార్యనిర్వాహక సంఘముగ నేర్పరుచుటయం దేమి తప్పుగలదని—ఇండియన్ పేట్రియట్ ప్రతిక వ్రాయుచున్నది.

వివిధ విషయములు

మాండ్ల నెల.

చక్రవర్తులకు, రాజులకు మాండ్ల నెల ప్రారంభమైనది కాబోలు. స్వీడన్ రాజు మూడవ గస్తావర్ 1792, మార్చి 18; పొర్చుగీజు మూడవ ఛార్లెస్ 1851, మార్చి 27; యెస్సీ రాచక్రవర్తి రెండవ ఆల్బెర్ట్ 1881, మార్చి 18; గ్రీస్ ప్రభువు మొదటి జార్జి 1913, మార్చి 18; చాతుర్తర, స్వీడన్ రాజు నాలుగవ గస్తావర్ 1809, మార్చి 13; రాజ్యభివృద్ధి దామెను. యెస్సీ రాచక్రవర్తి రెండవ విక్టోరియా 1917, మార్చి 15; లెన్ సింగ్ సామంతుడు విక్టోరియా సీనియర్ సామంతుడు తొలిసారిగా, మార్చి నెలనాటికి.

నాణెముల యుత్సాహము

నాణెముల అమ్మకపుటకు కొంతయు నాణెముల రాబడి యేకము. వేలలలో నుండునపుడు చెరుట తగిలి, ఆ చెరుట నాణెములందును గాని కంగిండును, బుగారు నాణెముల లోనుండు అప్పుయొన గానినైతే దానిని ఈ చెరుట ప్రభావ మున్నది. ఈ నాణెముల కొనుగోలుగామును వాడుటకు యేకమైతే బుగారును నాణెములందును ప్రభుత్వము వాటిని పట్టులకు లక్షలలో ముందుట.

చుగిండున లక్షలలో వాటిని పట్టులకు ధలములు మించి యుండుట ప్రభుత్వమైన యావధుని యొక దాని కనిపెట్టి వాడు. ఒక టుప్పెనంటి సంబంధి అగిరి పరంపరెట్టి చుగిండు లక్షలను మొట్టమొదట సోసి, వారిమీద కంపెనీకి ప్రియం చేసెను. చుగిండులకు శ్రీరంగులై పనులేకకు చిట్టపనులుగాన చక్రవర్తిని బాక పెట్టెను.

అతి సుఖము

కుక్కలుగానుండుట కంటే ప్రయత్నించవలసినదే గాని దాని కొరకు చేయు ప్రయత్నములవలన చాల కలుగకుండు అయినను చుండవలెను. సాధారణముగా నందుకొంటు సజ్జులకు మెండుగా నుపయోగించెదరు. కబ్బులలో నుండు యేక పదార్థము త్వక్తునై నిలుచునపుడు దానిని కొంచెము తిని వేయును. కబ్బును అధికముగ పట్టింది, కొంతకాలము నిలువ నిచ్చిన యెడల చిన్న చిన్నలవలె కలిగియుండే తేరును; ఇది చిన్నమును కబ్బు తినివేసి చోటు. అంతేగాక అనేకమార్లు పిచ్చిలో కబ్బును తినివేయుచు చిన్నమునుండే ప్రయత్నించుచును కొత్తవోవును. త్వక్తు మెత్తగానుండక విడదీయ లాగును. అధికముగా తినివేయుచు చోటుచేడి, ఒకవిధమైన గడ్డితేలుటయు కలుగవచ్చును. ఆకుపర్రులలో కబ్బును అనేక మార్లు మైదానమున కొనిండుచుండే వాటి త్వక్తును చున్నది కనిపెట్టి, కత్తు మైదానములకు వేయునపుడు చేతులకు కంటులకు (గ్లవ్సులు) తొక్కుకొనుచున్నాడు. అందుచేత వాడెదలచు కొనిన కబ్బు మంచియై ముందవలెను. అన్ని కబ్బులు మంచియే యని ప్రభుత్వముగాను.

సామంతాధిపత్యములు.

టెన్కెసిలో రాష్ట్రంలో పట్టణము దక్కనే బోలెడనే యేక భూస్వామ్యములయ్యెను. వాటినుండి సంరక్షము విశేషము గా వేసి గరిష్ఠ యాచిని తీర్చవలెన బలముతో బుగారుని వైకి వచ్చుచుండెను. ఇట్లే త్వక్తు కర్మము యుండి యున్న యా యాధిపత్యములకు నుపయోగించు బుద్ధి కలకల మెకాకిని లేక పోయినది.

చురకు 1908 కం 9వ ఒక వెర్రిగావు ముంత్రికాలాధికారి పరి బుపయోగంప నిశ్చయించి, అక్కడ యంత్రికాణమును వేసి, కర్మకర్తలను పట్టించెను. వారిలకు కొంత కాలం పనులును పెట్టుచుండెను. అది సాధ్యమగుటకు జూచి, వారి వేగముచేరిన ముంత్రియలకు నమస్కరించెను. 40 కుట్టుముల బలమును ఆదేశమునుండి పొందెను. ఆదేశమున అయినపుడు స్వాధీను చేసికొని నివసించెము లన్నిటి కిది, తనపట్టణముకంటే పనులులకు తగిన విద్యుచ్ఛక్తిని తనగాను తేలుచున్నాడు.

ఈ యుద్ధములవలన చురకలనుకు నెలకొన్న తేకసావు టచేత వేకే యంత్రికాలలకు మూసివేయవలసినవిచ్చెడి; పరి శ్రోతలకును కంటే స్థితికి వచ్చెను. అట్టి యుద్ధములకు వరకు చురకల విద్యుచ్ఛక్తిని చురకలించి వానిని నిలుపగలిగినారు.

ఈ ప్రకృతి కాత్మ సాహసములవలన చురము గ్రహించ వలసిన విషయ మొకటి కలదు. ధూమి యధోభాగమునకు సామంతాధిపత్యము వేడియి యధికమగు చుండును. అందుచేత పోతికవచ్చియు లక్షలకొద్దది కనబడు చుండును. అట్టివి చురకలములో కలవు. వానిని నుతివిధమున వశపరచుకొని యుపయోగపరచుకొనవచ్చును. సా. 2.

మెసపొటేమియా నివేదికము.

హార్డింజి ప్రభువు.

లండను, జూలై 11:— మెసపొటేమియా పంచాయతీ దారులు మెసపొటేమియా దండయాత్ర సందర్భమున నిందితులుగా భావించిన ఉద్యోగులను విచారించుటకు 1916 సం॥ విచారణ సంఘమువారి కిచ్చి ప్రకారము ఒక విచారణ సంఘ మేష్టరును బోనగ్లాగాను కానున్న ఉద్యోగ నుడిచి. ఈ విచారణ సంఘము ప్రభుత్వమున ప్రత్యేకముగ బాండ్లు- కా ర్క వాలిసు వెస్టు సేమును విచారించుటకు నిర్దేశించబడినది. మెసపొటేమియా పంచాయతీ దార్లచే నిందించబడిన వాం దున ఈ విచారణ సంఘమువారికి తమ బుగారు స్వల్పమైన న్యాయము వలయునేని తెలియజేసికొనవచ్చును. ఇప్పుడున్న యు ప్రభుత్వమునాచే నిర్దేశించెదరు. మెసపొటేమియా యుద్ధమునకు సంబంధించి ప్రతి వాచి కడ కడిక ను విచారించుట కీ సంఘమువారికి అధికారము కలదు. వీరికి ఇతరు విధించుటకు అధికారి మిథమగుట తేను. సంగతు లన్నిటిని విచారించి యుద్ధసభవారికి తెలియజేయవలెను. ఈ సభివారు దొంగతనమునాను విధించుటకు వేరైనను ద్రోహముగా గాని నిండుతులుగాని ఎంచబడిన వైనికులకు విధించెదరు. ఈ విచారణసంఘము వారి నివేదికమును ప్రభుత్వమువారు విచారించవలయును. వీరి తీర్మానములపట్టి దొంగతనము వారు తగిన చర్యను జరిగించవలెను. మెసపొటేమియా పంచాయతీ దారులచే నిందితులుగ నెంచబడిన ఉద్యోగులందరును ప్రభుత్వోద్యోగులను విధించినదియు దొంగతనమువారితో సామ్రాజ్య వ్యవహారములందు చేట్టి సంబంధము లేదనియు బోనగ్లా గాను తెలియజేసిరి.

హార్డింజి ప్రభువులకు మాడ ప్రభుత్వోద్యోగులనుండి తొలగించవలెనని తోయి కౌన్సిల్ హాస్సు గాను ముందిరి. (సంతోషము) తేపడినదియు జరుగబోవు చక్రవర్తి గురించి ముందుగా యూహించుట సమంజసము గాదని బోనగ్లా గాను ఆక్షేపించిరి.

మహ్మదు రాజీనామా వొసగుట.

లండను, జూలై 13:— మెసపొటేమియా రిపోర్టు వెలువడిన నాటినుండియు హార్డింజి ప్రభువు మానుసాల్ల రాజీనామాను వాఖలుచేసిరి. కాని మహ్మదు రాజీనామాకంటే లేదని బాంబురుగాను పాస్ మెంట్లు ప్రజల కళ్ళలో కనిరి.

హార్డింజి ప్రభువునకు హైదరాబదు విశ్వాసము.

బొంబయి, జూలై 13:— బొంబయి రాజధాని సమాజాధ్యక్షుడు గౌ. సర్ వాచాగాను ప్రధానమంత్రి కిట్లు తెలిపి వాస్తవము:— రాజధాని సమాజమునాను హార్డింజి ప్రభువు నెడల భూర్ల విశ్వాసముతో నుండిన పాస్ మెంట్లు సభ కుకు పనుల నోరుచున్నాడు. హార్డింజి ప్రభువు సామధాతి, ఉవాగ రాజ్యాంగ విధానములచేత వారు భారతీయుల విశ్వాసమున మునిగిపట్టును సందిగ్ధారథమును ప్రాప్తుంగమున కిండియును వైద్యముల కంపకలిగిరి. ఈ యున్నకు కార్యముల నీ యుద్ధ సమయమున మెసపొటేమియాకు హార్డింజి ప్రభువులచేత వైద్య సాహసములను, చాతుర్యమును కాణములై యున్నవని హైదరాబదు నొక్కిననుకలగును. మెసపొటేమియా యుద్ధ పర్యవసానముల ననుసరించి యే యాచిని చురకలకు కలిగిగా కంప వర్తమానమున జరుగుచున్న యుద్ధముల హైదరాబదుకు కొనసాగుటల మెసపొటేమియా. హిందూదేశమునకు రాజప్రతి నియుగ వచ్చిన పాలకుల చక్రవర్తి విశ్వాసించుటకుండు హైదరాబదు యధిపత్యములను గూడ పరిగణించవలయును.

ఆంగ్లప్రతికలయందు ప్రచురణము నిమిత్త సూత్రంత్రి వార్తా ప్రతియొకటి సర్ విల్లియము వెడ్డెరుబర్నూ గా కంప బడినది.

స్వరాజ్య సమితివారి శిగ్గానములు.

అలహాబాదు, జూలై 13:— స్వరాజ్య సమితి అలహాబాదు శాఖవారు పండిత తెంతిలాలు నెహ్రూ గారి యధ్యక్షతకీర్తి సమావేశమై హార్డింజి ప్రభువునై దాడినికూర్చి తమ విచారమును ముగించుచు, నొక తీర్మాన మొనరించిరి. కన్య సమయమునకు హార్డింజి ప్రభువునా భావనై భారతవర్షమున కొనరించిన మహావీరులకు నేరము హైదరాబదు లాచరసానియు నకు కృతజ్ఞులై యున్నాడు.

హార్డింజి ప్రభువు-హైదరాబద్ ప్రతిక:— 'హిందూ దేశపు ప్రజలకు విశ్వాసముగ ప్రేమించుచు వారిచే కర్తవ్యముగ ప్రేమింప బడిన హార్డింజి ప్రభువుగారి యెడల కళంకములేని విశ్వాసమును, ప్రభుత్వ విధానములు నిశ్చయముగ కలిగి యుండెదనని బొంబాయి ప్రతిక ప్రాయముచున్నది.

సంయుక్త వర్తక సంఘము.

ఫలితములు.

బొంబయి, జూలై 13:— 1916 సం॥ డిసెంబరు మాసమున జరిగిన వర్తక మహాసభయందు సంయుక్త వ్యాపార సంఘము నొకదాని నెన్నుట నిశ్చయింపబడినది. సంయుక్త మున్నర యైనపుట్ట నిపుడే సంఘ మేర్పడినది. సంఘమును రిజిస్టరు చేయించుటకుండు విశేషమును నిబ్బంతుల కలిగినందున నింతకాల నిలబడవలెననియు సంఘకార్యదర్శి వెలువరించెను. రిజిస్ట్రేషను నిషయము నుంచి, రిజిస్టరు కాని యితర సంఘములవలె నీ సంఘమునుగూడ ప్రస్తుతమునకు నడిపించుట యావశ్యకమని తెలపబడినది తెలియజేయుచు కార్యదర్శి యిట్లు వివరించెను:— యహా కార్యములు జరుగనున్నవి. గాన భారతీయ వర్తకులందరు నేక మైయుండుట అత్యవశ్యకము ఇట్టి సంఘ మొకటి యున్నచో వర్తకుల యధిపత్యములు, దొంగతనమువారికి విధిమై దొంగతనమువారి పరిపాలనా విధానమును భారతీయుల కనుకూలపరచుట కనకాశయించును. యుద్ధానంతర వ్యాపార విషయమునువీసికొని చర్చించిన స్థితి గతులు తేట పడగలవు. భారతీయ వర్తకసమాహమున కీ సంఘము ప్రతినిధియై, సంఘస్థుల కోర్కెలను దొంగతనము వారికి నివేదించును.

స్వరూపాలనము.

ఒక కవంతి.

కలకత్తా, జూలై 13:— గత బుధవారము సాయంకాలమున స్వరాజ్య సమితివారి సమావేశము జరిగెను. ఈ సమావేశ సందర్భమున నేటి బొంబాయి ప్రతిక యిట్లు ప్రాయముచున్నది:— "హిందూ సాయంకాలమునకు స్వరాజ్యము దఖిలపడవలెనని కేంద్ర ప్రధానమంత్రి సర్ ఎన్. పి. సింహాగారితో చెప్పిన ట్టాకవంతి నగరము దంతటను వ్యాపించి యున్నది. ఈ వార్త కేవల మనశ్చయమైయు నమృతమగు స్థానముననుండి. మారు తెలియజేయును.

కాంగ్రెసు సభాధ్యక్షుల.

కలకత్తా, జూలై 13:— దేశీయ మహాజనసభ సంగ రాష్ట్ర శాఖాకమిటివారు గురువారమునాడు సమావేశమైరి. దేశీయ మహాజన సభాధ్యక్షుల కీర్తిని వార్తలని కమిటి వారు నిశ్చయించిరి:— బీరంట్లయ్య, సర్ ముఖ్యమంత్రి అయ్యారు, గౌ. మహావాచాగాను గానాసాహేయు, ఎస్. కె. గాంధీ, బి. జి. తిలక్, గౌ. ఎస్. ఎ. జిన్నా, గౌ. మజ్రు మహ్మదు, విజయ రావునా వారియరుగారు.

మదరాసు ప్రీతిక శాఖలు

ఉదకనుండలము జూలై 13:— వైకళాశాలకు "స్వీ నుమేరి కళాశాల" యని పేరుబుటకు శ్రీమేరిరాజిగా నను ముడిచిరి.

పేగు

సింలా జూలై 12:— ఈ నెల 7వ తేదీతో అంతకు య్యేవారము దినములలో. ఇంతేమా అంతటి యందును 1870 మండ్ల పేగు వ్యాధిసోకినదిలో 1822 రామనిసోయిరి. బొంబయి 852, చెన్నై 58, బంగాళము 1, బీహారు 22, సంయుక్త రాష్ట్రములు పంజాబు 33, బర్మా 106, మధ్యరాష్ట్రములు 48, మైసూరు రాష్ట్రములు 49, మైసూరు 86, హైదరాబాద్ సంస్థానము 129, ఉధ్య ఇండియ 19, రాజపుత్రానామ 99, కాశ్మీరు 1.)

నగన్న పేగునుండి మొక నితీమ డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:— దక్కన్ సాండ్ అనుబంధాంకులకు ప్రాధే సరు బుగారు గానుగోగావు గాను ఈ నెల 8-9 తేదీలకు మాపురమునకు వచ్చి దేశీయ వ్యాధి నుండి, బ్రహ్మచర్యములకు గూర్చి యుపదేశించి 10వ తేదీనాడు స్వబలప్రదర్శనమును గావించిరి. ఉపవ్యాసములందు దేవబలము శాఖ్యుడయ్యునకు ఎట్లు అననకెం చెప్పి దాని నభివృద్ధి గావించు కొను మార్గముల నుపదేశించి ఉపాధినియు క్షయముగా జెప్పిరి. ఒకగజము పొడవుగల దళసరి గుర్రమును గంజుకునకుగ విరుచుట, కాళ్లు జెరుముత్రము తెండునట్లు ఉధ్యమానికమున అనక పగుండ పొత్తికడుపుయు మొక పెద్దరాలి నాగగు బలశాలులు పెట్టగా గాలిపము నొకబాలుకు ముప్పించి గంతులువేయుచుండ నిశ్చలముగ నుండుట, ఒకబండి కమ్మిని త్రాడువలె జేరిక జుట్టివేయుట నగుచర్యలను వారు చేసిరి ప్రదర్శనానంతరము ప్రాధేసరుగారికి కరూరపాదము వీయబడినది.

పింగళ సంవత్సరాదినంచిక

తయారై సిద్ధముగ నున్నది

నల సంవత్సరమున జరిగిన ఐరోపా ఘోరసంగ్రామ సంగ్రహచరిత్రమును, ఆధ్యాత్మిక, నైతిక, సాంఘిక, రాజకీయ, వ్యావహారిక విశేషవిషయముల విజ్ఞానదాయకములగు వ్యాసరాజములును, దర్శనీయములగు రంగులదేశపటములును మహాజనుల పటములును ఇతరములైన చిత్రపటములును గలిగి మంచికాకితములపై చక్కగ ముద్రింపబడినది.

కాగితముల కఠిన్వనం జేసి కావలసి నన్ని ప్రతులు మాత్రమే సిద్ధము చేయించుచుంటున్న నలయువారు
కంటనే వ్రాసికొను టుచితము: కల రు 2-0-0
ఆంధ్రదినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు ,, ,, 0-8-0
,, అర్ధసంవత్సర ,, ,, 0-12-0
ఆంధ్రవార్షిక సంవత్సర, లేక దినపత్రిక 3 మాసముల చందాదారులకు ,, ,, 1-0-0
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం 212 రు, మదరాసు.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధమృతము.

తామర తైలము.	పండ్లపాడి.	మోహిని తైలము.
డబ్బీ 1-కి 0-4-0	డబ్బీ 1-కి 0-2-0.	సీసా 1-కి 0-12-0.

అమృతాంజనము డిపో 6, తంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు.

బాధాపీడితులకు వరము: ఐవోడిక్ సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసవరిల్లా

అతిశయోక్తి రక్తములన జనించుకాడ్యములకు కీరీటువంటి మందు. తురుపులను, మచ్చలను గండములను తుండ్లను, ప్రాంతశోషములను అన్ని విధములన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి (28)

కావధిసార్వభౌమ గుణ మిచ్చుట నిస్సంకోచము, సహజమైన మధ్యవచ్చిన అన్ని విధములైన రోగములను పోగొట్టును. కీరీటువంటి పాదరసరోగములను, మలబద్ధమును కారణబంధమును నొప్పులను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరుచును. కీరీరాశోగ్యమును గలుగ జేయును. 16 రోజులవరకు మందులకు 4 కొన్నుల బుడ్డిలలో అమృతమును.

ప్రాప్తిరు:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫనసవాడి. నెం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT. Fanaswadi. No. 144. No 2, BOMBAY.

వికభాషాలిపి ప్రశంస

ఇది కన్నెలకంటి అస్పారాయ విచిత్రము
కల 0-4-0 పోస్టేజి అధికము.

ఆంధ్ర నర్వకశౌకాల-విద్యా ప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే
గ్రాహ్యమైనది. కల 0-4-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 6 తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

మోసపోకుడు

తుప్పుపట్టినయిండ్లకు చెయ్యరంగులను తక్కువధరలకు కొని మాసపోకుడు. అట్లు తుప్పుపట్టకుండు చెయ్యనది యొక్కటియే.

వెయిలెన్ డవ్ అండు కంపెనీవారి “బిటు మాస్టిక్ సొల్యూషన్.”

Wailles Dove & Company's "Bitumastic Solution."

దీనిని వంటెనలకు కప్పులకును నునయోగించుటకు ప్రపంచమందంతట చాల మంచిది. దీనిని సాధారణముగా రైలువే కంపెనీలును మ్యునిసిపలువారు పల్లికు వర్షువారు బొగ్గుగనులవారు లోహగనులవారు ప్రపంచమందంతట ఎక్కడ చూచినను వాడుచుందురు. రాలిపోవుటగాని పగిలిపోవుటగాని యుండదు.

వెల రూ. 56-0-0

పోల్ ఏజెన్సీ:—ది సౌత్ ఇండియా ఇండస్ట్రీయల్సు, లిమిటెడ్.

ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ అండు ఇంజనీరింగు వర్క్సు,

తపాలపెట్టె నెం. 553 రు,

389

మదరాసు

(వై కామ్రొజుక్ గోరునప్పుడు ఈపత్రిక పేరుకూడ నుదాహరింప గోరుచున్నాము.)

శ్రీమదాంధ్రబ్రహ్మండ పురాణము

(పద్య కావ్యము.)

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పదునెనిమిది పురాణములలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టినది? కలశేషము లేల కలిగి? ఆచారవ్యవహారము లెట్లున్నవి? ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యిందు స్పష్టముగ వివరింపబడియున్నవి. గొప్పవారి గ్రంథమునై మంచి యభిప్రాయమునిచ్చియున్నది. శ్రీమిగుల సులభము. 900 పుటలు ఆత్మశ్రీ ప్రతిమాత్రమున్నవి. కల 5-0-0. కర్నూలు వేతే.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

శ్రీలి:— సులభము, వృదుమధురము, భావగర్భితము 2000 పద్యములుకలవు. మంచికాగితములపై అచ్చు. కాలికోలైండు ధర రు 1-8-0. పోస్టుఖర్చులు వేరు.

(52) జనమంచి శేషాద్రిశర్మ
తెలుగుపండితుడు, మ్యునిసిపల్ హైస్కూలు, కడప

రోష సంహారి బాద్ షాహి సోప్

ఈ నూతనకేళ సంహారి ఒకతూరి ఉపయోగించుటవలన జీవామందలి యేభాగమున యుండు రోమమును చెడుపులేక శుభ్రముగాను యెటువంటి మచ్చలులేకయును బాధలేకయును నివర్తించును. చర్మముయొక్క స్వభావమైన రంగును కాంతియు పోగొట్టని సోప్ ఇది ఒకటి. (144)

కల 8 బిల్లులగు పెట్టె 1-కి రు 1-0-0 వి. పి. ఖర్చు 0-4-0 సోల్ ఏజెన్సీ:— మేతా పురుషోత్తం మూవీ, జె, 29 చైనాబజార్ రోడ్ ఫూలంగడికి సమీపము, మద్రాస్

SHAKESPEARE'S.

As You Like It For Telugu Stage.

చారుమతీ పరిణయ నాటకము.

జగత్ప్రసిద్ధుడు, కాలిదాస సమానుడు నగు షేక్ స్పియరు మహాకవిచే రచియింపబడిన “ఏజ్ యులైక్ యిట్” అను నాటక రాజమున కిది/ఆంధ్రీకరణము. ఇందలి ఆకర్షణకరమగు కథ. ఇంపులు గులుకు వర్ణనలు, వృదుమధుర సంభాషణలు, భావగర్భితములగు శృంగారచేష్టలు, కడుపుబ్బ నవ్వు పుట్టించు హాస్యము నెల్లర నానందమున ముంచివేయును.

కల రు 0-12-0.

గోపాలకృష్ణ గోకలే చరిత్ర.

స్వాస్థ్యత్యాగియై, అఖిల భారతీయుల యభివృద్ధిపై పాటుపడి, అనేకములగు లాభములను వనరు గడించి యిచ్చిన తేజోవంతుని జీవిత రసామృత ప్రేమిందు తాండవ మాడుచున్నది. రు 0-4-0.

భారతీవేర్ హాపుస్, ఏలూరు.

అనిలైన్ చాయలు - టర్కీ రేడ్ (బెర్లిన్)

బెన్ జో - పర్పలైవ్ (బెర్లిన్)

కాంగోరెడ్ (బేయర్)

టిన్ను 1-కి కౌన్నులు 8 గలది.

పర్పలైవ్ 4 (B. N.) కీ సెవాచాయ

టిన్ను 1-కి అవున్నులు 20 గలది.

దొరుకు వెయిలెసము:—

సాలే మహమ్మద్ హాజీ, యిబ్రహీం కంపెనీ, 791 నెం 243, 249 ఎస్ ప్ల సేడ్, మద్రాసు.

శౌరదాంబ

ఇది శ్రీధర్మహోధిని యను నాటకము.

సంఘదురాచారి సంస్కారమునకు మార్గమిందు జూపబడినది. అందరును జదివి తీర వలయును. వెల 4 అణాలు.

పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,

7, తంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు.

శాకభక్షణము

భరతఖండవాసుల మగు మన మార్యములు యంశజులము; “అహింసా పరమోధర్మ” అను నీతి నెరిగినవారము గావున మేము ఈ పుస్తకము యినా ముగా పోష్టుచార్జియు మేమేధరించి పంపుచున్నాము. వెంటనే వాయును.

219 వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ, ఆరంకనగనా కౌన్సలరు 155, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

